

107507

Szabó Dénes

CODICES HUNGARICI

III

GUARY-KÓDEX

12

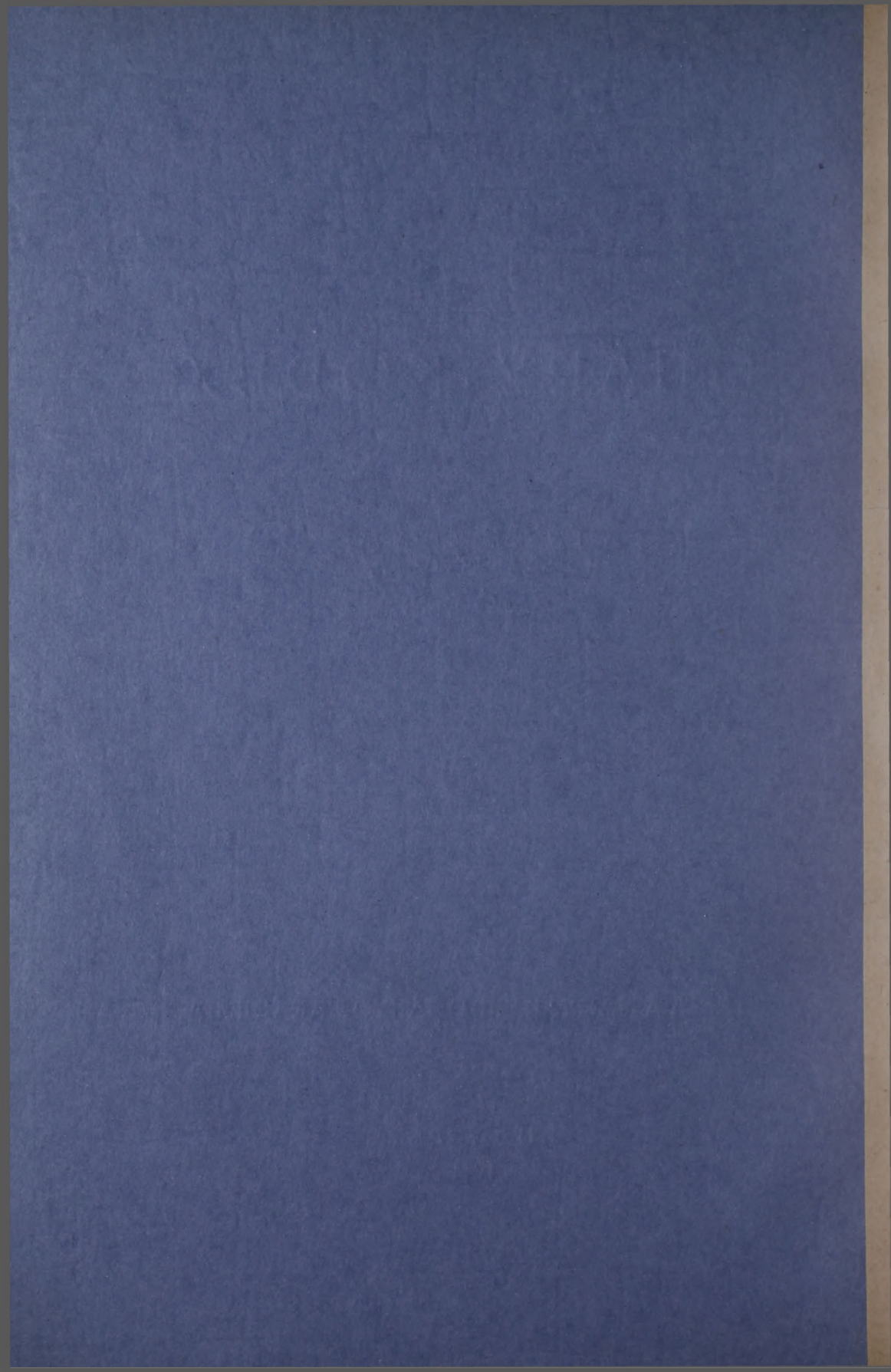
BEVEZETÉSSSEL ELLÁTVA
HASONMÁSBAN KÖZZÉTESZI

SZABÓ DÉNES

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

BUDAPEST

1944

C O D I C E S H U N G A R I C I

III

GUARY-KÓDEX

BEVEZETÉSSSEL ELLÁTVA
HASONMÁSBAN KÖZZÉTESZI

SZABÓ DÉNES

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

BUDAPEST

1944

107507

Felelős kiadó : Szabó Dénes

Globus nyomdai műintézet r. t., Budapest, VI., Aradi-u. 8.
Felelős: vitéz Margittay Antal igazgató

BEVEZETÉS

A Guary-kódex egyike azoknak az évszázadok sok viszontagságát átvészelt becses kéziratoknak, amelyeknek írójáról, birtokosairól, hányatott sorsáról igen kevés bizonyosat tudunk. A könyv ugyanis írott anyagával közvetlenül csak nagyon keveset árul el magáról; ha titokzatos múltjáról fel akarjuk lebbenteni a fátyolt, javarészt következtetésekre vagyunk utalva.

A kódex a Magyar Tudományos Akadémia kéziratárában található *M. Cod. 4drét 25. Szám* jelzet alatt.

Öt mm vastag hosszanti erezetű cserszínű fatáblába van kötve. A táblák nagysága 210 mm × 148 mm. A könyv maga 204 mm × 145 mm nagyságú. A táblák éle, mint általában a XVI. századi kötéseknel láthatjuk, a bordánál belül, egyebütt pedig kívül le van csiszolva. A felső tábla a közepe táján már régebben kettétörött, és csak a bőrburkolat tartotta össze. Minthogy hosszabb ideig javítatlan állapotban volt, a sok hajtogatástól a bőr megtört, beszakadozott. A könyv kötésének javításakor — az utóbbi években — a széttörött könyvtáblát zöld könyvkötővászonnal megragasztották és a felszakadt bőrburkolatot újból ráerősítették.

A táblákat barna színű borjúbőr-burkolat fedi. Ez meglehetősen rongált állapotban van, szúrágta lyukakkal, szakadozott szélekkel. A táblákat kapsokk szorították össze, hogy használatlan állapotban a könyv lapjai símán egymásra préselődjenek, s a nedvességtől meg ne hullámosodjanak. A kapsoknak azonban már csak a két sárgaréz-anyarésze ép. Alakjuk azonos a XVI. században használt egyszerű kapocsformáéval, hasonlóan többek között az Apor-kódex kapcsaihoz azzal a kevésbé feltűnő különbséggel, hogy kis préselt díszítés van rajtuk. Az anyarészeket két-két sárgaréz-szeg erősíti a táblához, úgy, hogy azok vége a tábla szélébe vésett kis mélyedésekbe nyúlik bele. Maguk a horgok és az azokat tartó bőrpántok leszakadtak, elvesz-

tek; a pántok 2 cm széles maradványai azonban, amelyek az alsó tábla mélyedéseiben a sárgaréz-lemezek oltalma alatt megmaradtak, még ma is láthatók. A pántok ilyenén felerősítése is általános szokás volt a XVI. században.

A táblák bőrburkolatát vaknyomásos díszítés ékesíti. Nem díszkötés: mindennapi használatra készült. A táblák beosztása az oldalakkal párhuzamos. Hasonló az Apor-, Lányi-, Virginia- s még több más kódexünk régi tábláiéhoz.¹ A felső és alsó tábla beosztása és díszítése azonosnak mondható. A tábla közepén hosszúkás, téglalap alakú mezőnyt látunk, amely három kisebb részre különül. Középtűt, rutaalakú keretben balranéző, nyitottszárnyú, hosszúnyakú sast ábrázoló pecsét van, melynek nagysága 30 mm × 22 mm (1. sz.); körülötte négy ötszirmú kis rózsza: 13 mm (2. sz.). Ezek a rózsák a XV—XVI. században kedvelt tábladíszek voltak. A hosszúkás mezőny felső és alsó részében, amelyeket hármass vonalozás különít el a középtől, három, lábbal egymásnak fordított stilizált virágdísz található: 20 mm × 10 mm (3. sz.). Ennek kisebb változatát: 16 mm × 11 mm megeljük a Virginia-kódex bordájának közepén. Az imént leírt 10 mm × 37 mm nagyságú hosszúkás mezőnyt hármass, 13—14—16 mm széles keret övezi. Az egyes csíkokat ugyancsak hármass vonalozó vassal préselt, két vékonyabb között húzódó vastagabb vonal választja el. A keret közepén üres mezőny fut körül, melyet csupán átlóirányban oszt négy részre hármass vonalozás. A keret belső és külső sávja görgőkkel préselt virágos folyódíszítménnyel van ékesítve. A belső sáv dísz hullámosan futó szárhoz jobbról-balról kapcsolódó kerek virág, térkitöltő csipkés levelekkel. A görgő szélessége 9 mm (4. sz.). A préselés iránya körben balról jobbra halad. A külső keretet egymásból kiemelkedő szimmetrikus ötszirmú virágdísz tölti ki, melyhez két felfelé emelkedő síma levél és két termés kapcsolódik; szélessége 12 mm (5. sz.). A görgőkkel préselt minták általában kevésbé emelkednek ki a háttérből, mint a pecséttel nyomottak, ezért kódexünk tábláin is a keretek mintái jobban elmosódnak, mint a középső mezőny pecsétdíszei. A borda díszítése négy részre oszlik, s ezeket vonalozó vassal többször meghúzott vonalak különítik el egymástól. A két középső és szélső mezőny díszítése azonos. Belül kétszer egymás mellé és fölé préselt olyan virágtalan, hosszúkás növénydísz található, melyek aljához két-két termés

¹ A háborús helyzet okozta akadályok miatt a magyar és latin kódexek körében, sajnos, nem volt módunkban megfelelő külső összehasonlításokat tenni; azért remélhetjük, hogy ezek majdani elvégzése után a kódex sorsára vonatkozólag is még újabb tájékoztató adatokat nyerünk.

tapad; a pecsét nagysága 20 mm×10 mm (6. sz.). A két külső mezőny díszé körbe haladó száron ülő, öt kehelylevéllel körített virág-bimbó, melyet sok apró levél sűrűn övez. Ez a minta egy pecséten kétszer ismétlődik; a pecsét nagysága 26 mm×11 mm (7. sz.). Mindkét mezőnyben a pecsét kétszer van egymás mellé nyomva, de a bőr szakadozott és töredezett volta miatt a külső pecsétek már alig láthatók.

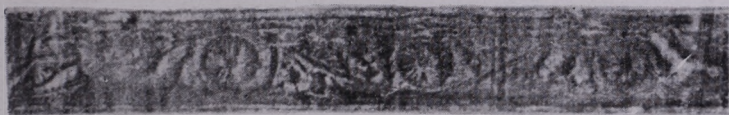
1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

A fatáblák belső oldalát ráragasztott, eredetileg íratlan, fehér papiros takarja. Színe, minősége szerint lehet XVI. századi. Vízjegy-

nek nyomát nem mutatja, így a papiros származását sem tudjuk megállapítani.

A kódex szétesett, megviselt állapotban került az Akadémia birtokába. Az első, a 21. és az utolsó lapot a legyek bepiszkították, a 20., 64. és 65. lap meglehetősen beszennyeződött: mindez arra mutat, hogy a könyv teste a táblákból kiesett és a fűzés is meglazult. A kötést utóbb megjavították vigyázva arra, hogy a könyv külső alakja kárt ne szenvedjen: meghagyták a fatáblákat, a bőrborítást, az egyes leveleket a helyükön hagyták, nem vágták újra körül; néhány változtatást azonban mégis tettek rajta. Eltávolították az oromzsinórokat, melyeknek egykori meglétéről ma is tanúskodnak a táblákba vésett mélyedések; újjakkal cserélték fel a régi bordazsinórokat és fűzőfonalakat. Bár az új bordazsinórok a régiek helyére kerültek, az ívek felfűzésének régi technikáját nem utánozták, de nem is teheték, mert az egykori bőrből való, középujt felvágott zsinórok helyett egyszerű kócszinegeket alkalmaztak. A régi és az új fűzőlyukak sem esnek össze minden esetben; az egykori két oromzsinór mellett levő lyukak természetesen most felhasználatlanok. A könyv levelei elé és után 3—3 üres előzéklevelet fűztek, melyek a meglévő első és utolsó ívvel rögződnek a könyv testéhez. A bordazsinórok a legfelső és legalsó csonka előzéklevélhez vannak ragasztva, úgyhogy az egész könyvnek a táblákba való bekötése a borda egyszerű beleenyvezésével történt.

A táblákat a könyvhöz egykor három borda- és két oromzsinór erősítette. A zsinórok egymástól való távolsága 0—49—100—152—201 mm. A régi fűzőlyukak távolsága 9—49—100—151—195 mm; az újaké 15—49—100—151—183 mm. A fatáblákat a bordák között 25 mm széles szalagok fogták össze. Ezeknek ma már csak végeik vannak meg.

A könyv testének ráánkmaradt része aránylag jó állapotban van. Birtokosai szépen megóvták a könyvek nagy veszedelmétől, az átnyirkosodástól, penészedéstől, molytól. A lapok persze, különösen a széleken bepiszkolódtak, megsárgultak a sok forgatástól, az írás azonban mindenütt tiszta és jól olvasható.

A könyv anyaga pergamen, amelynek finomsága feltűnt már Szabó Józsefnek is (TudGyűjt. 1835. III, 100). Fehér, vékony hártya, melyen nem egyszer átüt a tinta.

A pergament főleg kecske-, birka- és borjúbőrből készítették. A kisállatok bőréből készült hártya vékonyabb, puhább, a borjúbőrből készült vastagabb, merevebb. A pergamenkészítés elég hosszadalmas és gyakorlatot kívánó művelet; különösen a szép, fehér színűek elkészítése kívánt ügyességet. A pergamen ezért is mindig ritka és drága

anyag volt. A szegényebb kolostorok inkább vastagabb, durvább, sárgás színű hártákra írtak vagy íratlak, a gazdagabbak finom vékony fehérre. Lehet, hogy hazánkban is készítették a XV—XVI. században írásra szánt pergameneket, valószínűbb azonban, hogy ezek nálunk idegen eredetűek. Németországban inkább a borjúbőrből készült hárták voltak divatosak, Olaszországban ellenben a kecskebőrből készültek. Tudjuk, hogy a vékony fehér olasz pergamen annak idején kereskedelmi áru volt, s Németországban is elterjedt, nálunk is keresett cikk lehetett; tudjuk azt is, hogy az olcsóbb felsőolaszországi papirosoknak milyen jó piacuk volt Magyarország: igen valószínű, hogy kódexünk pergamen-anyaga is olasz eredetű.

A kikészített hártának nem egyforma mindkét oldala. Az egyik oldal sötétebb, gyakran kis, fekete pontokkal borított, bolyhosabb: ez a pergamen szőrfele (Haarseite). A másik oldal simább, áttetszőbb: ez a pergamen húsfele (Fleischseite). A pergamenkódex levélkötegei rendszerint egyszer hajtott ívekből tevődnek össze és nem többször hajtogatottakból, mint a papiroskódex fasciculusai. Az egyes levélkötegek összeállítása többféle módon történhetett: a kötegekbe számszerint több vagy kevesebb ívet fűztek, másrészt az egyes ívek szőrfelét vagy húsfelét, esetleg az egyik ív szőrfelét és a másik húsfelét illesztették egymás mellé. A hajtogatáskor az ívek szőrfelének az ív belsejébe való fordítása humanista divat volt (vö. Löffler, K a r l: Einführung in die Handschriftenkunde. Leipzig, 1929. 47—9).

Könyvünkben az ívek hajtogatása fasciculusonként a következő:¹ 3H+Sz+H, 3H+Sz+H, Sz+4H+Sz, Sz+2H, H+Sz+2H, 4H, 3H+(Sz), 3H. Az ívek hajtogatásából tehát a humanista hatás szépen kitetszik.

Az egyes ívek nagysága 286 mm×202 mm. A bekötés előtt nagyobbak voltak az ívek, mivel a könyvkötő a könyvet kegyetlenül körülgyalulta. A műveletnek a felső és külső margón több széljegyzet, betoldás is áldozatul esett; közülük néhányat nem is lehet pótolni (így pl. a 13. lapon lévőt).

A lapok hártá-anya-aga általában szép, sértetlen. Hibát, lyukat csak a hetedik fasciculus íveinek jobb leveleiben látunk (az 58., 59., 60. levélben, azaz a 115—6., 117—8., 119—20. lapokon). Az író először a hibátlan ívekből formálta ki kötegeit; ezek elfogyta után kerültek sorra a hibás ívek. Az író csak újabb pergamenbeszerzés után, bizonyos

¹ A szerint, hogy az ívek külsején a hártá melyik felét látjuk: H = húsfele, Sz = szőrfele. A zárójelben levő Sz a könyvbe külön beragasztott félívre vonatkozik.

idő elteltével folytathatta az írást. Erre mutat a lapbeosztás és a graphia megváltozása is. Az egy különálló levelet (121—2.) hibás ív maradványának tekinthetjük.

A kódex ma csonka: 67 levélből áll, eleje és vége hiányzik. A veszteség a könyvet nem nagyon régen érthette, mert első és utolsó lapja még elég tiszta és sértetlen, nemrég még fedve lehetett. Annyi bizonyos, hogy felfedeztetése idején már csak 67 levélből állott; tanúskodnak erről Szabó József, Horvát István és Döbrentei Gábor írásai. Igaz, hogy két kéz, mely lapszámokat írt a lapok felső sarkába, a számozást 3-mal kezdi, illetőleg 136-tal végzi: ez azonban abból a téves feltevésből keletkezett, hogy a könyv elejéről csak egy levél hiányzik (Nytár. XV, XXIII. l.). Döbrentei is e téves levélszámozást használja kiadásában (RMNy. IV/1. k.). E szövegkiadás 1—2. lapjának valószínűleg feledékenységből ki nem vágott második lenyomata fölött most is ott láthatjuk vastag betűkkel: „Az első levél nincs meg.” Döbrentei a kódex szövegének lenyomtatása után, nyilván a bevezetés írása közben rájött tévedésére, s ha kiadásában a levélszámozást már nem is változtathatta meg, a Nádor-kódexből vett kiegészítéssel együtt újból lenyomatta a szövegkiadás első két lapját, de helyesbített felirattal: „Következik a' Górycodex csonka példánya.” — Döbrenteinek a Tudományos Gyűjteményben (1835. VIII, 111) közzétett jelentésében azt olvasuk, hogy a könyv 76 levélből áll: ez kétségtelenül sajtóhiba 67 helyett.

A régi fűzőfonalakat a kötés javításakor, mint említettük, sajnos, kicserélték. Ezért a veszteségre, amely a kódexet érte, csak a kötés vastagságából, illetőleg a borda bőrburkolatának szélességéből következtethetünk. Ennek alapján úgy látszik, hogy a könyv elejéről és végéről is egy-egy fasciculus hiányzik.

A meglévő első két fasciculus pergamenkódexeknél ritkább quinio: 5—5 ikerlevélből tevődik össze. A hiányzó legelső fasciculus is lehetett quinio. A harmadik levélköteg sexternio: 6 ikerlevélből, a negyedik ternio: 3 ikerlevélből, az ötödik és hatodik quaternio: 4—4 ikerlevélből áll; a hetedik és nyolcadik ismét ternio, de a két fasciculus között még egy önálló, beragasztott levél is van. A hiányzó legutolsó levélköteg sem lehetett nagyobb terniónál, esetleg quaterniónál. A kódex mai állapota tehát a következő:¹ —V+2V(40)+VI(64)+III(76)+2IV(108)+III(120)+I(122)+III(134)—III. A könyv ezek

¹ A római számok a fasciculusok nagyságát, a zárójelben lévő számok a levélkötegek záró lapszámát jelölik. A külön beillesztett levelet arabs számmal jelöltem.

szerint eredetileg 166—170 lapból állott, melyből 32—36 lap, azaz az egész könyvnek kissé több, mint egyötöde elveszett. K a t o n a L a j o s e veszteséget az egész könyvnek mintegy az egynegyedére teszi (i. h. XXIII. l.); ez azonban már kissé túlzott feltevés.

Az egész könyvet egy kéz írta: a lapok beosztása is mindvégig azonosnak mondható. Az írástükör nagysága 170 mm×98 mm, a sorvégeknél azonban többnyire túlterjed a határon; az egész lap összképe mindamellett továbbra is rendes, ízléses. A tükör két szélét megszabó függőleges vonások a margón át a lapok széléig húzódnak. A sortávolságokat jelző vízszintes vonások általában nem lépik túl a tükör kereteit, mégis a legfelső vonalak a 109. laptól kezdve (a hetedik levélköteg kezdete) a lapok széléig húzódnak. A sortávolság 8 mm, a sorok száma 22. A 121. laptól (a hetedik levélköteg után beragasztott levél) kezdve a 22. után még egy sor van meghúzva, de írva rá csak a 123. lapon van, úgyhogy ezen a lapon a sorok száma kivételképen 23. A vonalozást az egyes levélkötegek összcállítása után végezte az író. A levelek szélén néhol látható körzőszúrások egyeznek a sortávolságokkal. A könyv leveleinek felső külső sarka át van szúrva. A 119. laptól ezt a szúrást 10 mm-rel lejjebb látjuk. Ilyen szúrás van az Apor-kódex leveleiben is. A felső margó szélessége 7—17 mm között laponként változik a szerint, hogy milyen mértékben csonkította meg a könyvkötő kése; hasonlóképen a külső margó is 27—32 mm, az alsó 23—25 mm között változó. A belső margók szélessége kb. 16 mm.

Az írás fegyelmezett, széprajzú, álló, rideg barátgót. Feltétlenül igen gyakorlott, talán hivatásos könyvíró munkája. Szinte csodálatos, hogy mindeddig nem ismerünk tőle írt más kódexet. Betűi egyenletesek, egyformák, a könyv második részében, a 121. laptól kezdődőleg mégis valamivel kisebbek, vékonyabb vonalúak, tömörebbek. A biztos rendű, formáikban következetes, erőteljes s mégsem merev betűk férfírást sejtetnek. A tinta színe barnásfekete. A nagybetűk egyetlen díszke kis függőleges vörös vonás. A vörössel írt szövegrészek a feketével egyidőben kerültek a lapokra: a sorokat ugyanis mindenütt teljesen kitöltik, de ki sem szorulnak belőlük. A javítások és a betoldások egy része is rubrummal íródott. Az egész kéziratban semmi különös díszítés nincs. A fordított nagy P-alakú vörös jelek a mi fogalmaink szerint a bekezdések jelei. Az egyes szavak között látható vékony vörös vonalkák arra figyelmeztették az olvasót, hogy ott értelmi szünetet kell tartania. A beszúrások jelei, melyek többnyire keresztek, szintén vörössel vannak írva. Az írás — jellegeből ítélve — XV. század végi vagy XVI. század eleji lehet.

A könyv sok lapján láthatunk betoldásokat, javításokat, vakarásokat és ritkábban törléseket. Mindezek a kézirat írójától erednek. Néhány javításról, melyekről kiadásunk nem nyújthat tájékoztatást, itt kell szólanunk. A 86. és 130. lapon a javított szöveg beragasztott hártycsikokra van írva. A 86. lapon a csík alatt a következő szöveg rejtőzik: „e/uelere iutuan vas retez=”; a második sorban a ragasztás alatt a hibás szövegrész ki van vakarva, úgyhogy nem olvasható. A 130. lapon a ragasztás előtti sor végén kaparás látható, és azon van az újabb szöveg; a sor nyilván „ki”-re végződött, mert a hártycsik alatt a következő sor így kezdődik: „uāñō”. A 42. lap margóján az „vket” szó alatt kétsornyi szöveg van törölve. A régi „ar...ot onon binet” még halaványan olvasható. Hasonlóképen az 59. lap margójára alul eredetileg „zolith vğ mōd” szavak voltak írva, s ennek helyébe lépett: „ekkeppen mōduan”. A 84. lapon a szövegben az író előbb „zomorut” írt, majd törölve a szövégi *t* betűt, beszúrta a „ziuet” szót.

A hibákból, javításokból és betoldásokból következtetni lehet arra, hogy a kódex szövege eredeti-e vagy másolat, sőt ezen túlmenőleg még arra is, — ha az másolat, illetőleg átdolgozás, — hogy milyen más munkák szolgáltak a változtatások alapjául. Bár gondos kiállítású, a kéziratban vannak íráshibák: egy-egy betű kimaradt a szóból, vagy gyakrabban: elmaradt a szó végéről; a hiányzó betűket utólag iktatta be az író. Néha az ékezet van némelyik betűre utólag feltéve (vörössel). Ilyen íráshibák: 13: *zolni*, 44: *neuekōdnie*, 71: *halalanac*, 112: *comornicocnac*, 119: *ezt*, 121: *ád* stb. Vannak továbbá a kéziratban másolási hibák: az író feledékenységből egy-egy szót, néha két-hármat is kihagy a szövegből; ilyenkor a szövegnek javítás: a hiányzó szó beiktatása nélkül nem volna értelme. Ilyen másolási hibák: 20: „es vğ *mond* hoğ anglis orzagba”; 42: „ez halalbol eeltre *meğonk* mert zerettoc at’ancfiai”; 48: „mind ezoknec meg *zerzefere* az keral’ mind az egez tanalul zerze *Joseffot*”; 99: „meg foztatic mindon iozactul *kinec* miatta neki iduozulni kellene”; stb. Az utólagos bejegyzések harmadik csoportját azok a betoldások alkotják, amelyek a szöveget új tartalmi elemmel bővítik: az eredeti szövegnek ilyenkor betoldás nélkül is hiánytalan értelme van. Ilyen betoldások: 36: „az lelki iozag *kinec* miatta iduozulni kellene neki *femmire* nemkel”; 45: „kit elveztoğ vala az binne miatta *es iğ ekkeppen iduozul az ihus xpūsnac kiñnanac es halalanac erdomeert*”; 46: „es eğeb *foc zo kōzot* monda”; stb. Ezeket és az ilyenfajta más betoldásokat nyilván úgy iktatta be az író, hogy ismerte a szöveg latin eredetijét és abból végezte igazításait. E csoporthoz kap-

csolhatjuk a stiláris javításokat és a kódexíró egyéni bejegyzéseit is: a kódex eredeti szövegének a javítások, betoldások nélkül is van értelme. Ilyenek: 70: „Mert az ol' embor, ki be megön zerzedbe”; 128: „O zent beke/eg, te vag... züzegnec vigasaga nağ orme” (a „vigasaga” szó áthúzva); 57: „Ez zent igekei es mind edeala meg irtacat mindon iol vege ezebe es sohha el ne feleğge ha idvözülni acar”; stb.

Másolási hibákat találunk mindenütt az egész kéziratban, vagyis a Guary-kódex is, mint annyi más magyar kódexünk, másolat. De nem egyszerű másolat. Ez kitűnik abból, hogy olyan betoldások, amilyenekről fentebb a harmadik csoportban szólottunk, csak a könyv első 99 lapján vannak, de itt sincsenek a 4—21. lapig terjedő részben. Különösen sok a betoldás a 32—99. lapokon olvasható „az üdvösség és kárhozat jegyeiről” és „a hét jószágról” szóló két elmélkedésben. Ez utóbbiban feltűnő, hogy a latin általános alanyt kifejező magyar „embor” szó négyszer van utólag beiktatva. Talán nem tévedünk, — és ez a latin eredetikké való részletes összevetésig nem akar távolról sem végleges megállapítás lenni, inkább csak sejtetem, — ha azt hisszük, hogy a könyv említett részei a latinból való közvetlen fordítások, illetőleg egy impurum másolatai, vagy esetleg kevésbé valószínűen latin eredetik alapján készült átdolgozások, míg a két utolsó, „az imádság dicséretéről és hasznáról” (99—126), valamint „a szent békességről” (126—34) szóló elmélkedés és esetleg még „a rágalmasságról” (11—31) szóló is más magyar kódexből vagy kódexekből való hű átmásolás.

A Guary-kódex 1—11. lapjának csonkán kezdődő szövege párhuzamos a Nádor-kódex 109—34. lapjával. A Nádor-kódexben az elmélkedés eleje is megvan (64—109). Ez a szövegrész pontosan kitölthette a Guary-kódex elveszett első quinióját. K a t o n a L a j o s is megállapította (Nytár. XV, XIX. l.), hogy D ö b r e n t e i a kelle-ténél jóval többet nyomtatott le kiegészítésül a RMNy. IV. kötetében. A párhuzamos szövegrész feltűnő egyezése miatt felvetődik a kérdés, vajjon a feltétlenül fiatalabb Nádor-kódex közvetlen másolata-e a Guary-kódexnek, vagy mind a kettő közös eredetiből való, egymástól független másolat. Az előbbi felfogást vallották, bár nem bizonyították, H o r v á t I s t v á n (TudGyűjt. 1835. VII, 87) és D ö b r e n t e i G á b o r (RMNy. IV/1, Kieg. I. l.); az utóbbi lehetőséget K a t o n a L a j o s vetette fel (Nytár. XV, XX. l.).

Azokat a betoldásokat, amelyeket a Guary-kódexben a margón látunk, a Nádor-kódexben a szövegbe illesztve olvashatjuk. De a Guary-kódex 3. lapján lévő egyik nagyobb betoldás a Nádor-kódexben

nem a megfelelő helyén, hanem egy mondattal hátrább van beiktatva, úgyhogy a szövegnek ott nincs is értelme:

Guary-kódex (3):

Elſo oca ez Mert abbin lezon
annac ellene, kinec ſohha vege
ninlen ez nem egeb ha(nem) lac
az vr iſten, kinec ſem kezd(eti)
ſem vegezetſi ninl(en) Azert abbin-
nec kinnanakes vg kellenni, hog
ſohha vege ne legon

Nádor-kódex (115):

Elſo oka ez. Mert abbin lezon
annac ellene, kynec ſoha vege
ninlen. Azert abbin nec ken-
nackes vg kel lenni, hog ſoha
vege ne legon, ez nem egeb
hanem lac az vr iſten kynec
ſem kezdetj, ſem vegezetj nin-
len.

Ez feltétlen és ékes bizonyítéka annak, hogy a Nádor-kódex egy olyan kéziratból készült másolat, ahol a kérdéses rész nem a szövegben, hanem a margón állott. Ez a kódex pedig más, mint a Guary-kódex nem lehetett.

Van különben a Guary- és Nádor-kódexnek közös másolási hibája is, mint ezt már Toldy Ferenc is észrevette (Nádor-codex. Budán, 1857. 11): „embor” helyett: „embor nec”:

Guary-kódex (9):

Mert mikeppen zocoth embor-
nec generkodni az io ven-
deg/egbe... ezonkeppen az
iſten zeretp lelpc, generkodic...

Nádor-kódex (130):

Mert mikeppen zokot embor-
nec gonerkodni ayo vendeg-
ſegbe... ezonkeppen az iſten
zeretp lelpc generkodic...

Erre hivatkozva tartja Timár Kálmán a Nádor-kódexet a Guary-kódex másolatának (IrtörtKözl. 1927. XXXVII, 213), jóllehet ez még egymagában nem döntene el a kérdést.

A 63. lap margóján későbbi kéztől származó tintafoltokat és vonásokat látunk. A táblák belső oldalán tüvel karcolt monogrammok: *KR*, *TE*, *MB*, keresztek és más vonások mellett több, alighanem XVII. századi kéztől eredő tollpróbákat, szövegeket és egy áthúzott névbeírást olvashatunk.

A felső tábla és a könyv teste közé újabban kötött előzéklevelek harmadikának versóján a következő bejegyzés van: „A Guary codex 1835-ben került Guari és Felsőszesztei [!] Guary Miklós kir. udvarnok, táblabíró, vas-vármegyei guari birtokos ajándékából a M. T.

Akadémia könyvtárába. Bejegyeztetett 1920 márczius 17-én. Szily s. k.” — Ennek a lapnak a hasonmását azonban kiadásunkban nem közöljük.

Amint Szily Kálmán bejegyzéséből is kitűnik, a kéziratot guari és felsőszeselestei Guary Miklós kir. udvarnok és táblabíró, góri földbirtokos ajándékozta a M. Tud. Akadémiának. A kódexet a tudományos világgal Szabó József, a soproni evangélikus liceum tudós tanára ismertette meg, aki a könyvet 1835 elején magával vitte Sopronba és annak első 10 levelét gondosan lemásolta. E másolatot megkapta Horvát István, aki a kéziratot a Tudományos Gyűjtemény 1835-i évfolyamában közzétett „A’ Magyar Nyelv régi Maradványairól” című cikksorozatában ismertette, közölve Szabó József kísérő levelének néhány részletét is (III, 99—104). Horvát ismertetéséhez mellékelte a kódex első lapjának kevésbé sikerült hasonmását (a 102. és 103. lap között). Amint Döbrentei Gábor, a M. Tud. Akadémia akkori titkoka tudomást szerzett a kéziratról, azonnal lépéseket tett az irányban, hogy a kódex hű másolatát a Magyar Tudós Társaság munkatervének megfelelően az akadémiai könyvtár számára megszerezze. Bitnicz Lajoshoz, Guary Miklós jó ismerősehez fordult tehát, hogy lemásolás céljából kérje kölcsön az értékes kéziratot. „Bitnicz e’ körül a’ legszerencsésebben járt el, mert a birtokos’ hazafisága, magát az eredeti kéziratot, igen nagy örömmel ajándékba küldé Bitnicz által az akadémiának” (M. Tudós Társaság Évkönyvei 1837. III, 5). Guary Miklós a következő két levélben (mindkettő a M. Tud. Akadémia kéziratárában) ajánlotta fel a régi kéziratot:

Bitnicz Lajosnak:

Fő Tisztelendő Professor Ur!

Nagy dicsőségnek tartom hogy ama Nagy érdemű Magyar Tudos Társaság, levéltárában egyebb eránt, de jelenvaló képpen Szabo Josef’ Sopronyi Professor Urnál lévő régi kézirat könyvemre nézve Kegyes Figyelmét reám fordítani méltóztatott, mellyből én tsekél személyemre tsak annyi részt vehetek a mennyi terjedhet a könyvnek őseimtől történt kezemre vétele után annak fenn tartására, mellyet ámbár továbbra is örömmel folytatni, sőt maradékim által is folytattatni kívánnék, de minek utána hozzám küldött s’ igen nagyon betsült Levélből, a Nagy érdemű Társaságnak kívánságát ertem, határozatlan[!] örömmel ajánlam azt a Nagy Társaságnak, annyival is inkább ha ezáltal nemű reszben eszközölhetem a fel tett czélnak előmozdztatását, azzal egyedül ki kervén a további utaséttást, ha azon könyvet Szabo Josef sopronyi érdemes Professor Urtul vissza keressem e, és ugy küldjem Fő Tisztelendő

Ur kezeire, a vagy minekutánna tisztelt Professor Urnak tegnapi napon hozzám érkezett Tudósíttásából, hogy Litteratus Nemes Samuel Ur Budarul hozzá küldött leveliben ugyan ezen könyvnek által adásáért jelentést tett értem, azt oda küldetni rendelem; azon egy kérésemet terjeszteni kívánván, hogy minek utánna az eredeti kéz iratot a levél tárombul a Társaságnak bé ajánlom, mivel ez a rendes Laistromban foglaltatik, heliben leg alább annak másolatját... helyheztessem. Ki egyeberánt szíves jovoltiba ajánlott tisztelettel maradok

Fő Tisztelendő Professor Urnak

Igaz tisztelő szolgálja

Guary Miklos m. p.

[K í v ü l c í m z é s:] Admodum Reverendo ac Clarissimo Domino Ludovico Bitnitz Diocesis Sabariensis Presbytero. — [D ö b r e n t e i í r á s á v a l:] Vettem Junius 13d 1835

D ö b r e n t e i G á b o r n a k :

Nagy Tekintetű Tartomány Biztos, és Titoknok Ur!

Hogy azon régi kéziratnak bé ajánlását a Nagy érdemű Magyar Tudos Társaság tölem kegyessen el fogadni, és azert figyelmét érdemem fölött reám fordítani méltotzatott, valamint alázatos tisztelettel hálálom, ugy annak bé adásáru, és kegyes elfogadásáru nagyra betsült leveliben foglalt értesítésemért Tekintetes Uraságodnak alázotos köszönetemet jelentem; minthogy pedig választásomra bocsáttani méltotztatik ezen kéziratnak könyves Táromban leendő fenntartása és emléke modját, a nyomtatványinak inkább, mint a faradságos másolatnak meg küldésiért esedezni bátorkodom, egyszersmind pedig azon régi kéziratnak Nemzetiségemhez történt kerülése eránt tsak azt jelenthetem, hogy néhai Guary Miklós Sümeghi vár Kapitány és Sennyey Püspök Fő Cancellariusnak plenipotentiussá lévén, utobb Nagy Atyám Palányi Pál B. Sennyey Annát Feleségül vette, s így édes Anyám által Sennyey Familiával, Nemzetiségem kapcsoltságban jutott, melly környülállást leveles Táromban lévő oklevelekből bizonyosan tudok, de a kézírásnak ide kerülése felül bizonyos tudósítással nem szolgálhatok... magamat Nagyrabetsült Uri Jovoltiban ajánlom, és meg különbtetett Tisztelettel maradok, Tekintetes Tartomány Biztos és Titoknok Urnak

Alázatos Szolgája

Guarban Augustus 2dikán 1835

Guary Miklos m. p.

A kéziratot Bitnicz Lajos rendes tag küldte be 1835. június 22-én az Akadémiának (TudGyűjt. 1835. VIII, 110—1). — A nagylelkű ajándékozónak az Akadémia a Régi Magyar Nyelvemlékek egész sorozatának megküldésével fejezte ki köszönetét (M. Tud. Társ. Évk. III, 21).

Hogy kik számára, mikor, ki írta a kódexet, és hogyan került az a Guary-család birtokába, sokat foglalkoztatta a kutatókat.

Szabó József Zsigmond király korabelinek és így könyvnyomtatás előttinek vélte (TudGyűjt. 1835. III, 99). Horvát István eleinte szintén XIV. századnak tartotta a kéziratot, sőt úgy gondolta, hogy más régebbiről másoltatott (i. h. 102). Első jelentésében Döbrentei is alkalmasint a XIV. századból származónak mondotta (i. h. VIII, 110—1), de tüzetesebb vizsgálat után akadémiai jelentésében már célzott arra, hogy más fogódzó híján a kormeghatározásban tekintettel kell lenni a kódexben idézett szerzők életadataira és műveik nyújtotta tájékoztatásokra (M. Tud. Társ. Évk. III, 5; Jelenkor 1835. 54. sz. 435). Horvát István ezen a nyomon elindulva, bár eleinte — Döbrentei szavaival élve — féltékenyen „kämpol és hadonáz” (TudGyűjt. 1835. VII, 87; vö. RMNy. IV/1, Bev. VII. l.), később azonban helyesen megállapítja, hogy a kódexet bizonyosan a XV. század közepe után írták (TudGyűjt. 1835. IX, 118). Horvát úgy látja a vele közölt 10 levélnyi szövegből, hogy ez a kézirat is apácamonostor tulajdona volt, és felveti a gondolatot, hogy nem vitték-e magukkal e kéziratot a török elől menekülő veszprémvölgyi apácák Körmentre (i. h. III, 104).

A kódexet alaposan és módszeresen elsőnek Döbrentei Gábor vizsgálta meg; tőle származik első részletes ismertetése is a Régi Magyar Nyelvmlékek IV. kötetében közzétett igen jó szövegkiadás bevezetésében. Szerinte a könyv 1483 és 1490 között készülhetett (i. h. XXVIII. l.); írója conventualis szürkebarát, talán Segösi Lukács volt (i. h. XXXIII. l.); írásának helye „hozzávetőleg” a ferencesek segösi vagy vasvári zárdája lehetett (i. h. XXXVI—XXXVII. l.). Horvát Istvánnal szemben állítja, hogy a könyv nem készülhetett a veszprémvölgyi apácák részére, mert ott ferencrendi apácakolostor soha nem volt (i. h. XXX. l.). Vannak ugyan a kódexben olyan szövegrészletek, amelyek arra mutatnak, hogy a könyv férfiszerzetesek, különösen pedig deákul még nem eléggé tudó újoncok számára készült, mégis a táblák bejegyzései és más nyomok alapján Döbrentei inkább arra gondol, hogy főúri ház, esetleg egy zárda pártfogónője számára írták azt, mint Kinizsiné Magyar Benigna imádságos könyvét is. Szállhatott az azután ágról-ágra ciráki (női) vér szerint. A Guary-nemzetséghez kerültét az ajándékozó fentebb közölt levele sem tudja biztosan előadni, ezért Döbrentei úgy vélekedik, hogy e nyomon tovább haladni „csak több talánozáshoz vihetne” (i. h. XXX—XXXII. l.; vö. még Nytár. XV, XXII. l.).

Legutóbb Katona Lajos vizsgálta meg tüzetesebben a kódexet, midőn szövegét a Nyelvmléktár XV. kötetében a Nyelvmléktár sajátos helyesírásával újra kiadta. Lelkiismeretes filológus

óvatosságával egyik említett kérdésre sem ad határozott választ. A könyv keletkezésének idejére nézve ennyit mond: írása — milyenségéből ítélve — talán a XV. század végéről vagy a következőnek az elejéről való, nyelve közelebb áll a XV. század közepe táján írt Bécsi-, továbbá a Müncheni- és Apor-kódexekéhez, mint az 1508-ban írt Nádor-kódexé; íratásának felső korhatárául 1508 csak akkor kínálkoznék, ha minden kétséget kizárólag be lehetne bizonyítani, hogy a két kódex párhuzamos része nem közös eredetiből van másolva, hanem a Nádor-kódex megfelelő része egyenesen a Guary-kódexből ered (i. h. XIX—XX. l.). D ö b r e n t e i két eredményéről, hogy a kódex írója „talán” Segösi Lukács volt, és hogy a könyv eredetileg családos nemes úrnőé lehetett, K a t o n a azt mondja, hogy teljesen önkényes feltevések, és azokat semmi elfogadható vagy számbavehetőbb érv nem támogatja (i. h. XXI. l.).

A ferencrendiek irodalmi működését kutatva, K a r á c s o n y i J á n o s szintén foglalkozik a Guary-kódex keletkezésének és vándorlásának kérdésével. Szerinte a kódex írója observans ferencrendi szerzetes, alkalmasint Sopronczai (Szaproncai?) István helytartó, aki könyvét 1490 és 1500 között írhatta Budán vagy Esztergomban ferencrendi segítőtestvérei számára (Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig. II, 591—2). Utoljára — K a r á c s o n y i szerint — e kódex az ozorai vagy a szentléleki őrség valamelyik kolostorában (a pápaiban?) volt elhelyezve, s 1560 táján került világi kezekbe (i. h.). Ez utóbbi állítását, mely merő kitalálás, K a r á c s o n y i nem is próbálja bizonyítani.

Új és helyesnek látszó útra lépett H o r v á t h C y r i l l. Ő a Guary-kódexet a ferencrendi, klarissza-kódexek között sorolja fel (A magyar irodalom története I. [1899.] 85. jz.). N é m e t h y L a j o s azon kódexek között említi, amelyekről nem tudja megállapítani, hogy Domonkos-apácák vagy Klára-szűzek számára íródtak-e (Adatok Árpádházi Boldog Margit ereklyéinek történetéhez. 1884. 206). T i m á r K á l m á n é az érdem, hogy „Magyar kódexcsaládok” című kitűnő értekezésében (IrtörtKözl. 1927. XXXVII, 65—6) a Guary-kódexet határozottan az óbudai Klára-szűzek számára készült kódexek közé sorolja, írásának helyéül pedig az óbudai ferencrendi kolostort jelöli meg (i. h.).

Összegezve és részben továbbfejlesztve a kutatások eddig elért eredményeit, ma a következőket mondhatjuk e kérdésekről.

A kódex bizonyosan ferencrendi szerzetes munkája, mert Szent Ferencet „atyánk”-nak nevezi (106). A kódex observans jellegét

Karácsonyi érvei után (i. h. 592) sem látjuk bizonyítva: a felhozottak vonatkozhatnak végeredményben Igali Fábián reformjaival szigorított conventualisokra is. Döbrentei és Karácsonyi érvelései, melyekkel azt igyekeznek bizonyítani, hogy a kézirat férfiszerezetek, különösen segítőtestvérek számára készült, szintén nem meggyőzőek. A nagyszombati klarisszáknak 1627-ben másolt regulája ugyanis az apácákat is többször említi egyszerűen szerzeteseknek (a M. Nemz. Múzeum kéziratárában, Quart. Hung. 394); a fenyítés módzatai között pedig ott van a büntetés, amely szerint a meg nem térőnek a földön kell ülnie (vö. Guary-kódex 65: „nekik azt haǵǵac penitenciába, hoǵ az at’afiacnac¹ labokhoz bekelkoǵǵenec”). Hogy a kódex nőszerzetesek számára készült, a felhozott ellenérveknél jobban bizonyítja a tény, hogy részeket találunk benne lefordítva a Szent Bernátnak tulajdonított „Liber de modo bene vivendi ad sororem” című elmélkedésgyűjteményből, amelyből egyébként más részletek fordításai olvashatók a margitszigeti dömés apácák számára írt Érsekújvári- és Winkler-kódexekben (Pusch Ödön: Vallásos elmélkedések kódexeinkben. Kolozsvár, 1910. 68; Döbrentei i. h. XVII—XVIII. l.). Hogy a kódex a nőszerzetek közül is az óbudai klarisszák számára készült, bizonyítja a Nádor-kódexszel való szövegegyezés, továbbá az Érsekújvári- és Winkler-kódexszel való említett tartalmi érintkezés. Találóan állapítja meg Timár Kálmán (i. h.), hogy a klarissza és dömés kódexek szoros kapcsolatai csak ott keletkezhettek, ahol a kódexek egymás közelében voltak: ez a hely pedig csak a Nyulak-szigete és Óbuda lehetett. Másrészt csak abban a kolostorban írhatták a Guary-kódexet, mely nem látszik egyszerű szolgálai másolatnak (l. fentebb XI. l.), ahol a fordítás latin eredetijeül szolgáló külföldi könyvek, nyomtatványok² a házi könyvtárban vagy valamelyik közeli másik kolostorban mind megvoltak: ez a hely szintén lehetett az óbudai ferences kolostor, amely a klarisszák házának közelében feküdt, és amelynek lakói a klarissza-

¹ *Athyafi* az Apor-kódexben ’apáca’: „az feyedelm azon tharhozyk az athyafyakath Intheny, hogh myndenyk fekehtvs Athyafyw egh eghez Zoltharth olwa/ffon” (Nytár. VIII, 150, CodHung. II, 192).

² A Guary-kódex forrásaira vonatkozólag vö.: Döbrentei Gábor: RMNy. IV/1, Bev. IX—XXVII. l.; Laban Antal: Az Árpádházi Szent Erzsébet-legendák irodalmunkban. 1907. 122—3; Pusch Ödön: Vallásos elmélkedések kódexeinkben. Kolozsvár, 1910. 61—2, 67—8, 74, 97—106; Böröcz Marcell: Ferencesek a középkori magyar irodalomban. Pécs, 1911. 119; Timár Kálmán: Adalékok kódexeink forrásaihoz. A Guary-kódex forrásai: IrtörtKözl. 1926. XXXVI, 48—51.

apácák lelki gondozását végezték (Bártfai Szabó László: Óbuda egyházi intézményei a középkorban. 1935. 46, 72; Karácsonyi i. m. II, 483, 486—7, 591).

Klarissza kódexnek mutatja a kéziratot gyanítható későbbi sorsa is. A kódex felső táblájának belső oldalán az „Emerencia Mesurecki” nevet olvashatjuk.¹ Úgy látszik, téved Döbrentei, mikor arra gondol, hogy a könyvnek ez a bizonyára tulajdonosa nem apáca volt, hanem feleség. Az Emerencia név ugyanis igen kedvelt volt a klarisszák körében. A török elől Pozsonyba menekült óbudai apácák között felosztásuk előtti időkből tudunk 1716—1720 táján Posgay Emerentiana, 1759-ben Gosztonyi Emerentiana, 1770 után Bittó Emerentiana mater- és sororokról (Némethy i. m. 219—23). Szent Emerencia szűz vértanú legendája megvan, vagy legalább is még a múlt században megvolt a ferencrendiek csíksomlyói kolostorának egyik kéziratában (Jancsó Elemér szíves közlése). Mesurecki Emerencia tehát lehetett pozsonyi klarissza apáca. — Az alsó tábla belső oldalán olvasható bejegyzés: „Az Giermekek hazaban valo kőniu” szintén inkább vonatkozhatik a pozsonyi klarisszák egyik gyermeknevelő intézményére, mint — ahogy azt Döbrentei gondolja — valamely családos úrnő házatájára (i. h. XXXI. l.). Van tudomásunk ugyanis arról, hogy a klarissza kolostorok a legrégibb időktől kezdve foglalkoztak leányneveléssel, és főrangúak, köznemesek egyaránt küldték gyermekeiket előbb az óbudai, majd a pozsonyi és más klarissza kolostorokba (Karácsonyi i. m. II, 485, 508, 514; Nyűrő Zsigmond: Adatok a hazai Clarissa apácák történetéhez: Religio 1853. II, 451, 466; Némethy i. m. 167, 178; KatLex. „Klarisszák” al.).

Ha Döbrentei óvása ellenére a Guary Miklós levelében foglaltak nyomán kutatunk tovább, szintén a klarisszákhoz jutunk el. Az ajándékozó anyai nagyanyja ugyanis Sennyey Anna Mária bárónő volt (Nagy Iván: Magyarország családai X, 144; Kempelen Béla: Magyar nemes családok IX, 320). A Sennyey-család régi idők óta kapcsolatban állott a klarisszákkal. Sennyey István győri, majd veszprémi püspök 1636-ban nővérét az akkor Győrben időző pozsonyi klarisszák zárdájában helyezte el (Orsz. Levéltár, Acta Mon. Poson. 1636. júl. 21. Nr. 201.). Később, 1741 és 1744 között a pozsonyi klarisszák sorában látjuk kis-zsennyei báró Sennyey Anna sorort, majd a Budára visszatelepített kolostorban kis-zsennyei Sennyey

¹ Döbrentei és utána mások is e nevet „Meturecki”-nek olvasták.

Jozefa sorort, ki 1760-ban 1000 forinttal lépett a rendbe, majd annak II. József idején történt feloszlatása után, 1782-ben szüleihez távozott. 1761-ben ugyancsak a budai kolostorban él kis-zsennyei báró Sennyey Pelágia soror is (N é m e t h y i. m. 221, 227; vö. még Udv. kanc. lt. 7877. és 6212. sz. fonte 6559.). Tudjuk, hogy a pozsonyi klarisszák sok értékes kincsüket küldték át visszatelepülésükkor budai leányházukba (a leltárt l. ArchKözl. VII. k. II. f. 36—44; vö. Egyháztörténeti Lap 1881: 205). Bizonyára áthozták az ereklyék és aranykincsek mellett régi kézíratos könyveiket is. Tudjuk azt is, hogy az apácáknak „pro simplici usu” celláikban is voltak könyvek, amelyeket saját tulajdonuknak tekintettek (vö. T i m á r K á l m á n: IrtörtKözl. 1927. XXXVII, 67). Éppen a Lányi-kódex tábláján olvashatjuk, hogy azt Balassa Mária Viktoria apátnő ajándékozta Vlassich Katalin Franciskának 1689. december 27-én, fogadalma alkalmával (Nytár. VII, XLVII. l.). A cassatiókor a levéltárak és könyvtárak nem voltak árverés tárgyai, mivel az állam számára tartották fenn azokat. A cellákban talált ingóságok, amelyek a szerzetesek magántulajdonai voltak, így a könyvek, képek, ruhák, bútorok a rendtagok birtokában maradtak; azokról leltárt készítettek és azokat a rendtagok távozásukkor magukkal vihetek (N é m e t h y i. m. 172—3, 197). Így szóródtak szét kódexeink nagy gyűjtőhelyeinek, a pozsonyi és nagyszombati, illetőleg később a budai és pesti klarissza kolostoroknak értékes kincsei szerte az országba, mindenfelé, amerre az egykori rendtagok csak laktak. Így vihette magával nitrazerdahelyi Zerdahelyi Karolina soror Pozsonyból a Domonkos-kódexet, amelyről egy feljegyzés alapján tudjuk, hogy 1800-ban „Gabriell Zerdahelyi de Nitra Zerdahely eppus Neosoliensis” birtokában volt, továbbá Kuthy Klára pesti apátnő a Vitkovics- és Kazinczy-kódexeket Egerbe (N é m e t h y i. m. 200—3, 221, 232). Ezek szerint aligha került dobra 1782-ben a Virginia- vagy a Lányi-kódex, amint azt K a r á c s o n y i n á l olvashatjuk (i. m. II, 594—6), és aligha találta egy epölyi földműves az egykor szintén klarissza tulajdonban volt Simor-kódexet az óbudai ferencrendi kolostor romjai között (Nytár. VII, XXXIV—XXXV. l.; K a r á c s o n y i i. h.).

A Guary-kódexet Sennyey Jozefa vihette magával a budai zárdából, mikor 1782-ben onnan szüleihez távozott. Guary Miklós, úgy látszik, mégis csak helyes nyomon jár, mikor arra céloz, hogy a Sennyey-család révén jutott nemzetségéhez az értékes kézirat. Még valószínűbbé válik ez, ha figyelembe vesszük, hogy báró Sennyey Anna Mária testvére egy Sennyey Jozefa volt, kinek Márfy László volt a férje (N a g y I v á n i. h.; K e m p e l e n i. h.). Lehet, hogy

ez a Jozefa azonos a kolostori életet elhagyó Jozefa sororral. Levéltári kutatással pontosabb részleteket lehetne feltárni, mostanában azonban, sajnos, a levéltári anyaghoz hozzáférni lehetetlen.

A kódex írójának személyére vonatkozólag nincsenek adataink. K a r á c s o n y i J á n o s, továbbfűzve D ö b r e n t e i egyik gondolatát, azt mondja, hogy a Guary-kódex férfiszerzetesek, mégpedig observans segítőtestvérek számára készült, s hogy így írója observans, alkalmasint Sopronczai István, aki a cseribarátoknak 1491—1498-ig volt helytartójuk. Most azonban, mikor már biztosra vehetjük, hogy a kódexet az óbudai klarisszák számára írták, annak íróját nem kereshetjük az observans ferencesek között. 1489-ben Mátyás király kiereszkolta, hogy a pápai követ a szentszékkal vétesse el a mariánusoktól az óbudai klarisszák lelki gondozását és bízassa azt az observansokra. Ennek a rendeletnek a végrehajtása azonban a király halála és a mariánusoknak hagyományos ténykedésükhöz való ragaszkodása miatt nem történt meg (K a r á c s o n y i i. m. I, 73). Lehetetlennek kell tehát tartanunk, hogy observans szerzetes írjon elmélkedéseket az óbudai klarisszák számára, illetőleg, hogy az óbudai klarissza kolostorban observans elmélkedéseket olvassanak. A mariánusok ezt semmiképen sem engedték volna meg. A Guary-kódexet mariánus ferences írta. Nem állíthatjuk, de ki sem zárhatjuk tehát, hogy az író — mint D ö b r e n t e i mondja — maga Segösi Lukács volt, különösen, ha ismerjük szerepét szerzete életében (vö. K a r á c s o n y i i. m. I, 75), valamint azokat a rendtörténeti és személyi okokat, amelyek kolostori irodalmunk első gócpontjait kialakították (vö. H o r v á t h J á n o s: A magyar irodalmi műveltség kezdetei. 1931. 120—5). Annyit sejtethetünk azonban, hogy a Guary-kódex létrejöttében Segösi Lukács is szerepet játszott.

A könyv íratásának időpontját is csak megközelítőleg határozhatjuk meg. Felső korhatárul a Nádor-kódex íratásának évét, 1508-at vehetjük fel. A Nádor-kódex egy fejezete ugyanis, mint bebizonyosodott, a Guary-kódex közvetlen másolata. Alsó korhatárul elfogadhatjuk D ö b r e n t e i megállapítását (i. h. XXIV. l.): a Guary-kódex csonka kezdetű elmélkedésének a Nádor-kódex 45. lapján olvasható része Bonaventura egyházdoktort szentnek mondja; Bonaventura szenttéavatása pedig 1482-ben ment végbe. E két adat szerint tehát a Guary-kódexet 1482 és 1508 között írták. A kódex graphiája szintén, mint említettük, erre az időközre utal. A könyv kötése a XVI. század második negyedénél nem látszik idősebbnek, a kézirat tehát több évig kötetlen lehetett.

A XV. század vége felé a fegyelem az óbudai klarisszák között is meglazult. Mátyás király kérésére 1489 szeptemberében Pecchinoli Angelo püspök, pápai követ vezetésével püspökökből álló bizottság, melynek Vitéz János is tagja volt, vizsgálta meg a kolostor belső ügyeit. A vizsgálat következményeképpen 1492-ben hozzákezdték a kolostor megreformálásához (Bártfai Szabó i. m. 39; Karácsonyi i. m. II, 505). Ugyanekkor (1490—1497.) Segösi Lukács állott a mariánus ferencesek élén mint provinciális, és az óbudai rendházban lakott (Karácsonyi i. m. I, 70). A Guary-kódex keletkezése — szigorúbb életre nevelő elmékedéseivel — okvetlen ezzel a kolostor életét alaposan megváltoztató eseménnyel áll összefüggésben; íratásával kapcsolatban az egyéni akaratot és kezdeményezést pedig minden bizonnyal Segösi Lukács személye képviseli.

*

Kódexkiadásunk technikai oldalát illetőleg meg kell említenünk, hogy könyvünket tulajdonképpen chamois-színű papirosra óhajtottuk nyomtatni. A kliséket is ennek megfelelően készítettük el. Mivel azonban a már megígért papirosához a háborús gazdasági viszonyok miatt nem tudtunk hozzájutni, kénytelenek voltunk a nyomtatáskor még kapható fehér műnyomó-papirossal megelégedni.

A GUARY-KÓDEX HASONMÁSA

M. Cod.

14th cent.

25. 2. 10

17

Abec d'fghit

60

mm m

Sa No

Abcdefghijklmnopq

Jesus Maria

Jesus M Abcdefgh

Immanuel

jo Az lothar bei B

Ge

mm

Abcdefgh

per

Abcdef

h

7
nec galazattia Ezokrol zola regonte Jeremias
ppha monduā Igon meg galaztassānac mind
azoc kik meg nem osmeret az orokke valo gūla
zatot ki sōhba el nē mosattatit **E**z onejged
kimna potolnac ez mert oth vagon igon retene
tos zorinűség Mert oth lezon ordogok nec zorinű
ségos latasoc hog kik eth ez velagba nem vltatit
ordog nec tursafagat es v hozaiot ualohasōlatos
fagot othes legenet veloc latuan miluan az
v zorinűségos zmoket mind orokke kirol vā
mōd Jeremias ppha sirtet es mēnet az carho
zotta ara ordogok nec nag zorinűsege Ved vol
ezodbe hog igon nag zorinűség volna ember
nec latma lak ej ordog nec zorinűseget de
mit aleytar mene zorinűség lezon az holoth
zonetlen es mindoncoron lattac az zamtalā
ordog nec zorinűseget es az zamtalā bimosoket
kik ordoghoz mind hasōhlatosoc kirol vā mond
zent agoston doctor Ebben bizonos leg hog ez
eleten zorinű besfenet zūnenet latasā ez velag
ba mene kim vagon mind sōliul mula vā mōd
touabba ezon doctor Jay ray ha eleten es elenigō

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

2

4

az v

no

nag kim legon az ondot satānac lakaz zūne
 nec latafa ki mind ez velagbeli kinnal na
 gob Tehat valon mit aleytat mene nag iay
 vezic es mene nag zorini segos kim lezon az v
 illetefe fogdosafa kormekozot zorongatasa
 es nag meigos fogaua valo mardosafa valon
 miképpé alhat az v zorini segos zūnenec elotte
 es az v zuianac el vifelhettelen dohossaganac
 ellene es az v kinkiuvel langazo zomei nec elot
 te valon ki az ki mind ezoket meg monthassa?
Ezonkentod kinn a porolnac es mert oth
 vagon ol igon nag kesen segos es zorini segos
 kim kimec orokke vege minlen kit meg bizonyot
 zent Janos latafanac konuebe módua Eot
 tettet nec az tizbe es kinkibe es az v kinnac
 nac biye ki zarmazit mind orokkiul orokke
Eth immaz vettetic keides az kinnac orokke
 valo voltaol ekképpé módua Valon mire va
 gon es hoz embor abbint kenes ideig tezie
 orokke valo kint kel erotte zenuedmetetic
 en nekom hoz ezt igassag né adnaia Mert az
 iras vj mód Mene meretekkel merod anne

te

ual meric nekodes Zent tamás doctor iea
 felde ekkeppé módvā Igasság agga ezt hoj ne
 maraggon az binnet ektelen sege igassagnac
 ekossege nekiulon Azert iollehet hoj abbin lego
 keues idaglen demaga az kiina orokke meg
 marad azol binnet kimer ez velagba veg niem
 vetetot Ennet zent tamás doctor neg ocat reti
 es zent geigor doctor el vegezi Elso oca ez Mert
 abbin lezon annac ellene kimer sohba vege nim
 len Azert abbinnet kiinanakes vj kellen mi
 hoj sohba vege ne lejon Masod oca mert em
 bor megoh vn magaba az zent iozagot az
 binnet miatta kiuel neki orokke kellot vol
 na elme harmad oca mert az auhozot et ez
 velagba ne tartot penitenciat kit oth az pocolba mind orokli
 sem tarthat kiert iduozulm kellene Neged
 oca mert abbin el valaszt embort az oroc elet
 tul tudma mert az istentiul Azert meltan es
 igazan esic az oroc halalnac marcaba Otod
 ocat reti zent geigor doctor ekkeppen módvā
 Miert az kegotlenoc oromest atartac volna
 ez velagba elmoc mind orokke ara hoj az meg

ez ne egeb ha
 rac az ve isten
 kimer sem kezo
 sem vegezo ma

41
30cot binnet generiusegebe mind orokke
elhetet volna Azert az istener igazsagos ite
leti azt agga hog sohha kim nekiulon ne leje
nec kiknet a tarattoc mindoncoron ez velag
ba binbe generkodot Azert mind ezogbelol
miluan meg tetic hog ez keues ideig valo bin
tetelet orokkenalo kint zenneggener Eth
immar vettetic mas keres azol hog ha az
pocol kim na keresetic nagob muhkaual anag
kedeg az men orzag. Kise ekkeppen felel nas
magarazo mestor monduu hog az gonozoc nag
gal nehez eb muhkaual keresic magoknac az
pocolnac oroc kimnat hog nem avoc az orok
men orzagot kiol ekkepze zol holgot new
mestor monduu Binofoknet muhkaual nag
gal nehez eb az oroc kimnac keresesebe hog
ne az zentoknet az oroc men orzagba mene
sokbe Mert az zolga menenel tob vrnac zol
gallanuenal tob muhkat kel tenim Mert
kedeg abbinos zolgal ordognec ez velag
nacies v testenec mtab hog ne istener azert
valaki ez harom vrnac zolgal ellensegener

zolgálat Azert első ellenfege embornet ordog
Azert ez ordog vnacl mient v igon gonoz
igon gonoz zolgálatlalt kel v neki zolgá-
lat tudmamiert sok uezseggel sok güloseg-
gel sok ragalmassaggal sok hazugsaggal
sok hamishittel **E**leztet mondatec hog ez or-
dog vnacl kel zolgalmá sok uezseggel kimer
haznalattá ez Mert az uezg embor mas embor-
net iamborságabol gonozodic mas embor-
net iozagbaualo haznalattabol fogatkozic
mas embornet bodogságabol bodogtalina
es geniette lezon mas embornet zoldsegebol
meg az mas embornet lelki koversegebol
elfonnad es meg orztoverodic mas embor-
net egessegebol meg betegodic mas embor-
net zepsegebol meg feketodic es zoriniue
lezon mas embornet velageffágabol meg
vakul mas embornet elenensegebol meg
hal Azert mind ezec az uezsegnel haznalat-
tá kiert az oroc pocolnac kinnat vezi Mas
zolgálatlalt ordognet az atkozot güloseg kimer
haznalattat zent Janos ekkeppen irta meg mo

6
8 uan Minden valaki attáfiat gúloli ez
életen embor gúltos es tiggatoc azt hog
seminemii gúltos oroc menozzagot nem
vexi mire mert meg olte v lelket az gúlo
segnet nniatta kiert menozzagot el vexti
es maganac potlot neri **C**harvad zolga
latta az ordog vinnac torcoszag es rezog seg
Mel igon nag nebez zolgalat legon ordog nec
ez meg ielont uas magarazo mestor ekkép
pen módunā **A** rezogos torcoscatt ordog vjati
biuia mint embor v barinat vj hog valam
nemii bime acaria vket hajtania zabadon
meg teheti mire **M**ert az xpus ezokon ordog
nec zabadsagot hajtog mint meg vagon izua
az ewangelionba az eg emborol kube vala
hatzaz es hatuanhat ordog kiket miczon
vionc v belole ki vze modanac ha minket
ennet ki verz keronc tegod azon hog bolas
be minket ez diznogba kik eth velonc vad
nac es legottan zabadda hajt vket beleoc
menmie **E**s ez dynocat orzic mala az paztoroc
az tengor mellet **E**s hog beleoc menener az

ordogoc legottan mind az tengorben zog
dofener es mind bele halanac Azert ez durno
con extener mind az torcosoc es rezogofok
kikon az xpus ordogoknet hatalmat adot
hog ha az bime vegig meg maradnac mind
az tengorbe az az pocolba v veloc zogdofener
es mind bele oter vket Azert valaki ordog
net zolgal testenec kedue keresefener ez v
neki solga es fizetese ¶ De halgassad immar
az zent doctorocat mit zolnac az torcosag
rol Zent Agoston doctor vj mod rola az rezog
seg hizolkodo ordog edos merog jenerkodo
bm verkozetoknet ania gonossagnac go
kere bmoknet kezdeti foner meg habozor
tor elmenec el fordeytor es lelöknet re
zedelme kut ha valaki val ez vnmagat nem
vala es ha valaki ne tezi ez bint ne tezon
Geneca new mestor vj mod rola Valon m
ptalatosb rezog embornel kimer zaiabol do
hossag zaimazic zolasaba balondozic titkot
nem tart kimer elmeie el idegonul eze el
vez zune el vltozic Istener lezon guiose

gos angaloknac vtalatos es emborok
 nec mouete iozagoktul meg fortatic or
 dogottul meg galasztatic es mindonok
 tul meg nomottatic Bent Ambros doctor
 es igon zidalmazza ezathozot bint modua
 Rezsosseg meg galazza az természetot ki vezi
 emborbol istenet malasztat es elvezi i duo
 seget ala vetuen vtet az melsegos tiizes ve
 rombe mert emborbol tezon bestet az erosbol
 erotelent lamborbol tezon ne lambozt tizta
 bol fortelmest es bol emborbol tezon bolon
 dot Aert kuki mind iol vege ezebe mert ez
 torcoffag mindon binnet vtat zeroz az leloc
 be menesze mert valaki ez binnet meg gozet
 tetendic semmi nemu binnet ellene nem al
 hat Aert ez rezsosseg semmi ne egeb ha nem
 lak binoknet coporsola ondoksagnac azta
 ga es goytenene fortelmessagnet kezdetu
 ocadasnac anina tiztasagnac ellensege es te
 sti tiiznet goytasa Mind ezeket meg bizonyo
 ta az zent uas moduan bolnet matta Bor
 nac itala be megon hizolkoduen es kedue

son de az vtofo napon meg mar miképpen az
zomac es miképpé az regulos neu meigos ki
go meigot ont az lelogbe Azert ime mind ezo
belol milua meg tentic mel igon nehé; legon
ordognet es az testnet zolgalma kiert ordog
fizet neki awal ammie wagon Neki kedeg egeb
iozaga seimi minu ha ne lak az pocolnac kinia
Azert ezt meg hallo es meg bizonytattet hog
ordognet es az pocolnac kiniaert naggal ne
hezé zolgalma hog ne ystēnet **I**mmar bizo
nytassē az es meg hog naggal kinie ystēnet
zolgalnonc hog nem ordognet es naggal kinie
menozagot remonc hog ne az pocolnac kin
iat Ezt meg bizonyta azon uas magarazo
mestor modua az ysten zere to embornet lelke
es v ziue olan mint az zonetlen valo vendeg
seg miképpé mōga zent leloc bolnet miat
ta Mert miképpen zototh embornet geneerko
dni az io vendeg segbe etelbe italba es viga
sagba ezonképpé az ysten zere to leloc geneer
kodit edoskodit es vigador az ystem zent ze
retedbe es az lelki iozagayba Ij ekképpé mert

ha fel tekint/ látta az istent lelki zomeinuel/
 kit sőbha meg nē bántot/ es ha vetkőzotte/
 zola penitenciaat tartoties io remensége magō
 hog az isten kit ő zeret bmet neki meg borat
 ta/ es mind ezot ő neki teznec nag oromet/
 Es ha tekint az isten zeret^{ede} ala/ es látta az
 pocdlot/ hog houa sēminemmi isten zeret/ es bi-
 zon penitencia tarto nē megon/ es ig abba
 io remensége magon/ hog ő oda nē vetteties es eb-
 be neki magon nag orome Es ha tekint hattia/
 osmeri az el mult idot/ hog istēnec zolgalattia
 ba koltote el Es ha eleue tekint/ vj osmeri es
 vj/ hog az ionendo idot/ istēnec zolgalattiba acar-
 ia/ es kiuaia el kolteme/ mind addeg mg ez
 velagba el kibol mind nag lelki vigasag ada-
 tic ő neki ha kedeg tekint ioq fele/ tehat azt
 lattia/ hog az angal/ ki neki adittatot zolga-
 lattia/ es orizettie/ vtet orizi/ es otalmaza mind
 ő halalaig/ ordognec hatalmatul/ es ő lalard-
 sagatul/ es halalanac vāina/ vizi ő lelket/
 az meñneri bodog/ sagba/ holoth az xpussal/ es
 az bodog züz maruual/ es mind az meñneri

hizi

12
Zamtalan zentokkal es angelokkal orzagol
nac mind orokkul orokke Azert ez isten zere
toci alazatosoc es engedelmefoc mindoncoron
vadnac vigasagba es iduossagokiol nag bator
sagba es ioremensagbe vj hog ez eleten ne fel
halaltul ne fel ordogtul es semmi nemmi ellensag
tul kiol vj mod vers toleyto mestor Qui seruit
deo regnat vt leo Valaki istenec zolgal orzagl vj
mint orozlan Azert mind ezogbol inluan meg
tetag hog istenec kirineb zolgalm hog ne ordog
nec es az menorzagba naggal kirineb menme
hog ne pocolba

Mel atkozot bim legon az gonoz ragul
massag eth kezdetic azol valo tanulsag
Elegtib lassoc azt meg hog han keppe le
zon az ragal massag Mondatic hog eg
keppen lezon ig micoro masra valaki ha
missan gonoz hirt kolt Maskeppen lezon
micoro az hallot gonossagot masnac mo
ga feleben annal menere hallotta har
madkeppen lezon az halgato felol micoro
az ragal massagot valaki oromest halgatta

Neged keppen lezon/attafianac titkon va
 lo bmet meg ielontem. Otod keppē lezon/
 micorō valaki attafianac titkon valo io
 uoltat meg tagagga hatod keppen lezon/
 micorō az inluan valo iamborsagat meg
 kisseberti heted keppē lezon/micorō attafia
 ba való ioth gonozra iteli. Azert ehett keppē
 lezon/ez atkozot gonoz ragalmassag kik
 mind ordogi bincot. **I**mmaz halgas iol
 hozai/mel atkozot bin legon/ez gonoz ra
 galmassag Mert doktoroc vj leltet meg/hog
 az ragalmazonac/zaia nelue/gonozb az po
 colnal/ota ez/mert az pocol lac az gonozo
 cat neli be/de az gonoz ragalmazonac/zaia
 nelue/nem enged/sem az iocnac/sem az go
 nozocnac/de mind pocolba veti/es iteli vket/
 Ezt ezonkeppē bizonyta az zent uas/mon
 duā haznalatosb az pocol/aham ad neli
 nel/ku neli/az ragalmazonac nelue Mert
 uasba/eharom neluet lelöt Elso angali neli/
 kiuel embor zol ystemol/es idu ossgezerol/
 mas neli vagon/emboru neli/kiuel embor

43
 20cot 30m ez velagiakiol harmad nielu vigo
 ordogi nielu/kiuel 20cot 30m az ragalmazo
 gonoz embor/ordogi dolgot/es pocolba valo
 gonossagot. **M**el atkozot bim lejon/ez
 gonoz ragalmazsag/halgas iol hozaua/mert
 doctoroc vj irtat meg/hog az ragalmazo/or
 dognet 30zoloia/procatoru/es gonijat vise
 loie/mert v mindonkepp azia igekozic/es
 azocat 30la/hog az leloc/ki istene volna/azt
 vj acaria/es azon torekodic/hog ez ordoge le
 gon/es vele pocolba menion Mert valon mi
 net itelned/es mondanad ezt egebnec/mico
 ron az ragalmazo ezt monja Imez embor
 parazna/rezogos/ieg/fondorlo/es egeb bint
 hozaua mondamia/nit mond ebbe/ha ne
 lac azt/ez embor ordoge/es pocolba valo/
 Azert ez eleten gonoz ragalmazot/ne lac
 ordognet 30zoloide meg ennec folotte/
 neki tommenozoe/mert ordognet kepebe
 olmel tommenozot visel/kiben az kedues
 ullaert/emboroknet bimenec ondogsa
 gos birzet/gebeknet fistolic. **M**el at

közot bñ legon ez gonoz ragalmazsa meg
 velont uas magarazo mestor módna / hog
 gonozbat az ragalmazoc az oruoknal es az
 tolnauoknal kik emboroknet ez velagi ioza
 gotat el vrozac es el ragadozac / kit meg bi
 zonyot zent Ambros doctor módna Incub el
 zen uethetoc az ol oruocat / kik ez velagi ioza
 goncat el ragadozac / hog ne mint azocat / kik
 nekonec io hionket neuonket el zagguat /
 es meg zidalmazac Ocat monga ennet az
 zent uas holoth vg mond abboli Jobh embor
 nec az v io nene / hog ne az nag czdagfaga /
 Azert valaki masnac az v io huet nenet / el
 vezendi incub es nagobbant art neki / hog
 ne ha az v nag czdagfagat el veztenec es
 ne lac annac art az gonoz ragalmazo em
 bor kinet io hiet nenet el vezde meg ennet
 folotte az ragalmazonac naggal nagobbant
 art Mert ez atkozot bñrol lac aleg anag soh
 ha eleget ne tehet kirol toruenzerent es igaz
 sag zerent tartozic eleget tennie Ez eleren
 eleg teterne vronc vronc vnon maga igon

12
 15
 eroffen kotelez mōduā az zent ewangeliom
 ba non exies inde donet reddas nouissimū
 quadrantē addeg ennet ki nē meg/mīg
 nē mind az vto so fillerig eleget tez Mit
 acara mondam ha nē lai ext addeg ab
 binnet caladarabol ki nē meg/mīg nē
 mennel kisseb el veth iozagrol eleget tez
 kit egez keertensēg conaliomba ekkeppē
 vegezot el mōduan abbin addeg meg nē
 bolattatic mīg nē az el veth iozag meg adat
 tatic **A**zert ved iol ezodbe mel' vralatos le
 gon az ragalmazo embor ext inluā meg
 ofmerod ebbol mert vtet az zent iras hasoh
 la kilomb kilomb besfekhoz hasonlatic
 zent irasba az ragalmaz embor elezteb az
 ebhoz kit ekkeppen iit meg boli mōduan
 Mikeppē az ebnet faraba lūt inil ezonkeppē
 vagon bolond embornet zaraban abbezod
 az ebkinet faraba vagon az inil addeg sem
 mikkeppē meg nē zomic mīg nē onnat ki
 ragia Ezonkeppē aragalmazo embor kit
 mond az iras bolondnac addeg sem mikkeppē

de meg

nē inughatic mig nē az gonossāgot kit hal-
 lot attasiahoz mig nē masnat meg ielonti
 Ez eleten ebet nē lac embornet husat ezic
 meg az lontates meg ragiat Mert nē lac
 eleuen emboroket de meg az megholtatates
 meg ragiat Ez eleten ragalmazot ielossen
 hasonlatos az mezaros ebeihoz kiknek ve-
 ros az aia kot es nē gondolnac az eztoba
 vetot zep hussal mert azt nekik nē aggnac
 de lac az veron es az lonton es az ganeos
 belon nialacodnac Ezonkepp az gonoz ra-
 galmazo ebet nē gondolnac embornet sem-
 mit v iamborsagaual es az v benne valo lel-
 ki rozaggal de valami gonossagot es binni
 ganeat bennoc lattac ezt vezic v zaiogba
 es ezt ragiac ezt zolac es ezt itelic es ez ele-
 ten ondok saggal fortosztenc es veresfortic
 meg v aia cotat zaiocat es ieluoket
 Igon hasonlatos az ragalmazo embor az
 ebhoz ebbees mert miképp az eb v gat es
 meg mar Ezonkepp az ragalmazo v gat
 attasiana az ragalmazagnac miatta

17
 es meg maria v 10 hűet neuet meg zatt
 gatuan es meg galazua Es ez életén eb
 net mindoncoron dohos az zaias es igon
 artando dohos azert mert egebeknet bi
 nenec ganeat zaiaba viseli kiol vj mōd
 az ppha soltar kōibe Az v zaioc bidos dohos
 nnikēpē az meg milt coporsō Ez életén ragal
 mazo ebnet zaiā nē lac dohos de meg igo
 artando es azert mert az meg dihut ebnet
 termēzete zerent az emborbe kit meg ragal
 maz mezogot ont kiol igo az ppha soltar kōi mond
 be kigonac merge vagon v aiacoknac alat
 ta Hasonlatos ez ragalmazo embor az
 dizonhozes mert addizno nē kemeli az
 v zaiat es oriat az ondog ganenul meg
 fortortetm incab mint igaz allabat
 Ezonkēpē az gonoz ragalmazo nē ke
 meli incab az v zaiat neluct az atkozot
 ragalmassagnac bimeuel meg fortortet
 m mint igaz azt akkit ragalmaz Addiz
 no mindon be menend akkebe es latan
 ga oth azzep vera got es az bidos ganet

nē gondol sēmit az zep veraggal/de az
 ganehoz ter/es azt oromest vezi zaiaba/es
 abba generkodic/es sēmit nē az zep verag
 nac edossēgős illattaba Ezonkēpē az go
 noz ragalmazol/lat attāfiaba valamine
 mü lelki iozagot/es valaminemü bīnnet
 garlosagat/nē gondol sēmit attāfianac
 lelki iozagaua/es v iamborsagaua/de
 meg incab bania/micorō hoza hala/es ben
 ne latta/de incab/mikēpē addiyno terevti
 magat attāfianac garlosagāra/es az v bi
 nenet ganeat vezi zaiaba/es ezt ragiagola/
 es ewel fortoszteti v zaiat neluet Miert ke
 deg/igon v talatos bīn legon ez atkozot ra
 galmaszag/istēnet/es az zentoknet elotte/
 ezt inluan meg ofmerod ekkettobol Egbol/
 meg ofmerod ebbol/mert zarmazic inluā
 az atkozot uegsegbol/es az ordogi güloseg
 bol Masbol/inluabban meg ofmerod/mel
 igon naq bīn legon ez atkozot ragalmas
 sag/vronk xpus ihusnac v ngn mondasa
 bol/mert meg tiltotta ez atkozot ragalma

zogtul mind az v zent testet mind az v zent
 iget holoth vj mond zent mathe ewan
 geliomanac heteret rebe Ne aggatoc az
 zent segot az ebek nec es az gongot ne him-
 letoc el az diynok kozot netalantul meg
 nomoggac vtet es az ebek. reator ternec es
 meg zaggatnac titoket. **I**me meltan ze-
 gonkothet nec ez atkozot zagalmazoc lak
 ebboles hog vront vnou maga nenezte vket
 ebek nec es diynok nac kik nec gonossagocac/
 es v kinocac meg ielontotte meg ezon vela-
 gba inliuan nilo peldatta les kikiol rattat-
 nac rettenetoc es lodilatos meg loth dolgor/
 Elso ki v ioloc rattatic ez vj oluastatic amand
 nevü zent nec eletebe hog micoz predicalla-
 na az nep nec naq buzgosaggal eg ez eleten
 zagalmazo ebet kozzul hoza tere es meg mo-
 uete vtet meg zagalmazua az v zent bezedet/
 Ime legottan istenec igassaga ordog nec hatul
 mat ada iayta es ez ordog tizes vellamasnac
 kepebe rea hertelenkodes es naq rettenetoc ke-
 alta ssal moda neki Ier velem mi zereto aztal

20

mond

notonk/miert az mi dolgoncat hivon vife
led/aruan nekonk embor hyst Aert/miet
nekonk keduont zerent zolgaltal/mies ne
kedued zerent de igon igazan fizettoc meg
muhcadit Aert ionel/es meg elegertont ma
tulfogua mind orokke az pocolbeli sebossegos
tuzel be neletuen/miert igon zereted rocat/es
gonozocat meg ragalmaznia Eket meg mo
dua/ragada vtet/es be eset vele pocolba Ime
minemü izü ezatkozot gonoz ragalmazsag/
Chalgassad/es ved iobbant ezodbe mel igon
nehezen gottotte ystener zent igazsaga/ez at
kozot ragalmazot meg ezon velagba Ixas
torlerto mestor/vince new doctor/egyb sok ua
sa kozot/ekkeppet ez atkozot ragalmaz
sagrol/es vj hog anglis orzagba/voth ne
minemü zerzethos/azzon embor vote/ferfiu
vote/ne monga Es ez igon meg zotta vula ez
atkozot ragalmazast/es iuta halalara/es kez
det intem arra/hog meg joñnet/es felele ne
kik/moda Awal engom ne banuatoe/miert az
en tiilem ne lehet Mondanac neki Mi ocaan

21
nac hog né lehet Monda Anna mert né tehe
tom Es intem kezdet arra hog konhozogne
xpúsnac es az vzent an natanac ki legottan
ki vona v neliuér zaiabol es verm kezde vha
ual es móda Ez atkozot neliu carhozatta en
gomet kit meg móduā Ime legottan ez at
kozot neliu ol igon meg dagada hog touab
ba sohha vtet zaiaba be né vohbata aduan
az vristen ebben az vtanna valo gonoz ragul
mazoknac peldat hog akkic latin halac meg
osmeriet mel atkozot bmlagon ez gonozia
galmassag ystēnec es vzentinac elotte Ez
folul mondot nasocat torleptotte es zer
zotte vilhelmos neu doctor es vagon
meg iuan bmlol zerzot konnebe kit
eghaz be veth mint eros bizonsagoth
Ime az edeala zol mlatinc zent
bernardinus ez atkozot ragalmassagiol
kit hasonlot né lac az vगतो ebhoz de
meg hasonlotta az meg dihit ebhoz es
kiol ekkepen zol monduā hog az meg
dihit ebnet ielosben imelazom gonoz

tes megbe
zonoytot

meg

tulaydonfaga vagon Elso mert az v za
 iaba es fogaba merog vagon es az v
 neluenec alatta fergetkek vadnac kik
 az v neluet fildalat es fildaluan az aga
 velepet nem nemu gortocuinial meg ge
 restic es v ewel meg dihozic es micozo az
 fergetket neluenec alola ki verendic legot
 tan az eb meg vigazic ickert mind ezogben
 ugon hasonlatos ezgonoz ragalmazo em
 bor az meg dihut ebhoz Mert mikenpen az
 dys ebnet zaiaba es fogaba merog vago
 es kiket marand azocat mind meg mergo
 seyti es ha heztelen nekik oruossagot nem
 teyendnet mind meg kel vele halmoc Egon
 keppen az ragalmazo embornec zaiaban
 az atkozot ragalmazsag merog kiuel egor
 smind harom embort mar meg egget vno
 magat mast az halgatot harmadicat azt
 akkit ragalmaz es mind ezoknet lelkoiket
 meg mergysoyti ez atkozot ragalmazsag
 nac bimenet mergeuel es ha oruossag ne
 kik ne tetetendic azzent gonasnac es az

elegtetelnet miatta meg kel vele halmoc m
 ert legon halalos bin Es miképpé az dys eb
 net nielenet alatta fergez vadnac kik az
 v nielnet fuldalac es ennet miatta vtet meg
 dihosförtic Ezonképpé ez gonoz ragalmazó
 embornet nielenet alatta es az v zinebe igo
 gonoz fergez vadnac tudnamiert az atkozot
 negsej gúlofej es haragossag es ezot az at
 kozot fergez kiküül támad es zilent az atko
 zot ragalmazsag es ennet miatta az ragal
 mazo vnoumagat es v attafiat meg mai
 ra es meg megoferu az ordogi megoget ki
 uel meg dihiu Es micord az dys ebnet niel
 ne alol az fergeket ki vezendic legottan az
 eb meg vigazic Ezonképpé az ragalmazó em
 bornekes v zinebol az atkozot negsejnet gú
 lofejnet es haragossagnac fergei ha ki vezed
 net legottan az embor meg vigazic de addeg
 sohha nem Mas tulardonsaga az meg di
 hiu ebnet ez mert v sohha né inughatic de
 mindon cord edestoua budosic es futos Ezon
 keppen valaki meg zecunja ez atkozot ragal

massagot addeg ez eleten semikeppē nem
 iughatig de mind addeg budosiges iakel
 hog azt ammit hallot/ana g gondolt vatta
 szaroll/azt masnat megmonga/mert vj tet
 at neki/hog ha ki ne monthatnaia/az olda
 lanmis ki fatadna Azert ebbe hasonlatos
 az viperia new meigos kugohoz/ki micoron
 az v paut ki kolt/vket ol igon zereti/hog
 zeretebe vket mind el neli/es v hasaba fel
 neuekodnet/es ekkeppē v belole magorat
 ki ragrac/es ig v an nocut meg olit Ezon
 keppē tortenic annac/ki meg zottu az at
 hozot ragulmassagot/mert ext v ol igon ze
 reti/hog valahol lel/es hila ottan el neli/mi
 coron vter zuebe fogia/es elmeiebe vez/es
 oth meg neuekodik/mert addig gondolia/es
 addit forgatta v elmeiebel/hog semikeppen
 ne tuiheti/de oztan ki kel mondan/es ek
 keppē magat ki ragia/es ig/ne lac az v an
 nat/de meg az ki halgattia/es az kit ragal
 maz/azocutes miha meg oli Mert vj mond
 az zent was Mind az teuomind az neki en

gedo igenlo kinnal kinyatnac. **A**zett im-
mar kerdi zent bernard doctor ezt hog me-
lic tezon nagob bmt ekketto kozul az a-
galmazoe anag az agalmaffagot halga-
toe. **V**g mond hog melic lejon vezedel mesb/
es carhozatosb. ezt kinnen el ne vegezhetoc/
de lac azt mondom hog mind ekkettonet
ordoge vagon. az agalmazonac nelnebe/
es a halgatonac filebe. **M**iert ez ekketten
vagon. mene agalmaffagot te halgatzan
ne ordogot filedbe vezh. **I**nt azett minket/
es tanert zent agoston doctor monduan.
Ne aggator ti filetoke. az agalmazonac
bezedenet halgatasza. hog halalt ne vegetoc
ti lelko togbe. **M**ert az agalmazonac es
az halgatonac mind ekkettonet lelkenet
oroc halalt etke. **V**ed iobbai ezodbe mel-
igon nag gonoz lejon. ez atkozot harmad
nelnet gonossaga. ki harmad hely mon-
datic zent iasba ordogi helynet. **K**it az
aranas bezedi zent janos doctor hason-
lot az fariseosoknak nac helyuokhoz. kiknet

v atkozot gonoz ieluocaro iesot mind
 hoza tartozonai ozuen gonoznac itelet/
 es az v loda tetelet ordogi hatalimnac
 mondac es az egeb lelki iozagot kit ben
 ne lattac mind gonozia iteltet es emmet
 folotte ez atkozot guio segnet es negyseg
 net miatta ez velagbol ki veret mind ezo
 be hasonlatos az ugal mazo embor az fa
 zusefokhoz Mert micor o osmeret es
 latnac alazatos embort ahoz azt mozac
 hog kepmutalo ha kihoz azt lattac hog
 testa zikseget meg vez etelbe es italba/
 ahoz azt mozac hog torcos ha kube lattac
 az nag zentsegoz ioth tudna miert az
 haboru sagot bekenel valo zennedest/a
 hoz azt monzac ugon felekoni embor ne
 mer senkinec semit zolmi ha kihoz igas
 sag tetelet latnac ahoz azt monzac ugo
 beketele semit el ne tir es el ne zenned/
 ha kube egi gu segot latnac ahoz azt mo
 zac hog balgatag ha kiben ezot elmet/
 boliesegot latnac ahoz azt mozac hog

14
27
igon alnoc ha kibelatnac naq̄ eit elkő
lot ahoz azt mōgac̄ igon gogos̄ es ne
gedos̄ ha kube latnac vidamsāgot ahoz
azt mōgac̄ hoḡ fēslot elkoro ha kihoz
latnac io zezeto slegot ahoz azt mōgac̄
hoḡ kiualt eleti es nē el vjan mīnt
egeb iambor ha kihoz latnac naya sſagot
ahoz azt mōgac̄ Igon ez velagi ha kihoz
azt lattac̄ hoḡ attā fiat bimerol fēgelmeri
ahoz azt mōgac̄ Igon vacmēro bator ha
kihoz azt lattac̄ hoḡ v̄ oromest vigas̄ bo
tol es oromest imātkozic̄ ahoz azt mon
gac̄ hoḡ zertelen tezon magauul mayd el
vezti feret ha kihoz azt lattac̄ hoḡ v̄ oromest
halgat predicāciot es v̄n maganac̄ es
egebeknec iduo sſegerol zorgalmazatos
gondot vifel ahoz azt mōgac̄ hoḡ tizto
sēg kiuano ha kinet vagon malasztā em
borokkel valo naya scodasia ahoz azt
mōgac̄ hoḡ hizolkodo es duzeretec̄ ki
uanoria ha kedey magat senkinet nē
aggja es ez velagat tūul iaz ahoz azt

tobbet eit
egebnel

mögac hoj keuel es igon mord embor /
 Mind ezokrol ohaytust tezon ez zent docto /
 es vj mond Oh vram mendenható isten /
 valon ki azki meg ohatta magát ez gonoz
 atkozot harmad nieltül ki ez fölül mon
 dottatál se mit né gondol Mert ez az atko
 zot ordog nielt ki az zep igenos scitium lo
 mot lel es ayo illadba bryt lel es az zep lo
 telembe förtelmességot lel az keregded al
 ladba zegeletot lel az velagossagba seret
 ségot lel Ez eleten atkozot gonoz nemzet
 kepmitaloknac doge sidoknac marasa
 phariseosoknac keztotlen sege bmnec oreger
 toe diosegner kissebertoe Azert mind ez
 oca mert zent pal azt monga az ragalma
 zot istenec elotte gulo segle vadnac Maga
 raga zent bernard docto ije ket es vj mond /
 Nem loda hoj isten gulo li az ragalmazotat /
 mert lac ezoke az atkozot harmad nielt /
 kinel erosben es kememben se mi allat né
 via scodic az zeretet nec tellene ki zeretet
 lac isten vnon maga mmit ez atkozot har

okan igon

75
29

mad nely Mert valaki tezi az ragalmas
 sagot ez eleten elezteb azt ielonti hog v
 benne minden az isteni zent zeretet es en
 net vtanna arra ufekezic hog az akkit ra
 galmas meg vtaltasset es meg guiloltesset
 Es ekkeppen azt acina hog mindon emborzogbol
 az isteni es atafiusagnac zereteti ki zaggantat
 nec es ki vezne ez atkozot harmad nely nec
 ez v tulardonsaga **A**zert ved robban ezodbe
 es nomvad iol be zuredbe mert az ocossag
 nac igaz itelete mind azt agga es mind
 azt imitattu ki iol meg gondolanga hog
 mind ez velagnac bime mindon eretnokseg
 mind hituul zacadas es mindon kegyetlen
 seg ol mel mind ez atkozot ordogi nely vtil
 veth maganac eredetot **A**zert atkozot
 nely az ragalmazonac harmad nelyue **A**
 pocolbeli kegyetlenség o negsegnet es guilo
 segnet kegyetlen limotnia o atkozot hala
 los poclossag **T**e vag ki haborusagot zerez
 te vag az ki iocat meg nomoc lac te vag
 az atkozot ordogi nely ki az igazaknac

hűret neuert el vertod / Lac te vag az ki hamis
 hitoket / soc hazugságot / kegyetlen vadola
 sócat né zónol meg soca sertyam / te vag az
 gonoz nielv / ki az airtatlanocat gottzod / 93
 uegoket zidalmazh / zűzeket hamisortaz /
 es hazasokhoz gonoz bűt költez / Te vag
 az atkozot nielv / ki az kegyos / es zent zere-
 toket meg galazod / te vag / ki az egigű lel
 kot / es conscienciát meg haboreytd / te vag
 az gonoz nielv / ki haragtartu sócat / haborusa
 gotat / vetekodesoket / haragosságotat / bozzon
 codasócat / egmasstul elzacadasócat / parto
 lasócat / es ozlasócat / evel nappal né zónol
 fel tamasztanod / es fel gerpezténod / Te vag az
 atkozot nielv / ki azultatasócat / gylco sságo-
 cat / es egeb soc kegyetlen segoket / né zegon-
 lez zezeni / Lac te vag az / ki egmasbaualo
 io zönetsegot / es io bauatságot meg fertez /
 Lac te vag az / ki egbeualo gonoz tanaco-
 dasba magudat foglalod / Te vag / ki ellen
 segoket soca sertyaz / varasócat el puztertyaz /
 orzagocat el törz / es clasztombaualocat meg

98
31

haboreyta; Te vag az atkozot ordogi nelv/
 ki az zecetmec buzzosagat meg oltodes
 az igazacat meg nomozertod az kegotleno
 ket fel magasztalod az igaz hitot el torod es
 az zent zemensegot semmie tezo es mind
 egeb lelki iozagocac nag kegotlensaggel
 haborgat; Mit mongat tobbet te rolad/
 han e lac azt hog meg az angalocates te
 ted ordogge es elso zuleinket te mereyted
 lymbosnat melsegebeles mind emboru ne
 zetot te vetel ki paradu onac generusege
 byl ez vezedelmezes es garlosagara Te vag velagnat
 az ki meg az istenec fiates az magas acuz
 tofara fel feierpted; Azert meltan es iga
 zan zidalmazac ez atkozot harinad neluct/
 mind az zent uas mind az zent doctorot/
 es mind az zentoknet zenta im vronc xpus
 ihus ki vket neuere ebeknet es dznoknac/
 es ennec folotte v tiloc az v zent testet es
 az v zent igepet meg tilta mint folul meg
 vagon monduā:

Vm ac neuelye kezdetnet neminemii
 regoc kigbol embor velheti es nemikep
 pen meg ofmerheti hog ha idnozüledő
 anag ha elvezendo es ha nag felsegös zent
 segre melto Azert ennet meg ofmeretire
 vegonc bizonsagot menere lehet zent uas
 nat gokerebol holoth vj uattatic moyses
 elso konuenet neguenod rezebe hog phara
 ho keralnat tomlocebe harom foglac tartat
 nat vala Ejjic vala az keuer sitoknet mes
 tore masic vala az poharnoc mestor la harma
 dic vala jacob püarchanac az kissebic fia
 jofeph Mind exoknet meg ielonte vi yten
 mire iutna v igoc meg exon velagba es
 az ielontes ekkeppen len Mert az keuer
 sito mestor ezt lata almaba hog temic vala
 neku hog v feien vinne harom tekeno textat
 es iouenec egi madarat es az textat feierol
 mind elzaggarat es meg euet Az paharnoc
 mestor kedeg ezt lata almaba hog v elotte
 harom vezouel egi zolo tii neuelikodet es ez
 zolot teromte es ez zolot ez paharnoc mestor

75
33
eg ekos paharba fuara es az kezalnat inna
ada belole Joseph kedeg lata ket almat meg
atta hazanal egget azt lata hog tette vala
neki hog ez Jacob patriarcha mind ez tizon
ket fia am mezon aratnanat es ez Joseph nec
mind az v keuey fel allanac es mind az v atta
fiainac keuey mind korul allac es imaduan
nag tisztossegot tenec ez Joseph nec keuernec
Mas almat ezt lata hog az nap es a hod es
tzoneg lullag imadac ez Josephot Es hog ez
almat lattac volna mind eg eyel az keuey
sito es az paharnoc rayta igon gondolcodnac
vala es igon velekodnac vala kit latna Joseph
meg kerde vket mid gondolcodnanac es mi
naualaioc torten volna Es az paharnoc mestor
meg ielonte neki az v almat Joseph kedeg ne
ki mind zereuel meg maguaza vtet mond
uan Az harom zolo vezzo kit lattal peldaz hard
napot kiknet vtana ez tomloczbol ki vetetoli
es hog az kezalnat az ekos paharbol inna at
tal ebbol az peldaztatig es azt higged hog az elez
tebi tisztossegod meg adattatig es ezonkepp len
mind

Az keñersito mestor kedeg hog halla ezt hog
 elen bolien meg magarazta volna ez almat
 ves meg ielon te neki az v almat Joseph ke-
 deg en nekes meg magaraza módna Az ha-
 rom tekono textan erled az harom napot ki
 napoknac vtina ez tomloz bol tes ki vetetol
 es a czto fan hal meg es mikké az textat
 egy madarat feredol el zagattat es meg
 ettec azon azt erled hog az te testodetes el
 zagattat es meg ezic / ez es mind azonkep-
 pen len Joseph nekes az v alma azonképe
 be telefodet mikké meg latta vala ki edeala
 meg magaraztat **A**zert immar ved iol
 ezodbel mit eritnet vas magarazo mestoroc
 mind ez lata fogbol es mit adnac mi nekone
 ebbol ofmernond es extenont **A**zert ekképe
 magarazat es extic hog mikké pharaho ke-
 ralnac tomlocebe harom foglat tartatnac
 vala ezoc kozzul egyic vetetec ki az tomloz
 bol a czto fara masic az eleztebi tizto ssegeze
 harmadic kedec igon nag felsegeze es nag va-
 sagra **E**zonképe az mennier keralnac tomloce

be azaz ez velagba ki tomlocbe magonc be ver
temen elo zuleinknet binokert Es ez tomloc
be tartatnac haromalladbeli emboroc fogua
kiknet kozzule micozon ki vetetnet ez tomloc
belol vitetnet az potolbeli aciztofara kik pel
daztatnac az kienersiton Nemeler kedeg mico
zon ki vetetnet ez velagnac tomlocbelol vetet
net az eleztebi tiztoffegere kik peldaztatnac
az poharnoc mestoron Nemeler kedeg kik meg
zabadulnac ez velagnac tomlocebol vetetnet
nag felsagos tiztoffegere kik peldaztatnac ez
zent Josephon ki micozo megzabadula az
tomlocbelol zerozteter mind egez egiptom
nac orzagan feiedelme **E**zert ez zent ias
nac es peldazatoknac gokerebol adatic erbe
nont nemnemü ielos iegoc ki iegokbelol
embor velheti es nemikeppen meg osmerheti
kik legener el vezendoces kik legener idno
zulendoc es kik legener igon nag zentsegre
meltoc hollehet goket tokeletossaggel senki
net az yr isten meg nem atta osmermi kit
meg bizonoft az zent ias bolnet konuebe

módna Sunt iusti atq; sapientes et opera
 eorū in manu dei et tamen nescit homo utrū
 amore vel odio dignus sit Vadnac igazac
 es bolueq es az v minellhodetoc istē nec kezebe
 vagon demaga nem tujga embor ha zeretet
 ie auiaq kedeg gulo sege melto ¶ Immar ved
 iol ezodbe az iegoket mel iegogbelol velheti
 embor carhozattat Azert vadnac harom allat
 beli emboroc kik micoron ki vetetnec ez velag
 nac tomlacbelol legottan viteretnec az po
 colbeli atoztofura kik peldaztatnac az ke
 nersitonet harom tekeng textuian Azert
 ezoket embor velheti es nem keppen meg
 osmerheti harom ielos iegbelol ¶ Elso iege
 vezedelm nec es carhozatnac ez micorō embor
 vñ magaba azt osmeri hog az lelki iozag nehi
 sem mire nemkel demeg ha masba latta aztes
 iredli es bannia ez eleten meg ez onuelagba
 ordogge leth mert lak ordog az ki az iduossē
 grenalo ioth nem zeret es ez eleten nec ket
 seg nekiulon ordoggel kel el rezim kit meg
 bizonyt zent geragor dontoz ekkepē módna

met miatta
 duozulm kel
 ne

Kiknet lattatit neheznet vrnac igitia ege
mimat carhozatit auag meg carhozandoc
de mi legon vrnac igitia bizonyaua nem
egeb barmak regularnac hiusseggelualo
meg tartasat istem zeretet engedelmesség
alazato ssag haborusagot bekeuel zennedes
efelenfelkeles vezte ssag tartas disciplina ve
tel es mind ezokhoz hasonlo iozag mind
ezeket kik teljes ziucl nem zeretice es nem
teric vezedelmet es carhozatnac igitia nag
iege Mas velos iege carhozatnac ez mi
coron embor osmeri magabul haj v iambor
emboroket es egeb malasztbeli emboroket
ne zeret de yket guloli vtala es vjan bui
telen haborgatta ez eleren ordogot az vattat
koueti ki ordog abbimben el aggot es meg
vactat sonha meg ne zomc ayocnac habor
gatasatul Ezonkepp az carhozandoc mikepp
ordog gulolic az igazacut mikepp bizonysa
got vettonc belole mind kezdetul fogua haj
isten ez velagot teromte Ame pelda nekod bi
zonfaggal adaminac ket fia vala cayn es abel

cayn vala neg es carhozando Abel kedeg m
 la igaz es iduozulendo cayn az atkozot
 neg segner miatta abelt attasig meg ole
 Isach patriarchanac ket fia vala esan es
 iacob Esan istentul vala meg vetot iacob
 kedeg valasztatot esan ki vala meg vetot
 iacobot kit isten zeret vala mind halalag
 haborgata es gulole Saul keral kit isten
 meg veti az engedetlen segert dauidot kit v
 belebe valasztat ezt mind halalag gulole es
 haborgata Jijonc immar edeb alab aine
 castot vnon magat es mind vtanna valo
 zent martirocat az carhozando guloltec es
 haborgatman nag kinnal meg oldostec
Harmad ielos iege carhozatnac az at
 kozot engedetlenseg ki lezon keuelsegbol
 mert mindon engedetlensegnet keuelseg
 gokere ki zinet einbornet meg kiemenoyti
 es v lelket meg vakertat v haj ez eleten
 attasianac vetket oromest meg ne bolata
 miert v meg ne bolata azert isten sem bo
 lata meg neki binet sohha kit vnon vnon

maga meg bizonyt mondna ha meg ne
 bolatandoc emborok net az ti meini
 atatokes ne bolata meg ti netoc bintoket
 Azert valaki ez eleten kemensegos gulosegbe
 meg maradand ennet ketseg nekilon el kel
 vez mint az bizonyag monga Azert ved iol
 ezodbe hog mind ez folul mondot harom al
 lat bel emboroc meltan modatuac meg vet
 tete nec es carhozandocnac mert meab m
 lazottac magoknac az gonossagot ayo
 zagerit az gulosegot az zeretetert az cart az
 neresegert az kint az duosegert az poklot az
 az menozagerit az orok halalt az orok ele
 tet es ordogot az ystenert Ez eletenoc kik
 az bimbent el vacultac es abbint tezik min
 don felelm nekilon ezoc naprol napra he
 trol hetre idrol idyre abbimbe vziuoc el
 kemenul mkeppe az cristall ku ki volt elez
 teb ieg es az iegnet vtanna miert sotatal
 lot valtozik kuelvi hog im ma meg nem
 oluathat Ezonkeppe az carhozandoc es az
 el vezendoc oligon meg kemenulnet abbm

be/hogj semm nemmi p̄dicacioza v̄ziuoꝛ pe
 nitenciaza meg nē laꝓulhat/pelda nekod
 az gonoz judaszol/ki az binben el vacula/es
 v̄ziue meg kememile annera/hogj ayo ie
 sot meg gūlole/es v̄ p̄dicacioiat meg vta
 la/fenogetesenel semmit nē gondola/es ket
 segben esuen/magat fel acatza/acatzo farol
 alazacada/hasa kette hasada/bele ki omila/
 es ekkeppē oroc pocolba mene Ezonkeppen
 mindon ki ioth nē zeret/iamborocat gū
 lol es mind egeb bint gonoz zacasbol/se
 lem nekūlon el tezon/osmerie magat az
 keuersitonel pocolbeli acatzo fara melto
 nac lennie ¶ Immar lassoc es tanuloc
 azt meg/hogj minemut iegbelol osmerheti
 meg embor azt ha idnossegre melto/es
 mbol osmerheti meg embor azt/hogj v̄ igon
 kninen/es keues erdommeles idnoziulhes
 son/Ved iol ezodbe/mert ennet egebet ko
 zot harom ielos ieget leloc/hogj embor igon
 kninen idnoziulhet ha acana/ve magna ke
 ues erdommel ¶ Elso ielos ieje ez/micoron

87.
41
embor azt osmeri magaba hog' v' iocates
aportatos emboroket zeret es tiztol mert
ha milaki iamborocates iduozulendo em
boroket zeret meg ha binnel teles volna es
azzent zeretet kinel az iambor emboroket
zereti meges iduossene vtara hoz'a vtet
es semmikepp' el nem hagga vezni vtet hog'
ezekkepp' legon azzent was igon inluan es
igon exossen meg bizonytia ezt holoth vj mod
zent peto: apostol Atam fia mindon dolgo
toctnac elotte ez mast zonetlen zereffetoc
mert az zeretet binoknet socassagat el fodo
zi hog' ezekkepp' legon vronc vnon maga
meg bizonytia modua magdalombeli ma
riarol ki nag' bmos az zoinallat vala Meg
bolattattac neki sok bmer mert igon zerete
engomet hog' kedeg mindon nag' bmos
embort meg oltalmazon v' isten az oret car
hozattul az igaz iamboroknac zereteneit
Ez inluan meg bizonytatit morfesnet
elso koinube holoth vj modatic hog' ha v'
isten lelt volna az oth kerali varasogba

† vket

ez relagba

tiz igaz embort ol' igaz kedves v' istennet
 elotte az igaz embor nec iamborsaga hog'
 az zamtalan bmos emboroket kik vala-
 nac az oth kerali varasogba es mind az
 v' tartomanyogba meg tartotta volna es
 el ne' sileztotte volna az tiz igaz embor nec
 zeretetiert azert ebbol adatic osmemont
 inluan valo bizonsag hog' ha v' isten el ne'
 veztotte volna az zamtalan bmos embor-
 ket az atkozot ondog bimeret ki modatic
 merbe cualto binnet tehat nagysul mamb
 az v' isten meg tarti az esz bmos embort
 kettot auag harmat az iambor emboro-
 kert kiket v' zeretot es zeret Mert az ol' em-
 bornet ki apocit zereti bator ielos bmos
 legon ennet ol' mel' angali zure vagon so'
 meg v' modot hog' isten ziv vagon benne
 mert valaki atnfiat zeret inluan valo ie-
 got ad hog' v' az igazac kozzul valo kit meg
 bizonyot zent Janos eszo leuelener harmad
 zerebe holoth v' mod Mi tiggot hog' ez halal
 bol elettre mert zerettot atnncfiat azert eszo
 megonc

los iege ez kibol meg osmerheti ha iduozu
lendo anaj nē mīcoron v̄ teljes ziuēuel iam
borocat es igaz emborokeet zeret mert az
tarhozando sohha iduozulendoket nē zeret
het de lac azocat kik v̄ hozá ha sohlat

Masod ielos iege kibol embor meg osmer
heti hog̃ v̄ kinnien es keues eidomniel iduo
zulon ez mīcoron embor azt osmeri magaba
hog̃ v̄ az neki tot bozzusagot kinnien meg
bolatā attāfianac Mert semminemū lelki
rozag istent olan igon hamar meg nē engez
telhetu es v̄ bmet az v̄ isten semmiert hama
rab meg nē bolatā mint azer mīcoron v̄ attā
fianac vetket teljes zinebol meg bolatā kit
v̄ onc v̄ nonnaga meg bizohoyt ekkeppen
mōdnā ha meg bolatandotoc ti atātoc fia
mat teljes ziuetogbol ti atātokes meg bo
latā nectoc bintoket Ezt inlumban oluasod + ti
tenonmagud holoth v̄ mōdaz az inadsag
ba Es bolas nekone mīkeppē mīes bolatoc
mī nekone vetoteknet Azeit igon nag ie
los iege ez kiuēl embor igon kinnien es ke

s ámenere
chet iayta
agadoz

me

ues erdömel iduozüllhet mitorö künne
meg borat attafianac **H**armad ielos
iege kibol embor meg ofmerheti ha iduo
züendo **E**z mitorö embor azt ofmeri ma
gaba hog napprol nappra iobba küána
letet **E**s gacorta mdultatit **E**s kezereytetic
belol zimebe hog ioth tegon **E**uol bizonsag
vront vnominagi holoth vj mód **B**odagoc
kik ehözic **E**s zomehozac az igasságot mert
yk meg elegodnet **D**ottoroc **E**s igeket ezon
keppé magarazac módná **E**hözic **E**s zome
hozma az igasságot **E**z mindoncorö küá
cozma isten iozagba **E**s malazdba mtab **E**s
feleb neuekod **E**s haznalma **A**zert **E**s ha
rom ielos igot ha valaki magaba ofmeredi
tidniannert **H**a iamborocat **E**s isten felo em
boroket zeret **E**s ha künnen meg boratá az el
lenevalo rethot **E**s ha zonetlen küanna
iobba letet **E**z eleren igon künnen iduoliif
de maga keues erdömel mert igon künn em
borocet **E**z zent harom iozagot meg tartam
mert mubcat benne semmit nem zenued **E**s

meg peldaztatet az kernalnac fe poharnocan /
ki harmad napnac vtanna az tomlozbol
ki vetetet es az eleztebi tiztossege meg adat
tatet Ez harom napon peldaztatit ez harom zent
iozag tudniamert az zent toredelmesség az
zent gonas es az keuestonne zent penitencia
kit az gonto pap hag az bmos emborner es
ekkeppen ez zent harom iozagnac vtana meg
adattatit neki az eleztebi tiztossege kit el vez
tot vala az binnet miatta ¶ Immaculassac
es tamuloc azt meg hog minemü iedogbelol
osmerhetto az meg hog ha valaki legon mel
to az nag zentségre es duoségre kit eidomlotter
az nag felségos zentoc Ennet ieget es meg osme
reit meg peldaza az vr isten zent Josephnet na
uala zenuedesebe es mind az v alomlatasba
ki meg ingon iuan moysesnet konnebe Mert
mikeppe ez zent Josephre ki vala artatlan es igaz
iffyn es tizta ziz az kegelmes vr isten sokkep
pen valo naualat reaa bolata Es azocut mind ez artatla
meg zenueduen Ennet vtana igon nag tiztos
segre vtet fel magasztala es fel vne ekkeppen

es ig ekkepp
idugzil az u
rpusnac km
ianac es hal
nac eidomec

Meit mitoron va istēnet zent zeretve volna
 acara vtet haborusagnac tixenel meg ke-
 sextem es meg bizonytam vq hog vnon at-
 tinfait reiaia tamazta kik vtet meg giulolet
 es meg vtalac azert hog az v attoc Jacob pa-
 triarcha mindon fiainac folotte zeret vala
 vtet kiert v reiaia negykodm kezdenec es tana-
 lot rea tartuam aquat vtet meg olme am me-
 zobe holoth attoknac lordaiat oryat vala es
 ipet be vtet eg o latornaba hog oth meg ha-
 lon Es ime ezonkozbe latat azt hog az orzag
 btan iunet aros emboroc terhes tenekkel es
 gyerekekkel es gondolat azt hog az latornabol
 unku veszet es aggnac el vtet penzon az aros emboroc
 nec es adac vtet nekik harminc penzon Es vi-
 uet be vtet egiptomba Es vtet ottes el adac sa-
 rahoz keral oduarbiranianac futi farnac Es hog ez
 meg osmere ezzent isunac nag tambor sagat
 es v nag huseget es bolcsseget hazanac mindo
 tiztossseget reiaia biza Es ime azag ellenszeg ki
 mindon iozagnac ellenkodo azonnanac zerte-
 len nalo zeretent rea tamazta es geuizte es moda

eggeb soc 30 kozot

neki hal' velem sselele ez zent ifiu es moda
 El az vr isten ki engomet mind ez napeg
 zeplotelen meg tartot es meg orzot te tu-
 dod azt hog ez en vram es te vrad mind ez
 v hazanac tiztossiget en ream bizta lak te
 raytad ne adot en nekom hatalmat azer
 semmikepp ne tejom azt mit te ebben acat-
 nal Es hog el igon kezereytene vtet es ezet
 ifiu semmikepp ne engedne ragada palas-
 tat es kezde meg tartama es v ki vete na-
 cabol es ekkeppen kezebol ki zalada Es ez
 hituan parazna magat meg zegoile es
 igon meg bozzula es haragiaba vranac vtet
 be vadola ekkepp hog v rayta acat erouel 30-
 mernyt temie es az v palastit nagob azon
 sagra neki meg mutatata Es ez vr mind ezoket el
 huie es vtet meg fogata es az tomlozbe vette
 te holoth valanac tartatuan az keialnat pohar-
 not mestore es az keier sitokner mestore kikner
 alomlati focat igon igazan es huon meg ma-
 garaza Tortenec es len vj hog ez keialnakes
 vr isten ielonte meg ej igon nag ionendo tit

zerzeseie

kot Es az titoknac értelme ez vala hog her
 extendeg egiptomba es mind kozonsegos
 földön lenne igon nag beuseg Es meg enet
 vtanna her extendeg lenne igon nag zükség
 Es ez titkot senki né leletteret hog keralnac
 meg magazaza es értelmet meg mögá ha né
 iac ez zent Joseph Es tanalot tartuá mind
 az orzagbeli iobbagoc mac es bol et mit kel
 lene tenmöt es ez dolokhoz latmöt Es mind
 az egez tanali ext vegeze hog az her beusegos
 extendegbe gyp tenet egybe mindön eleségnet ti
 zedet hog az ignendö zükségnet her extendeg
 be legon muvel elmöt mind embönet mind
 baroninac Es ehöz latot es mind ezoknet meg
 az keral mind az egez tanalal zerze Josephot
 es ada neki hatalmat mind az egez orza
 gon hog valamit acat mindont meg teljes
 son mint igaz akkeral vnon maga es ek
 hepp az soc haborusagnac vtána igon nag
 tiztosegre fel vetetec vj hog az keralnac vtá
 na len masöd keral **A**zeit mind ezogbelöl
 az vi isten ext ielonte es ext ada meg osmer

281
49
nonc hoj valakiket az vr isten zeret mint
ez artatlan zent ifiut ioseffot es kiket acui
nag malaytra es nag felsegos zentségre
felvennie az okkora mindomikkre zotot bo-
latma nag haborusagot es soc naualat
hoj ennek vtana vtet fel magasztala az me-
nei felsegos nag vrasagra hert also iege az
nag zentségre fel vetelere az nag haborusag
nac zenuedse kit miluan meg peldaza es meg
ielonte vr isten ez zent ioseffon mikeppen meg
mondater **M**as keppen meg ielonte vr
isten kik legenenec meltoc az nag tokeletos
zentségre iosefnec alomlatasnac miatta Mert
mikeppen foliul meg vagon moduā mitoro azt
latit almaba hoj az mezon aratnanac ez tiz
ket atafiu es immar mitoro egei keuet arat-
tac volna ez zent iosefnec keueie fel allaper es
az tizonegy atafiamac keuei mind korul al-
uā imadac iosefnec keueiet Ez iosefnec keue-
ie peldaza mind az nag haborusagba vetot em-
boroket Mert mikeppe az keuet igon soc keppen
nomorgattac mert elezteb az saroual leingiac

es egbe zorevtic es ennet vtāna megiephic
 es meg hadriaac meg zoriac es az küközöt
 igon lagan meg toric es enec vtāna meg
 guriac es az tizes kemincebe igon meg si
 tic es mind eune soc nomorusagnac vtāna
 lezon kello keier belole es ig illic az felsagos
 keralnac aztalaa Eonkeppen valakiket az
 vi isten vlatot az meier vendegsegnet viga
 sagos es nag czdag sagos aztalaa ez velag
 ba azocat igon sokkepe valo naualanal meg
 nomorgattā hog ez soc haborusagnac zen
 uedesenec vtanna legenec meltoc az nag
 tokeletos zentoknet diossegere es erdome
 ie hog kedeg ez haborusagnac zen uedesenec
 miatta iussonc az nag felsagos zentoknet
 diossegere vegonc bizonsagot exol zent
 uasnac bizonsagabol holoth vj mod dauid
 pphā az soltar konbe kik vetnet konhulla
 tasogba viga sagba azatnac Jaruanel men
 dogelnet vala es sirnat vala vetuen es himt
 uen magot meg temen kedeg iunet vala nag
 viga saggal hozuan az v keueioket azt acaria

módania hog' meg eltagba elnet az idag
 zülendoc az soc haboru fagnac es az soc na
 ualanac zenvedesébe sinac es keserognet
 es ennet maitta az iduos segnet es az nag
 erdomnet maguat himtic es vetic hog' ha
 laloknac ideien ext nag vigasaggal meg aras
 sac es magocat vele meg terheluen es meg eko
 septuen es ig ekkeppen nag duos seggel es nag
 beuségos czdag saggal mēnet be az orok ha
 zaba miképpē mind ezokról inluan valo
 peldanc vagon mind az zamtalan zent
 marturomozól kik mind az sok habo
 ru fagnac zenvedesēnet vtāna iutottac
 az mennei nag vigasaggal es duos segre
Harmad keppen meg telonte vristen
 kik legēnet meltoc az nag tokeletos zent
 segre es duos segre josēfnet az masod alom
 lata sanac maitta micozō azt lata hog' az
 nap es a hod es tizoneg lillag imadat
 vtet dert az hodon adatic extenont az to
 keletos zent alazatos sagg Tokeleros ala
 zatos sagg kedeg ez micozō valaki mindon

mindonnel

emboroknel magat aleyta vtala tosbnac
 es gonozbnac zinenec tokeletos bizonyaga
 ual mert mikepp az hold mindon lillagnac
 alatta uigon Ezonkepp az tokeletos alaza
 tos mindon embornet labanac alatta fehzic
 es mindon embort maganal iobnac itel es iob
 nac aleyt es vmmagat vtala es gonozbnac
 aleyta Ez eleten senkiuel nem habozog de min
 don bozzusagot bekenel zenuē de meg ki ennel
 nagob az habornagot maganac nag iere segge
 tarta Ez eleten senkit nem vtal senkit ne itel
 senkit ne agalmaz senkit ne gylol de mindont
 zeret es mindont maganal iobnac itel es iob
 nac aleyt zinenec teles tokeletos seguenel Es
 mikepp az hold mindon lillagnal nagobnac
 lattatic Ezonkepp az tokeletos alazatos min
 don egeb zentoknec kozotte nagob zent Ennet
 tokeletos bizonyaga vront vnonmaga kizol
 vg mond zent lucas ewangelionanac kilen
 ced rezebe valaki ti kozottetoc kisseb ez mindon
 toknel nagob Masut meg uj mod zent mathe
 12ta meg konuenet hyzad rezebe Socan lez

nec az első vtolsó es az vtolsó első Azt
acaria módami hog valaki aleyti magat
első nec ez vtolsó lezon az kenel se nec miat
ta es valaki aleyti magat vtolsónac ez ele
ten lezon első az zent alazatos sagnac miatta
pelda melle igon inluan valo mert ezt iol la
tót hog az keret menenel elol ala iar anneual
iar fel vtol Ezon keppé mindon hiv keretén ez
velagba menenel alab iar zent alazatos sagnac
nac az ioneudo velagba anneual megon fel † miatta
ieb egebeknel Ezt meg bizonytia Isidorus doc
tor móduan ácar mel igon nag nomos felség
leg alazatos sagnac mert menenel inab alaza † tau
tosb leiendez anneual inab konet tegodet
az felségos nag dúoség ¶ Nejed keppen meg
relonte vr isten kik lejenet meltoc az nag
tokeletos zent ségre es dúoségre Joseph nec aló
latafanac miatta micoron azt latai hog az
tizoneg lillag imadac vtet Ez lillagocon ada
tic extenonc az tokeletos zentoc mert miképpé
az lillagok nappal mind el éneznec es nem
lattatnac de ével meg lattatnac es fenosod nec

Ezonkeppé az tokeletos zentoc / es mind az
 nag malasztos emboroc / nappal / azaz / mig
 ez velagba elnet mind addeg el eneztic / es
 el titkolac az v bennoc valo zentsegot / es az
 ystēnec zent malasztat / azért / hog az henduo
 segner zele tuloc el ne fuyá / es orulnet / vigad
 nac az haborusagnac / es bozzusagnac zenne
 desēbe hog ez bizon legon meg uta zent lucu
 apli eletnet / konnebe holoth vj módatic / El
 mennec vula az apostoloc az ege gult tunali
 nac elole nag viga saggal / es nag orom mel
 mert meltoc lenet / xposnac neuert bozzu
 sagot / es haborusagot zenned mōc / Ezonkeppé
 oluassoc egeb zentokioles / hog vigattac / es
 orultec az nag kinnac zennedesēbe / Zent ago
 ta azzonol vj oluastatic az vrola zexot zolo
 smaba / hog vigan / es dilekoduēn megon vula
 az tomlot / ze vj mint ha hittac volna / itet nag
 cizdag sagos / es generii segos vendegsegbe / es
 az v kinnat / es kefalcodusat / imadsagnaba / ve
 nac apansa vula / Vj oluastatic zent vinte
 martiroles / az v zent zolosmaiaba / hog mico

201 az hegytlen lazarcu atac volna vter
dacia nos new feiedelm nec kinzamia palan
lola hog vter fel von gar az extrora kinzontac
vala kinzamia az keresztetoket es eth az v
testet mind elzaggaftac es el gotoriet az
kinnac masta Es mioro fel huytas volna
es neg zegre vontac volna mada neki dacia
nos vince minemmi helon latod mast az te
bodortalan testod ffelele neki vince es mada
Igon nag felsagos helon muhalodom en mas
tan es az te feiedelm det kik biznac ez velagi
hatulmaffagba ezoket en mind meg vtafta
es mind semmie tartom Monda neki dacia
Sem minemmi kim ne lezon kiuel az te bo
dogtalan testod ne gotzettetac de mindon
kint rapta be telesertoc ffelele neki vince es
mada Ez az zentsefos duoseg kit en mindon
coron kinantia Benki en nekem nagob
zolgalatot ne teth es ne tehet mint te mert
lac te vag az ki az en acaratomat tezo es
en hozam eggesultel az en kinansagom
be telesertuen Es ne lac ezoc kik orultet

az tokeletos
entoc

az habornusagnat es az kinnat zenuedese
be de zamtalanocant lelont es oluasfönc
az zent martazomtok nat zolosmalaba es
az v eletogbe azert meltan peldaztatnac az
ullagoron kik nappal el eneznet azaz mig
ez velagba elnet addeg bn magogba el enezt
uen vagon az nag tokeletos zentség es az
istēnet nag malazta mikké meg módater
de epe azaz micoron el hugoznac es el aloznac
az halalnac miatta tehat annac vtāna az to
keletos zentség es az istēnet nag malazta igō
fenlic es meg tetric mind orokkiul orokke v
bennac ¶ Etyod keppen meg ielonte az vr
isten kik legenet meltoc az nag tokeletos
zentségre es az nag felségos duoségre eb
ben hog Joseph aztes latin almaaba hog az
fenosségos nap imada vtet az hoddal iſe
tombe az holdon peldaztatoc az tokeletos zent
alazatoſſag es az fenosségos nap peldaza az
nag buzgosagos zent zeretetyt kinet miat
ta intottac az istent zeretoc az nag tokeletos
zentségre es az nag felségos duoségre

Azert ved iol ezodbe es vessed iol iea az elme
det mert mkeppen fen az egbe mind az zam
talan ullagnac kozotte az hold es az nap fe
nosbec telosbec es nagobbac Ezonkeppen az
zent alazatosfag es az zent zeretet mindon
egbe istem iozagognac kozotte felebualoc
zentsegozbec es mindon iozagia es mindon
mennei kim nec goytesere es iduossagre
haznalatosbac mert valakibe ez zent alaza
tosfag es az zent zeretet lepend mindon istem
iozag m magon foldon menigon mind vele
vala es nala tartat kut meg bizonyot az zent
uas bol nec miatta az zent alazatosfagol
moduan Mert ez zent alazatosfag mindon
iozagnac ariia kiinden zol de igon nagot
es igon focat fog Mert mkeppe az anatul fo
gattat az embor es v tile ziletic es fel nenel
tenc es tartat Ezonkeppe az zent alazatosfa
gtul zarmazic es ziletic mindon nemu zent
iozag kut meg bizonyot ezon bol monduan
louenec en nek om mindon ioc v vele igetom
be es zamtalan tiztosseg v kezemec miatta

Ezzent igek
es mind edeal
meg irtatat
mindon iol ve
ezebe es sohla e
ne felegge ha id
uoziulni acm:

Azert higgonc meg az zent uasnac kibe
 semmi hamisság né eshetic mert mind
 lelki 10zág kiuel kel embornec iduozulm
 mind ez zent alazatosságba leled meg
 Mert ennet igezte mindon zent uas/es
 mind az zentoc az zamtalan tisztossegot
 es az nag tokeletos zentsegos malasztot
 hallad hog moda az zent uas az bol nec
 miatta Jouenec ennekom mindon tok
 az alazatosságna miatta/es zamtalan
 tisztosseg v kezemec miatta/eth az kezon
 eried az alazatos dolgot ¶ Zent Jobes en
 net igezte az nag felsegos tisztossegot holot
 vj mód Valaki alazatos leyend ez duoség
 be lezon ¶ Zent petor apostoles ennet igezte:
 holot vj mód Alazator magatocit az hatul
 mas istēnec kezener alapa hog titoket fel
 magasztalon az visitacionac ideien Az vr
 istenség tezon visitaciót ielosbē harom idon
 Elezteb zotta meg latogatma ez velagba
 az zent alazatosocit adnan nekik bersegos
 malasztot Mas idobe latogatta meg hala

30
59
loknac ideyen vket fel viuen meinekner
orzagaba erdomokner nag berszenel
harmadzo: visitala meg az vi isten az zet
alazatosocnat az vtolsó iteletner napian
holoth annera magasztaltatnac fel mind
ezzelos velag elot menere rotac alazatos
bac egebekinel ¶ Zent diuid pphetaes ez zet ¶ Ez velagba
alazatosagnac igerte az nag felsogos tiztos
segot kit meg ut az soltar kozibe moduan
az vi isten ki magasztagba lacozit alazato
socnat nez foldon es meimion hog vket helhoz
tesse az v nepenec feiedelmuel az az felsogos
ielos zentokner kozibe ¶ Ez zent alazatosag
nac iedzotte es tular donortotta meg az bodog
anaes az nag felsogos tiztos segot micoron azt
moda zent exsebot azonnac elotte lelkenec
nag edossogos vigasaganal Mert tekintte az
vi isten v zolgalo leiananac alazatosagitt mert
ime ebbelol engomet bodognac modnac min
don nemzetoc ¶ Ennet igere es ada az nag
felsogos tiztos segot meg az zentokner zenties
mi vionc xpus ihus Valaki ti kozottetoc kis

ekkeppen moduan

idpabz

† ennel

seb|ez|nag|ob|men|ne|ner|oz|aga|ba|az|ent
 mind|ez|ent|nas|ok|nat|by|zon|sa|ga|ba|lol|ha|g
 ged|ez|os|hit|tel|ho|g|ez|ent|a|la|za|to|ss|a|gnat
 attat|az|nag|fel|se|gos|iz|to|ss|eg|ot|mind|fo|ld
 men|ne|az|ent|lak|ez|az|fel|se|gos|zent|io|zag|ki
 em|bor|ner|lel|ket|tat|ta|es|ig|az|gan|ta|az|oz|ok|io
 u|os|se|gre|Mas|fel|se|gos|lel|ki|io|zag|ot|le|lon|c|z|t
 nas|ba|ki|ez|ha|son|lo|es|igen|lo|de|ma|ga|zeb|u|ga
 sa|gos|b|es|fe|le|bu|alo|tud|na|nn|ert|az|zent|ze|re|tet
 ki|ot|igon|nag|fel|se|gos|io|zag|ho|g|lak|u|on|ma
 ga|tat|ta|es|bu|ia|az|isten|ne|net|ki|ol|v|g|mond
 az|zent|nas|Deus caritas est et qui manet in
 caritate in deo manet et deus in eo az|isten
 ze|re|tet|es|ki|la|to|z|ic|ze|re|ted|ben|isten|be|la|to|z|ic|es
 isten|u|ben|ne|Ez|zent|ze|re|tet|ot|igon|nag|fel
 se|gos|io|zag|ho|g|ha|vala|ki|be|lei|end|mind|on
 nem|u|io|zag|ot|nala|tat|Es|hi|vala|ki|mel
 ne|lei|end|ez|geb|io|zag|vala|nn|ben|ne|va|gon
 mind|he|aba|va|gon|Kit|ek|ke|p|e|bi|zon|ho|p
 zent|a|go|ston|do|tor|mo|du|a|le|gon|mind|on
 zent|se|g|o|sh|em|bor|be|meg|e|vel|go|no|za|le|het
 de|ha|az|zent|ze|re|tet|ben|ne|lei|end|fo|h|u|go|no|za

m. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

nē lehet Mert azzent zeretet ol' igon nag
tokeletos zent iozag Annera hog miképpen
az egh isten vnon magaba egh igon nag
tokeletossēgos iokibe vagon es kitul zar
mazic mindon io Ezonképp azzent zereted
ben vagon mindon io es v' tile zarmazic
es lezon mindon io kit meg bizonyot zent
pal apostol mōduā huszago vasarnapi mi
senec epistolaiaba Azzent zeretet haboru sa
got bekenel zenned azzeretet nē ellenkodic
de mindōnet kegos azzeretet senkiul vizat
nē vonzon azzeretet nē kenelkodic es tuzossē ez velagi
got nē kiuan azzeretet nē keresi azt amun
atteste azzeretet nē ingozlo es senki ellen go
nozt nē gondol es nē orul az kegotlensēgnec
de ornendoz az bizonsāgnac azzeretet istenert
mindon nanalat el visel mindon ioth azon
mindon ellensēgot meg goz mindont el zen
ned azzeretet sohha malazdobol ki nem esic
Mind ezeket zent pal apostol mōdu ki min
don bizonsāgnac doctora es mind ezeket
tanula azzent haromsāgnac oscolaiaba

hallagysad az edos bezedu zent bernard dor
 tortes mel' igon fel magasztala es dileri
 ez zent zeretetot moduan. O zent segos zere
 tet te meg nomossertod az zinet es az testot
 te istenhöz fel emelod es fel vizod az elmet
 o edos segos zent zeretet te meg cizdagertod
 allelkot es vtet unindon iozagnac ruhaja
 ual meg gonoszod es meg ekosortod ofel
 segos es hatalmassagos zent zeretet te meg
 kotozod az nag hatalmas erosssegot es meg
 gozod az istent kit senki meg ne gozhet o zent segos
 zeretet te vag unindon iozagnac kezalre az
 zonia ki nekiul senki met idnosseg ne adatic
 Azert meltan peldaztatet az zent alazatosseg
 az holdon es az zent zeretet az fenos napon
 ment miképp az menhon ez keito unindon
 illagnal nagobbac haznalatosbac es feno
 sbet. Ezonképp az zent alazatosseg es az zent
 zeretet unindon lelki zent iozagoknac kozotte
 nagobbac haznalatosbac es feno sbet. Es vala
 kube leyend ez ket zent segos iozag ez deten
 istenec elotte igon nag es lodakepp fenlic

menőzaga az seraphim angaloknak között
tekik nagy buzgósággal geriedőznet és eg-
net az istennel zent zerebetibe kit meg bizo-
nyot az zent uas ekkeppé módvā vī isten va-
laku tegodet zeret fenlic miképpé an nap v
fel tamadasaba es ezot leznet iodalatosoc
menneknet ozaga. **E**s miképpé ez hold
es az fenos nap setetseget el tauoztatnac
ezonképpé az zent alazatoság es az zent
zeretet valakibe leiend ez életen embor-
tūl mindon binnet setetseget el tauoztat-
tat es vtet istēnet nagy malasztual meg
velagosfortac es mindon zentsēgos iozag-
gal meg ekosfortac. **E**s miképpé ha ez hold es
az fenos nap ez velagot nē velagosfortanac
ez velagba valo elete embornec sēmit nē ha-
nalna. Ezonképpé ha valamēl emborbe ez
zent alazatoság es az zent zeretet nē leiend
sēmit egeb iozag nē haznal neki ozoc idnos-
segere miképpé foliul meg vagon monduan
Mel igon nagy zentsēgos iozag lejon az
zent alazatoság es az zent zeretet ez tenon

64
magad megtanollhad inluan valo pelda-
balol ha tekintez az nagy bñmos zent azzo-
inallatta magdolombeli manara ki mico-
ron volna nēmel igon nōmos/es termettel
igon nagy zepsegos/vj mint keraki nēzet/
ame annera meg alaza magát hog mico-
ron vronc xp̃us ṽlne az axtal mellet hata-
moge keruile/es mind ṽ nōmossegenet
tztosseget hatra haguan/az axtal ala buet/
es az iduozorto ih̃usnac zent labart meg
olele/es az zent toredelmessēget konhul-
latafaual meg otoze/es meg mosa/es az ṽ
tztolendo zep haiaual meg toze/es meg
zauazta/es mind addeg ennet fel nē kele-
mig nē azt erdomle hallamia Megborat-
tattac ṽ neki s̃oc b̃mer/mert engomet ṽ
igon zereke Ime mit erdomle az zent ala-
zatosag/es az zent zeretet Es ennet folotte
azt erdomle ki hallatlan dolog hog harmitz
eztendeig az kietlen puztaba penitencia tart-
uan/nē embori eleseggel/de angali elettel elt/
vj hog mindon napon hetzoz ṽitter fel vtet

27
65

az anjálót az egylet és oth az isten edösszjével és
viga saggal elegodott és jenerkódott kit nem
olna sone hog tette volna xpus meg az b edos
minianakes azért ezt erdomle az aztal ala bu
asnac alazatos saggal és az nag burgosagos
zent zeretet Ebbol venter az ayortatos zent zeri
zetosoc hog imma az aztal alat zottac keresni
az istenet beusagos zent malasztat mitoro ne
kik azt ha ggar penitenciaaba hog az atasiaknac
labokhoz bekelkogget

Urnac neuebe kezdeset/mondasset/es vegez
tesset mindon idolog **E**th kezdetic hog ha
vagon valam nemu zent iozag kiket ha va
laki meg tepend anag ha valakibe lelettete
dit halalanat ideyen legottan mindon ban
tas nekulon fel iopiulon menozagba **E**z
kerdesie ekkep se lelnet doctoroc hog het zent
iozag vagon tudmiamiert attatlan sagg eleg pe
nitencia teles buu uallas meg bizoniortot zer
zedbe menes bizoi toredelmessag martinusagot
zenuedes es gacortanalo gonas **E**z het zent
iozag kozzul lak eggitc lehesson tokeletossagel

valamel' emborbe ez el'eten mint ez velagbol ki
 mulic legottan mindon bantas nekiulon men
 orzagba fel ropul ¶ **E**lső zent iozag az airtatla
 sagki adatic embornet az meg kergetlesbe kibe
 ha valaki meg haland legottan mindon ketsseg
 nekiulon fel ropul az meniei hazaba ¶ **M**asod
 zent iozag az igaz es eleg penitencia mert em
 bor atarmel igon nag binos legon anne pen
 tenciaat tarthat hog ne lak abin de meg a bin
 nec kinnaes nind meg bolattatic es ekkep
 pen mint meg haland legottan fel ropul az me
 nei hazaba ¶ **H**armad zent iozag az teles buu
 vallas kit mondonc kintul bintul valo oldozat
 nac kit micorõ embor meg valland telesseggel
 legottan halalanac ideien fel vitetic men orzag
 ba ¶ **E**th ninnai ved iol ezodbe mert az buunac
 neg ielos ellensege vagon kik ne engedit hog
 embor az buut meg valhassa ¶ **E**lsõ hitotlenseg
 mas halalos bin harmad meg nem gonas
 neged az dolognac el hagasã kiert az buut en
 getter ¶ **A**zert elsõ ellensege az buunac hitot
 lenseg mert az ki igaz hido be minen ez el'eten sem

34
67
v bmenet meg bolatasat sem az binner kinnia
nac meg bolatasat ne valhatta kit meg bi
zonioyt zent agoston doctor modua kerextenox
nec taneytasol valo konuebe xpus atta zent
eghaznac kuzlat hog valaki hyendi bolana
tot valon es valaki ne hyi ennec bine meg ne
bolattatic Mas ellensege az buuu vallasnac
halalos bin mert mindon valaki istenec ma
laztaba minlen ez eleten buuit ne valhat En
nec ez oca mert mikeppe az eleuen fetul el za
cadot tag meg hot es az etel ital neki semit
ne haznal Ezonkeppe xpusul ki mindon huioc
nec feie valaki halalos binbe vagon ez v tile
el zacadot tag es eghaznac kimle ez eletenec
semmi ne haznal es v benne semmi reze
minlen De te mondanad Muoda az eghaz
nac kimle es honnet vagon es mibol vagon
ffelet az eghaznac kimle ne egeb hanē lak
az buuu az buuu kedeg ne egeb hanem lak
az kinnat meg bolatasat kit embornet kel
lene zenuednie abbinert purgatoriumba
anaq ezon velagba De minna lassoc azt

meg hog ez eghaznac kimle kit mondonc bu-
 lunac honnet vagon/es mibol ioth ffelelet/
 Ez buuluauag/eghaznac kimle vagon/es ioth
 xpusnac kinnanac/es halalanac erdomebol/
 ki ol'igon dragalatos/hog lak egh loppenet
 vere/eleg volt uona mind ez velag adossaga-
 nat meg fizetesere/es eleg tetelere Es ol'igo
 beussegos len/hog ne lak egh copenet veret ada/
 de incab egh loppenet veret dretaba ne hagu-
 de mind ki onta/Es ennet nag beussegos er-
 dome vagon le teuen eghazi curnac alatta/
 es ez au ne egeb hanem lak papa hatalma/
 es ez au kit vronc xpus ada zent petornet/
 micoron azt moda petor/me neko adom men-
 orzagnac tulat/vala kit meg kotozh foldon/
 meg kotozuen lezon menorzagbaes/es vala
 kit foldon meg oldozandaz meg oldozua lezon
 menorzagbaes Es imma mind ez velag vegeig
 ez eghaznac beussegos kimlebol/azaz xpusnac
 kinnanac zent erdomebelol oztogatta papa
 az buut/annexa/menere igaz ataya dext
 micoron teles buut adand/es vallanga/ez
 embor meg

36
69

életen mint ez velagbol ki mulic legottan felzopul
 menorzagba mindon bantas nekiul Azert ez életen
 nag zent segos ionat halalos bin egh ielos es so
 ellensége ki meg banta az bulu meg ne vallaft/
Harmad ellensége az bulunac reuualo meg
 ne gonas Mert vg vagon hog visten az bint meg
 bolatta meg az gonasnat elotte ha mioro embor
 az toth bint tokeletosséggel meg banna/es atazia
 meg gonnia miképpé ezeiel pphca monja de az bu-
 lut senki ne valhatta ha ne ha az gonast meg terendi/
 mert mindon bullaba be vetteti hog az bulu adat
 tatic toredelmefoknet ^{ere} es meg gonoknat **E**leged
 ellensége az bulunac ez mitoro valaki azt
 meg ne tezi miert az bulut engetter de ha ez
 folul modottacat mind meg terendi tudnia
 miert ha az bulut igaz hitel hizi az toth bint
 meg banta az igaz gonast meg totte es miert
 az bulut engetter aztes huijon meg tartotta ez
 életen mindon ketség nekiulon az bulut teleseggel
 meg vala es ha ez velagbol ki mulandit
 legottan mindon bantas nekiulon menorzag
 ba felzopul **E**leged zent iozag vagon kiert

embor eadonli halalanac ideien meribe fel me-
 neset meg bizonytot zerzedbe menes hog ez
 ekkepp legyn/meg bizonyta zent thamas
 doctor es az toruen kovv/ezonkepp mondua
 hog az zerzedbe menesnet matta/meg bolatta
 T emborner net mindon bme Mert zerzedbe menes istennec
 igon nag felsagos zent aldozat/mert mindonof
 tulfogva agga magat mind v halalaig teststil
 lelko stil istenec zolgalattara/az zerzedbe menes-
 nec matta ki zerzedbe be menes/es oth vegig
 meg maradas folul mul mindon nemu aldo-
 zatokat/mikepp modatic az toruen kovbe/
 Mert^{az} ol embor ki be megon zerzedbe elegteb
 istenec agga mindon ez velagi iozagat/som eg
 ennec folotte istenert mind ez velagot el haggat
 es az zegen castost zegensegbe koveti/hog az
 xpusnac oroc ardag sagara inthasson Ma
 sodzor ki be megon zerzedbe istenec agga nem
 lak ez velagi iozagat/de meg vnon tulaydon
 testetes/es ezt az zent tizta sag tartasnac mmat-
 ta/es zenuedesoknec/boytol esoknec/es mind
 erel nappal soc io ystem zolgalatoknac mi-

70
79
la **a**ttá harmadzor zerzetos embor istēnet ag
ga nē lak testet de meg lelket es ynōn tulay
don acuatatates mīcoron v̄ feredelmenet acū
rattānac alaiā veti az zent engedelmessenet
fogadasānac mīatta ^{nēm} **h**ent lodat ha apō zerze
tys halānac ideyen mīndon bantas nekiulon
fel tōpūl legottan menőzagba mīcoron v̄
ezonkeppē istēnet attā magat mīnd testōstul
lelko^{stul} es mīndon iozaguual isetymbe

Etod zent iozag vagyon kīmet mīatta embor
halalanac ideien mīndon bantas nekiulon fel
megon menőzagba az zent es bizon tōredelmef
seg kirol v̄g mond zent uasbeli petor doctor hog
annerā lehet az tōredelmefseg hog meg bolat
tatīc nē lak abbin de meg mīnd abbinnet v̄
kīnnāes mīkeppē nīluan meg tetat az toluay
rol kī xpūs mellet fūgge es magdalombeli ma
riazol es egebekirol **s**ocakirol **E**s mīnd egebeckozot az zent
ert oluassōc hog anglis orzagba neminēmū ie
los bīnos embor ioue senomiabeli esōkhoz es hoza
meg gonet es egeb bīne kozot ielos gonasā ellen
hog ynōn tulaydon leaniāual vetkozot vola es v̄

tōredelmef
segrol

züzességet el vezottte volna es az első kot züenec
 nag töredelmességenel es nag keserűségos kon
 hullatással kerde azon hog ha volna ol peniten
 cia kiert v istentül erdomlenezie elen nag binnet
 meg bolatasát kimer módá az első nag kegyösség
 gel zereto fiam abba ne legon ketsegod hog az
 penitencia né volna ha atarod magadat peni
 tenciaanac alaiá vetnie Mondá ez bingos embó
 nag cuialtassal es nag keserűséggel atarom
 en zereto atám ha meg ezor halalt kellene
 zenuednő es oromest meg zenuedő az iambo
 pispok kedeg iayta koniorulnen ves vele igetó
 koniueze es haaga neki het extendeg valo peni
 tenciaat miképpé toruen agga Mondá ez bingos
 embor diam miloda ez hog lak ez keuestőne
 penitenciaat en nekom ha god mert nekom vő
 temo hog ha mind ez velagot altal elnem elen
 nag binrol zamtalan soc kinnal né volnet ele
 get rola teunom kit bálná ez iambor pispok
 módá neki Men el fiam boytol lak harom na
 pot vizzel keñerez elotte Es ez zegen bingos kez
 de nagobban nag keserűségos sira ssal koniorge

39
73
 me hog ha ggon neki meltan valo penitenciai
 ki legon eleg elen nag zorini binnet meg bo-
 latafara Eziambor pispoc kedeg lodal coder
 ez v nag burgosagos toredelmessagen es v
 lelkebe meg orule es nag edossaggel monda
 neki Men elzeretofiam mong eg pater nostert
 es mindon ketszeg nekul higged hog az io isten
 nec v nag ergalmassaga meg bolatta mindy
 bmodet Es ez zegen binos ezoket halua nag
 readast ten es az foldre le esuen legontan meghala
 Es eziambor esocert mind az varasnat meg
 predicalla nag orimel meduan hog ^{latta} purgato-
 riumnac mindon kinnia nekul fel ropult vol-
 na meniorzagba Azert ez toredelmessag len az otod
 zent iozag kimer miatta halalanac ideien fel 20 Tembor
 pul az oroc hazaba ¶ Hatod zent iozag kimer
 miattacs mindon bantas nekiulon embor fel
 mehet meniorzagba martirumfagnac zenuede
 semicoron igassagert es bizonsagert kint auag
 nag bozusagot zenued kit meg bizonyot vionc
 xpus vnonmaga meduan Bodogok kik haboru
 sagot zenuednet igassagert mert onet mennek

valaki

† lehet az
testből

net orzaga. De ha módan aia valaki azt miert
 imar ez may idobe martirüsagot né zenuethet
 miképpé regonte zenuetter. azert mit kelson ten
 nont hog mastan valo idobes martira lehetne
 kea felelnet doctorot es vj mondnac hog meg
 lehet de miképpé lehessen ved iol ezodbe Mert
 miképpé embor testből es lelogból vagon. Ez
 képpé az martirüsag ketto tudnammiert test
 es lelki kit mindon embor meg vallhat valaki
 acaria. Elso martirüsag kit veth zent bernad
 doctor móduá verontas nekül haru martirü
 sag vagon tudnammiert beu segbe mertedeto
 seg zegen segbe beuolkodes. ifjusagba tiztasag
 tartas. Elso martirüsag ez mitoron eleg vol
 na mit enni sinia es mertedeto segot tart zen
 ued es boytol valon mi lehet ennel nagob mar
 tirüsag mint az verudessagbe ehözme soc ruha
 nac kozotte fázma es cizdag sagnac kozotte
 zegen segot tartama. Ezonképpé tezon vala zent
 pal apostal ki vj mond yn magarol gottzom
 en testomet es istēnet zolgattara hartyom zent
 dauid kezales ig móda az soltar konibe yn ma

38
75

garol allazom vala en lelkomet boytossal es
 zennedessal Zent cecilia azzones ig nomorgat
 ta vala az y genge artatlan testet hog az aranas
 barfounac alatta alicio mot vifal vala es az test
 nec ekkeppē valo nomorgatasanal kerezic vala
 az martirüs fagnac coronaiat ¶ Mas testi marti
 rüs fag vagon zegensegbe valo benolkodes Ez elen
 martirüs fagot valla amaz eg ozueg azzon kinet
 lak ket fillere vala aztes istenebe ada kut vionc
 ihus latuan ekkeppē duere mōduā Byon mōdom
 hog ez azzomallat mindōnel tob alamisnat ten
 ¶ Harmad testi martirüs fag vagon ifus fagnac
 ideien valo tiztas fag tartas Mert azzent tiztas fag
 tartas vi istēnet ol igon kedues es ol igon kel
 lemetos hog martirüs fagnac coronaiat erdomli
 es ezt erdomli az testnet eros viadalaert kut
 zenued az tiztas fag tarto embor az testbe valo
 tiznet es kiuan fagnac miatta Aert azzent tiz
 tas fag tartas nac miatta emborot nē lak martira
 lehetnet de meg angelokhoz es hasonlatossā lez
 net es ki ennel nagob angeloknal nagob er
 domot valhatnac Deat veti zent Ambros doctor

78
96
vő mond **A**z angaloc test nekiulon elnet de az
züzet testbe via scodnac kit az angaloc nē te
hetnet mert nekik testok minlen / azert nagob
az züzeknet viadaloc hog nē angaloknac / miert
kedeg nagob viadaloc / vagon / ha testokon goze
delmet vehetend net / nagob e idomokos / mert mar
tiusagnac e idomet vezic kit az angaloc nē vehet
net / Azert ehazū len az testbe valo martirium
ság / tudnia miert / beusagbe mert edetossag /
zegensegbe beuolkodes / ifiusagba tiztasag tar
tas **E**zonkeppē az lelogbees hazukeppē valo mar
tirusag lehet / első / micozon embor / haborusagot
bekenel zenued / mas / micoz valaki meg nōmo
rultaton koncorul / harmad / micoz embor ellen
seget zeretiles imad erotte **A**zert első martirū
ság ki lehet az lelogbol ez / micoz embor / haboru
sagot bekenel zenued **E**zt meg bizonyitā ezon
zent gergor doctor mōduā / **V**er ontas nekiulon
martira lehetonc / ha bizonsaggal mi lelkonagbe
haborusagnac ideien bekiesegot tartandonc / Nem
kised martirūság az haborusagnac zenuedese /
de bizonyual igon nag **M**ert kiniebol volna em
borner eg

zor az tör ala fiatat vetmie / hog nē ha coronked
haboruságot zenuedne / **A**zert ved iol egodbe mert
az haboruságot bekeséggel zenuednie / zentségnec /
es malasztuac nagob iege / hog nē ha valaki coro-
nat vigasztana / es halottacat tamogatna / **M**ert
vā mond zent **gergor** doctor / hog az temezet azt
nē agga / hog haboruságba embornec bekesége le-
gon / ha nē lak istēnec zent malasztu / es embornec
tokeletos iamborusága agga ezt / **A**zert ez eleten mar-
tírúságot meg valhatta mindon embor / ez may
ido bees ha bekeségot tart haboruságba / **M**as
martírúság az lelogbe ez / micoron valaki meg
nomorultacō konorül / **K**iról ekkepē zol zent
gergor doctor / módvā / **E**gebkepē az meg valto-
nac tagia nē lehetonc / ha nē ha v rayta / es mi-
atanc fiain konorüelendonc / **k**it ez io ihus vnon
magas meg ten / micorō mi raytonc ol / **u**gon na-
gon konorüle / hog magat nē kemele erottonc
az keserü kimnac / es az zorinü halalnac alai a
vetmie / **E**z eleten martírúságot valla / az bodog
ziu aia / **k**it meg bizonort az zent euangeliū
ekkepē módvā / **A**z te lelko det / es az ouet / **k**ite ti

80
78
led zületot keserűségnet tőre által folá Es né
lak az bodog züz maria vallotta ez elen marti
rűságot de mindon meg vallotta es meg vala
kik az castoson es mind az meg fiomozult ze
genok onkonörülte es konörülne **E**zent
konörületessegnec iozagnol ielős peldat egebet
közöt ezt oluassóc hog neminemű iambor az
zon ki nemel nomos vala mind test zereent mid
leloc zereent ez iambor ^{azon} az coroc on legioncab az
portlo socon igon konörül vala az kegos castosert
ki len meg vtalua erottone miképp portlos
Mliert kedeg mindon iozagnac ellensége magó
ez iambor azonnac ez elen idiossegos es zent
segos malaztat az v vra igon nézerti vala es
ezert vtet igon haborgatta vala Es tortenec
hog nemicoró ez iambor azon talala egh igon
zorini vtalatos portlost es atara neki alamis
nat adma az portlos kedeg móda neki addeg en
sem ezom sem izom es sem minemű segedelmet
tiled né vezoc mig né engomet te haz adba vizh
kimer felele ez azoinallat es móda xpus nac io
zegenet ezt en né merom temne hog en tegodet

en hazamba vigélet mert ez életen corocat az
 en vram igon né zeren es igon gülöli halnā
 ezt az zegen cor meg keserodet es az földre le
 eket sumia kezde Es ez iambor azzont azzent
 konorületosszeg meg goze es az földiol azzegēt
 fel fogu es v hazahoz vine Es ez zegen chor sir
 uan kezde ez iambor azzōnac konorognie azō
 hog az vnon tilyardon agara fekotneie vtet Ez
 iambor azzont ebbees meg goze azzent konio
 rületosszeg iollehet tugga vala hog az v vira hamar
 haza iüne de maga mind ezatal az v kereset be
 teleferte es v agara fekote Es minnar hog inugod
 nec ez potlos az hazassagnac agan ezonkozbe az
 azzonnac vira haza igne es miképpen meg fara
 dot acara meg inugodm es hog be menne agas ha
 zaba ez iambor azzon kesleli vala vtet az be mene
 skol mert felti vala mind az potlost mind v m
 magat halaltul Es ez né vira seim de nag ha
 zaggal az aytot be tazita es be menuen lata v
 hazassaganac agat nag ekosszegos zep seggel
 meg vera gozna es mind ahazat eze nag lo
 donlatos edosszegos illattal beteluen Es ennec

80
 kezde oant kezdőzmi es tudatozma es vj leler
 hog az postlofnac kepebe vronc xpus vnnon
 maga fektet az agon Azert ime mit erdomlot
 meg ezon velagba az zegenok on valo konorai
 letosseg Azert ezert konorailmet martirū
 sagat mindon embor meg valhatta ha valaki
 züuezerent konorail az meg nomorultacon
Harmad martirū sag az leogben ez micoron
 valaki teles züueuel ellenseget zereit kit meg
 bizorhort zent gergor doctor módna Zenuednie
 bozrusagot zeretnie ellensegot martirū sag ez
 vronkes ara parancolta ezt hog ebbelol nager
 domot es martirū sagot valonc Zent mathe ura
 meg euangelio manac otot rezebeholot vj mód
 Zereffetoc ellensertoket es imagatoc az titoket
 haborgatokert es ellentoc patuarcodokert
 Zent agoston doctor meg ferioget ha ig nē teien
 donc es vj mód ha valaki ellenseget nē zere
 tendi istent vmmaganac sohha meg nē en
 gettelheti Mert iuan vagon Valaki antafat
 gyloli ez gylcos Ezon zent agoston doctor ad
 minnek onc idnossegys tanaot ezelen zent no

292a mōduā En titoket attam fia imtlet ellen
 sētoknet zeretefēre mert bimoto net sebeimer meg
 vīgaztasara semmin emi oruossāgot ennel iob
 bat en nē osmerte Mert ez ellensēgnet zeretefē
 istēnet ol igon kedues es ol igon kellemetys
 hog ennet mātta az bimos embor lezon istenner
 barattā es v neki zeretofia Ezt meg bizonortā
 vronc vnon magā es vj mōd zent lucā euan
 geliomanac hitot rezebe Reissetoc ti ellensēto
 het es ioth tofjetoc az oknac kik titoket giloltet
 es ti eidomtoc lezon igon sōk es lextoc az sēlsēgos
 istēnet fia dext az ellensēgnet zeretefē len az lelog
 bol harmad martiūsāg hit mindon embor meg
 valhat igon kiinnen kiataria mert nē konet
 nac magast dext ez martiūsāg len az hatod zent
 iozāg kimer mātta embor halalanac ideien min
 don bantas nekilon fel ropul az oroc hazaba
E teted zent iozāg ki vagon keresztensēgbe az eth zol ez
 zent gonas ki ha valaki hiuon tiztan es igazan nas az zen
 gacoland mind v halalaig ennet mātta em gonasol
 bor ol igon meg tiztul es ol atatlanna lezon
 hog halalanac ideien mindon bantas nekilon

fel iopul menozagba. Dtat vetit ennet zent
 doctoroc es vj mondnac hog az ki gacorta
 gomic ez eleten gacorta zegonkodic az b bime
 iert. miet kedeg gacorta zegonkodic ez eleten
 zegonkodes az binzol elet tetelnet nagob reze
 Ext meg bizonyita zent bernard doctor es ij
 mod. Vt isten azert atana hog meg goninoc hog
 az binnet kinnaert az gonasba valo zegonko
 dest valoc. ¶ Eth az zent gonasfol vetitit min
 den harom relos kerdes kiket nekunk ielofben
 zükseg meg tudnont. Első kerdes ez hog mene
 haznalatta legon az zent gonasfnac. Mas kerdes
 ez mitilt meg embort incab es ielofben az zent
 gonastul. harmad kerdes ez ha matozic embor az
 egzor meg gont bint tobbe meg gonm anaq ne.
 ¶ Első kerdes len ez hog mene haznalatta vago
 az igaz zent gonasfnac. Es vj mondnac hog igaz
 sok miet az igaz gonasfnac miatta embornec
 elmeie meg velagosodic iduosség nec vtat meg
 osmerette. Istenei ergalmasagat ieru. Ez zent
 gonasfnac miatta az leloc binnet halalabol fel
 tamad. Ez zent gonasfnac miatta az binos em

Kerdesoc

bor istēnel meg bekelić ki annac elotte ellensē
 ge volt az binnec mniatta. Ez zent gonasnac mī
 atta ordog meg galasztatic mert az igaz gona
 sba az v alnoc sagos titkya meg ielontetic es ez
 keppen v kozotte es az bmos embor kozot valo ba
 ratsag meg fēsol es el vez kit meg bizonyot az zent
 was bolnet mniatta ekkeppē mōduā Valaki v ba
 rattanac titkya ki mniatta el vezti vtet vj hog toab
 ba nē lezon barattā Mert mīkeppē az toluaynac
 es az orv embornec v gonossagot meg ielontetnet
 ebbol v k igon meg galasztatnac es meg zegonul
 tetnet es ennet folotte nag zegon halallal meg o
 plentetnet. Ezonkeppē az ordoges mīcorō embor
 az igaz gona sba v gonoz alnoc sagat meg mō
 ga igon meg galasztatic annera hog toabba nē
 ki baratsagat nē tarta. **T**ek mī fēleben es ved
 iol ezodbe ez zent gonasnac v nag haznalattat
 mert iollehet hog az v isten mī lelkonknet sebern
 meg vigasztasara sok io oruossagot es io mīuelko
 detoket hagot ez velagba demaga ennel haznala
 toibat es iobbat nē hagot mint ez zent gonast kit
 aranzain zent Janos ekkeppē duer mōduā **D**hooq

† zinet

sagos zent gonas te vag az felsegos zent iozag/
 ki az istēnet ergalmassagabol binoket meg bo-
 lataz paraduomot meg mitod az el torottet egy-
 ze tezd az zomorn† meg vigasztalod es az te ben-
 ned bizott oroc aiandotal meg aiandotozod D
 zent segos iozag ki az binnel meg both lelkoket
 meg eleveneytd es az oroc halalt el torod Dzent
 segos gonas te vag lelöknet iduossēge binocnet
 ki zagatōia iozagoknac meg epeytoe ordog-
 nec meg gogoe fortelmesseget tiztoyto Mit
 mongac tobbet pocolnac torcat berekezt es meri-
 orzagnac capuat meg mita Mert az tizta gonas
 binoknet bolatasat neu az zinet osmeretit meg
 velagosforta es meg tiztoyta az ordogot binos em-
 bornet zinebol ki vzi es az lelket kezebol ki zaba-
 doyta es iduossēget remenseget agga kirolek-
 kepe zol zent agoston doctor mōduan Meg zomic
 az istem bozzu allas holoth lelend az tizta gonas
 kirol lodalcodit Cassianus new doctor mōduā
 lodalatos fizetes es el amelcodo kolonseg v va-
 nac mōdami tulardon gonossagat es v tiile ezert
 vennie iduossēget remenseget ez elen vadolas

43
85

ba nē lezon az xpūs biro de az bimosnet lezon
 zozoloiā ki vñon magut karhoztattā vñon tu
 lardon binenet vadolasaba. Azert ime mkeppē
 byonorta es dilere az zent mas az igaz gonaf
 nac vñag haznalattat. **I**mmar meg byonor
 tatic meg loth lodalatos dologbo les mel' igon
 nag haznalattā legon az igaz zent gonafnac.
 Az lodalatos meg loth dolog ez kit meg uth
 cesanabeli pispoc es vñ mód hog vala nem
 nemü ielos vitez ki magannac ven feleségot
 es vñ tūle zūle eg zep ferfiu germokoc es ez az
 zon meg hala len vñ ennet vtanna hog mas
 feleségot hozā es ez mendü len es az atkozot
 meg seg vtet meg goze es az germoket merog vñ vñanac
 gel meg ole mert neki germoke nē len Es ne
 mitorō mene az zent predicatora es az ystēnet
 zent igerie es vñ zent malasztā zinet meg lyata
 binet meg osmere tordelmessége remüle es nag
 keserüiseggel sumia kezde es az vñ binet nemine
 mü paphoz mind egezlen es igon hiuon meg
 gona Es az pap hāga neki penitenciat ez zerēt
 hog extendeg mitorō az vñ a hāztul ki tanoznet

vñ

mindon zerdan vizzel keñeriel boytolne/es az
 napon ingot ne viselne/es az v mezeytelē testet
 vas lantzal altal quedzeneie/es az napon mind
 esteg azt viselne/es hog mindon heton harom
 zor ostorozna magat vasas ostorozal hme hog
 ez hent penitenciaat hiuon gacrolanaia/ordog
 zere azt/hog ez az zoni allatnat attafiaual az pap
 egbe veze/es hog igon haborgatnaia ez pap az
 azzonac attafiat/ez az zoni ext ne zenuethete/es
 vranac meg panazola Ez vi kedeg/miert hatal
 mas vala/az papot meg tilta/es igon meg fenig
 gete mōduā/hog az iambornac beket haiggon/es
 ne haborgassa Ext kedeg ez pap igon meg boznu
 la/es igon meg zegonle/es acaia boznuat meg
 allam ez az zoni allaton/Es alcolmas idot veuen
 ianla ez v vrahog/es az v fianac meroggel meg
 eteteset kit neki ez az zoni meg gont vala/mind
 telesteggel meg mōda Es hog ez oket halla ez v
 vra ne hme Es mōda neki ez pap vram/ext en
 te nekd meg bizonoytom inluan valo bizonisā
 gual/vj hog tettesed el mentodet hazattul eg he
 tig valo ideig/es zerdan napon tey hazathog/mel

nápon az penitenciaat kit en neki hattam az v
gonoz bmeiert az nápon tartá meg mkeppē en
hattam neki. Ez v kedeg acaia mind ezokról
bizonságot venne tetete magat hazatul el ta
uozmia sok nápeg. Es az zeda nápon micoró kel
vala v ázzon feleségenet penitenciaiat tartam
be rekez kóder v ágas hazaba es magat meg me
zeytelenerte es v testet igon ostorozá vj hog ma
gat verebe keuere es az vas lantál magat es meg
altal ouedze es ruháiat rea vene es az veretlen
asztalhoz le vle hog az zaráz keueret vzzel meg en
neie mkeppē neki hágnan vala. Es ime ezonköz
be az v vira micoró ingen sem narnana háza ione
es v ágas hazanac ártuát meg zorderte es v ázzó
felesége meg jede kesedelmet tenmi kezde es ewitez
nag hazaggal az ártot rea zege es be mene Es ime
eth adatic extengnc az igaz gona snac es ázzent
penitencianac nag haznalatth Mert hog be ment
volna ewitez v ágas hazaba latu ázzon feleséget
igon zepón vetot áztal fölöt vlmie nag tiztossege
es elotte nag generu segos etket es venerékoth
Es móda neki vetkózel le Es ez iambor ázzon fél

uen es istēnet egzalmasságaba byzuan vranac
paranlolatāt be teleferte es nme az v teste latta
ter igon zep fēvernet es igon zep tiztanac kit az
ostorozasnac matta verbe keuert vala Es az ms
reter kiuel magat be onedzotte vala lattater igon
zep aranas buson selomnet len me Es mōda ez
azon vranac vram mit actual mind ebbe en
velem tenmod Es meg ielonte neki az papnac
vadolasat kit azzent gonasnac exdome mindo
nostul meg hamissertu es semmie teu istēnet es
emborner clonte azert elso kerdes ez len hog mene
haznalanta legon az igaz gonasnac es nme rini
den meg mōdatec Mas kerdes ez hog m tilt
meg embort incab es ielosben az igaz gonastul
Iq felelnet ienia was magazaz mestoroc hog m
cab meg nē tilt az igaz gonastul mmit az zego
seg kit vallot az b m tetelbe mert az ordog ezor
tudomaiu es mindon keppē tugga az bmos em
bort meg fogma es az binner kotelenel meg kotu
m azert vātezon hog mcorō embor az bint tezi
az zomeimot v tile el vez es ad neki nag batot
sagot hog ab bint meg toze es meg lezon de mma

+ semmi
+ embor

+ es ezonkeppen lelekodit

micorō kellene meg gonni az zomermot kut v
tule el vet vala az bin tetelnec ideien azt es meg
mind orzaiara kern hog meg ne merie gonnia
Ezonkepp ten adam nac első atanc nac kuzol v
mód az zent uas morsefnet első konuebe ada
mot zomermos meg goze es eliepte magat es
v binet zegonle meg gonma mert doctorot v
tat hog ha adam magat bmosfnet vala vala ystē
neki meg boratta volna az toruentoresnet binet
es ima nē volnac ez naualaba ¶ Azert red iol
ezodbe az zent uast es tanulad meg v bronsa
gat ha iduozulm atarz holoth v mód az boli egi
konuenet nejed rexebe Est confusio adducens ig
nomimā et est confusio adducēs gloriā Vagon egh
galazat ki hoz embornet oroc zegont es vagon mas
galazat ki hoz embornet oroc diosegot Az első ga
lazat ez micorō embor az bin tetelnec miatta ma
gat meg galaza es az masic galazat ez micorō
abbmos magat meg galaza az papnat elotte ze
gonkodue az binnet meg gonasaba Az első ga
lazat igon gonoz mert hoz embornet oroc zegont
az binnet tetelenet miatta De az masic galazat

90
igón io mert hoz embornec mindon ketsegekül
oroc tiztosségot es diuosségot dert ez eleten zegon
kodesse inti az bimosoket azzent ledoc bolu nec mi
atta mōduā fili nō confundaris pro anima tua
dicere verum Eccl. 8. fiam ne zegonled az igaz mō
dast te lelkhodert tudmamiert az igaz zent gonasbat
A dert valaki acari meg zabadulm az oroc galazat
tul tehat ez eleten igón nezon ez edeala meg ut haro
ocossagnac tikorebe **E**lso tikor az termeszert zerent
valo ocossag Mert mindon ocossag azt agga hog az
bint kut ne zegonlot istener elotte meg tennie ki volt
igón nag rutsag es igón nag zegonseg naggal macab
nemkel embornec elotte zegonlem meg mōdania
kilezon az bimosuac oroc tiztosségere es iduosségere
Mas tikor kube kel az bimosnec nezmie ha iduozulm
acari az isteni latasnac oca ki met semminemü dolog
elotte el ne enezhetic de mindynoc inluan vadnac v
zomeinac elotte dert ha ezt meg gondolanga az
bimos embor hog az v bimeit isten inluan lattit
es iol tuagga ne kezdi zegonlem az esz papnac
tudasara adnia es meg gonmia hog az v isten
orokke el felegge es az oroc zengontul meg zaba

V neke

† mert doctor az tiztat hog az v isten macab bozzulart
hog embor az tot bint meg ne gonnia hog ne mint azt
hog abbnit totte

91
dojra | mert sonha az oroc zefonitil meg ne me-
nekodic ha ne ha igazan meg gonit **E** meg
bizonositat ne lakzent irasnac bizon sagabol
de meg ielos lodalatos meg leth dologboles
kirol vj oluasztat hog ket iambor fiater iaz vala
ez velagba predicationac es egeb lelti roagnac
ociert Es micord iuttat volna neminemu var
hog kibe latoric vala egh ielos bingos azzoniallat
ki vetkozot vala neminemu roconsagaua es ez
elen catzorsagnac bimebe latoric tione egh extendeg
kit zefonletibe mind enne ideig meg ne mere gonma
Micord ez ket fiater be mentet volna ez varba az m
se modo miset moda gondola az misenet alatta ez
bingos azzoniallat ext modua ym magaba Ez bara
toc engomet ne osmerne es hizom hog tobbe ede
sem iunet azeit bizon meg gonom ehog en bing
met Azeit azzent miset el vegeznen ez iambor hoza
iarnla ez bingos azzoniallat es gonm kezde Es hog
az bingket modogatnara ime nag lodalatos dolog
ki len ez gonasba hog mindon binnet meg ielon
tesere egh ondoc buffo zokollic vala ki az azzonnac
zaiabol es ez lodalatos dolgot sem az gonto sem az

† ielonte

gono nē lattac valaha nē lak lattā vala az confes-
 sornac v tarsa Es ezazon mindon bmet hiuon meg
 gona/de meges az zomernossfegnet miatta ordog
 ol igon meg goze hog az testi binner rutsagat me-
 ges zegonle meg mōdama Es immar hog az con-
 fessor rea oluasta volna az oldozatot ezt lata esmeg az
 confessornac v tarsa hog mind az zornu ondoz buffoc
 kik ki zogdostet vala az azonnac zaiabol mindomc
 masod maganul es nagobbatal az azonnac zaiaba
 be menener Es ime hog ezket feater enen el menter
 volna es az vton hog mendogelnener meg az lodala-
 tos latast az akki lattā vala az confessornac Es hog
 halla meg rettene es mōda bizonauul valamit ez
 azon az gonasba v bmebe el reytot es meg nē mon-
 doita de keuler zerey atamfia hog terponc be neta-
 lantal vristen meg agga hog igazan meg gornc
 Es meg teruen tehat lelet hog meg hoth kim igon
 meg zomorodanac es kezdenet rayta igon ban-
 codm Es kezdet vristēnet ergalmassagat kernie
 boytylessel es aoytatoss mad saggal hog meltol-
 tatnet nekic meg ielontem hog mit peldazna az
 nag zornu latas sme vristen meg halgata vket

47
 93
 es harmad napon nekic ieloner az azzomallat
 vluen egh nag zorini ondoc szarcanon / es ket feke
 tu zorini kigo / az nacat altal tekerter / es eggyic / eg
 gic emloet es az masic masic emloet zopyac / es ket
 zorini buffo / az v ket zomeim ilnet / es az v zaiabol
 kim kumel valo tuz langaz ki / es ket feketu meg
 dihiut ebec / az v ket caruat / es ket kezet ragiac / es
 az v ket filebe tizes nilacat louodoznet vala / es az
 v feien / ala lignet es signet vala zamtalan zorini
 szar gitok / kit hog lattac volna ez szateroc izon meg
 rettenenec / es meg yedenec / es feltokbe az foldre le
 esenec / Tehat az azzomallat moda nekic / Istener
 barati ne feletoc / mert en vagoc az atkozot azzomial
 lat ki ti hozatoc hazug saggal meg gonamert egh
 ielos bimoto en el erixtem / es az gona sba meg ne
 modam / azeit vagoc iteluen ez elen kimra kit lattoc
 mind orokke / Es hog ezt hallac / moda az confessor
 neki zoreytlac / es kezdler az oroc istenne ihus cristo
 fra / es az v an nara maruara / hog teg im nekone ie
 los bizonsagot ez kettorol / Egh ez hog miert vagon
 adatuan te nekod ez kinc mefeket im latonc hog
 zennet / Mas kit ataronc tiled meg tanulnia ez

94
hoj minemni binnet miatta macab zalnac emboroc
pocolra Es ekkeppē kezereytetec ez arhozot azzom
allat igaz feleletre es az első kezdesie ekkeppē felele
mōduan Nezh iol iotm meit kezereytetom nettoc
igazat mōdandō Azert ez enfeiemon valo zorini
sōc besfeket kiket lattoc ezoc adattac mind orok
kezenuednō en haia minac es feiemnet oltozeti
net keuelsegeiert Ez ket zorini varas becat kut
lattoc en zomeimbe vlmoc ezoc engomet kimoz
nac mind orokke engonoz sōrtelmes latafomac
bineiert Ez tūzes milac kik en fuleimet altal lo
uoldozic ez kim adatot en nekom az sōc gonoz he
uoltodo zornac engodesōknet ragalmassāgoknac
es egeb sōc sōrtelmes parazna bezedoknet halga
tasaert Es ez tūz ki en zambol bidos dohos kenkū
uel ki langaz adatot en nekom emboroknet io hi
zenec neuenec el veztesfeiert es ^{az} arhozot gonoz ragal
massagnac miatta meg galazasaert Es ez ket mei
gos kigo kik en natamat atal tekertec es ez en ket
emlomet zopiac ez eleten zorini kim adatot en ne
kom azert hoj en magamat hattam en zereyom
net zertelen fogdosma es zorongatma Ez ket fe

98
95

ketü ebeknet kedeg mardosafá kik en ket caromat/
es kezemmet iagiac adatot en nekom az sóc zertelen
valo olegertesert es illetesert. Miert kedeg
az istentül adot iozagomat en incab kolté en
zertelen valo zertomre es testomnet gonoz ki
nanságara azert adatot en nekom ez ondoc zyr
inü sarcanon valo vles ki engomet monthatat
lan nag kimnal gotor mind orokke. Es hog ezoket
meg mondotta volna ez bodogtalan bingos móda
neki az confessor kezdlet es zoreptlac azon xpustnac
ihustnac hatalmára hog mond meg minnar azma
sicates hog minenni binnet miatta zalnac incab
emboroc pocolra sselele nekit es móda Meg kiel mó
dandó mert egebet sem tehetoc benne azert feryfiu
emboroc kilombkilomb sóc gonoz binnet miatta
esnet pocolnac vernebe es az oroc kimba de azom
allatoc ielossen incab neg gonoz binet carhaznac
tudniamert neluoknet bineiert keuelsegos ol
tozetert orzauoknac kendorseiert es az atkozot
zomearmo skodesert kiert binoket né meit meg
gonmia kiert enes el vezic miképpé me ext inluá
tuggatoc es latintoc. Es kezde kerdeni az confessor

uk ötet
ötteric vala

azon ötet hogj ha volna valaminemmi istem iözag
hogj kiuel neki haznalhatmanac valamit idnos
segere Es hogj ez soc ordog ezt halla legottan elia
gadac ötet es be esener vele pocolba Azert mind
ez eseten lodalatos dologbol meg bizonytatec
az zent ias holoth azt monga per que quis per
cat per her et torquetur Valamel tagianac mi
atta embor vetkozic azon tagiaba gottetic miert
bedeg ez bimos mindon tagiaba vetkozot ^{volt} azert
mindon tagiaba kimzatic mind orokke Azert ez
len az mas kerdes hogj mi tilt meg embort macab
az igaz gonasztul rea feleltetec mind iasnac bi
zonsagabol mind ielos meg loth dologbol hogj ie
losben az zomermoskodas mikeppe meg modatec
Gazert valaki zagonli az gonasba v bmet meg
modama tehat tekimlon es iol nezon ez har
madic tikorbe tudnia miert az iouendo orok ze
gonsegre kiol vj mod az vr isten Naum pphetanac
konuenet harmad rezebe Meg ielontom az te zego
segodet es meg mutatom nemzetoknet te mezey
telen segodet es orzagoknac te zidalmaffagodat
Jeremias ppheta es vj mod konuenet hizad rezebe

189
97
Igon meg galaztassanak mert né osmeret meg az
oroc zegont ki sohha el né mosattatit azért vala
mel' bimos embor ezert irasnat extelinet es bi
zonsagat meg extendi es teles hittel hiendi nem
kezdi zegonlemie az egh embor elot binet meg mo
dania es pirongamma azért hog az oroc zegon
halaltul meg zabadolon **H**armad keres es
vala hog ha tartozic embor az egzor meg gont
bint tobbe meg gonm auag nem ig felelne crea
hog toruenzerent es zukség zerent né tartozic
reara ha az egzor igazan hiuon es tixtan meg go
ta de ha lelkenet osmereti fuldalia es benne vele
kodic hi igazan gonta auag né auag ha az pap
nac volt hatalma az bimbol meg oldozma auag
né tehat ez eleren ketolkodest kel embornet bizo
sagra hozma es mindon ketsegyt zuuehol ki zag
gatma ma szor valo gonasnat miatta hog legon
mindon ketsegnekiul bizonyos v iduossegerol azért
közonségos keresztén hit ezt vala hog ha egzor min
don binet igazan meg gonta eleg neki az binet
meg bolatasara es oroc iduossegre demagazent
thamas doctores es egeb doctores vj tartinc bizonyag

† vala

gal hog menezor embor v binet tobzor gonina/anne
 ual incab v binenec kinnat es adossagat meg kisse
 berti az gonasba valo zegonkodesiert/ es az papi
 oldozatnac hatalmanac iozagaert ihert annezor
 gonhatta meg embor v binet hog mindon binenec
 kinnat es adossaga neki meg bolattatic/ es ekkepe
 meg zabaduluan mindon adossagatul zabidon fel
 topul halalanac ideren mindon lantus nekiulon
 az v oroc hazaiaba ¶ Ved ezodbe hog ordog semit
 olan igon ne gulol mint az igaz zent gonast/
 kirol vj oluassoc hog nemitoron zent thamas doc
 tor fekyic parisba cosagnac agaba/ es ez ordog me
 ne be az camaraba holoth fekyic vala ez zent iam
 bor/ ki v elotte el ne enezhetec es paraniola neki
 hog megalon es ez ordog nag retteguen/ es feluen az
 camaranac egh zogeletebe zorula/ es moda nag cuval
 tassal Bolas el engomet byonsagnac zouetnohe
 merit az te zent segodet el ne zenuethetom/ Es tehat
 paraniola neki ez zent doctor azon hog v neki igazan/
 es inliuan meg modanaia azt valamit egez kereszten
 segbe mcab gulolne/ es ne zeretne es v neki mcab es
 tobbet artana ffelele es moda igazat modoc merit ben

ne egebet sem tehetoc hog semmit en incab ne guloloc
 mint az igaz gonast meit semmi nekone nagobbat
 es tobbet ne art es nagob cart ne tezon mint az igaz
 gonas Mert az halalos binnet miatta eyti ma
 gat embor istener haragiaba es meg folytatic min
 don tozattul miatta neki idugzulni kellene es † kimer
 tutatic ol nag eros kotelbe az binnet miatta hog
 hog sohha belole ki nem fesolhet ha ne lak az igaz
 gonasnac miatta Es ezeket ez ordog meg moduan
 elole el enezet es ezent docto ez lodalatos dolgot
 nekone iua hoga hog ezent gonast igazan hiugn
 es teleseggel teget ha idugzulni ataronc Ameri
Dinac neuve kezdetic az zent imadsagnac di
Lere es ^{te} v neki nag haznalatta Bizon bizon
 modom ti nettoc valamit kertoc en atamtul
 en neuembe agga ti nettoc zent Janus uta ewa
 geliomanac tizonhatod rezebe Az kegos xps
 mi vront ihus nag byodalmat ad mi nekone
 ebbe holoth ime hitere fogatta modua bizon
 bizon modom azaz en isten segomre es en embor
 segomre fogadom ti nettoc hog valamit kertoc
 en atamtul en neuembe iduossege valot mind

100
meg agga ti nevtoc Dh mel' igon nagon orulne
amaz carhozot cardag ki lazartul egh lopperet vi
zet kei vala ha v mastan vrontul ez zent igeket
hallanara neki modama de orokke sohha nem
erdomli hallama sem v sem kedeg egeb carho
zottac de ez zent segos igeket ez edoss segos ihus
mi nekonec modotta ne lak eggut de zent lu
ca ewangelion mabaes vg mod kerietoc es re
zitoc keressetoc es meg lelitoc leigessetoc es be
bolattatoc az keres az zent imadsag az kereses
ayo mi uelkodes az leigetes az tokeletos io atu
rat es az zent kuian sag kiuel embi igon acaria
iduossaget es igon kuian na istenet zent mala
ztut kiuel istent zerethesse es hog mindombe v
zent acuatat tehesse ¶ De minet elotte zolnac az
imadsagnac dueretur es v nag haznalattur
annac elotte lassoc es tanoloc azt meg hog mi le
gon az imadsag az imadsagot doctoroc kilomb
kilomb keppen vegertec el hog mi legon Elez teb
neuezom damascos beli Janos doctort ki vj mod
hog az imadsag ez Az elmené isten hog fel emelese
ana galcol masohnac es illendoknet keresse

52
101

hugo new doctor kedeg ig mód hog az imadság ez
 hog az elmenet neminemü aioritato sságul ki zar
 mazic az tizta zivnet kiuanságabol **Cassiodorus**
 new doctor kedeg ig mód hog az imadság kegyes
 es alazatos elmenet istenhöz való iarulattá bizon
 hitnet ioremensegnet es zent zeretnet erossege
 uel **Sent bernard** doctor kedeg mi legon az imadság
 ez keppen vegezi el módúá az imadság ez aioritato
 zuvel istenhöz való igekozes es korigyes mindon
 gonossagnac el tauoztatasaert es mindon ionac
 hereseiert **A**zert ig vegertet el azzent doctoroc az
 zent imadsagnac mi voltat es immar zolonc ezon
 imadsagnac dueretrol es az v nag haznalattarol
Azert az zent imadsagnac haznalattá ez mert
 mindon vilaki aioritato sságul tezi ezt mindon ve
 zedelmtül meg zabadeytá testnet es leloknet tocsa
 gat meg vigazta embornet eletet meg hozeytá hadba
 es via scoda sba diadalmat es gozedelmet vezon ordo
 goket el tauoztat embornet zinet es elmeiet meg
 velago soytá istenec zeretetre fel genezt ellensagnet
 ellene meg erosert istenel való edyskodes ad istenec
 haagiatul meg otalmai istent meg engedeli az

meñneket atal batta az meñnei oduart geñer
 kotteti es az nag hatalmas ystent v hatalmaba
 tarta ¶ Bert elezteb mōdatec hog az zent imad
 sagnac elso haznalatti ez hog testnec es lelöknet
 vezedelmebol meg zabadoyt kit meg bizonyt az
 zent iras Jonas pphetanac konuener masod reze
 be ekkepe mōduā Jonas el nele az nag ceth bal
 matkozec es meg zabadula gomzabol Masut
 meg vj mōd az zent iras hog Jusanat az tiztasag
 zereto zent azzont hamissan be vadolac hog hazas
 saga ellen vetkozot volna es imaron halaria vitet
 neiet felsohazodec cualtuā vj istenhoz es mōdu
 Droc mendonhato ysten ki vj mōd tudoknac
 tudora te tudod azt hog hamissan vjgoc meg m
 doluan es ime meghaloc mitoro en mind ezogbe
 bintelen leget es ime vj ysten meg halgati konor
 geset es meg zabadoyta vtet az issin germoknet
 damelnec mātta ¶ Es ne lac halalna vezedelm
 bol zabadoyt meg az zent imadsag de meg nag
 bozzusagbol es nag zozonboles meg zabadoyt em
 bort mikeppe amazzambor zuzet sarat raguelnet
 leaniat kit attac vala het fernec es mind az hetet

69
103

ordog maza meg mellette/ mert nē valanac rea
meltot Ez igon nag bozzusagot zenued mila/ ezert
hog mindon feriet halua lelic vala mellette/ Ez iam
bor leai/ nemicoz az zolgalo leant meg fegelmeye
bmeiert/ ez kedeg meg daguzkodet iarta/ es mōda
neki nag huzaggal sfoldon sohha ne lassont te ti
led fiat zulme/ ki vag mindon feriednet meg oloe/
hizom engometes meg atazz olnode/ Es hog ezt hal
la ez zomeimos zuzigon meg zegonle/ es igon meg
busula/ Es el fel mene az folso harba/ es harom napo/
sem euert/ sem iuert/ de vn magat rete az zent imad
sagra/ es nag kon hullataffal kere az vr istent azo/
hog ytet meg zabadoria/ ez nag bozzusagbol ekkepe
mōduā/ kelet vram ergalmazo isten/ hog ez bozzusag
nac kotelebol feyl meg engomet/ auag kedeg zaba
der/ meg ez relagtul/ te tudot azt vram/ hog en sohha
ferfiat nē kiuantā/ de mindoncoz en lelkomet/ es
testomet tiztan tartottā mindon testi kiuan sagtul/
Es inne zent imad sagnac/ es zenuedesnet nag erdo
me/ legottan meg halgattatec az vr istentul/ es bo
latā hozaiā raphael archangalt az kis thobiaffal/
es oth huzassagra nag diuerettel neki zerze ez zent zuzet/

Masod haznalattā azzent imadsāgnac ez mert
 mind testi cōsfāgbol mind lelki cōsfāgbol meg vigaszt
 kit meg bizonyt azzent iras bol nec miatta mōd
 uā ffiam te cōsfāgoda ne vtalad meg magadat
 de imagad az v iſtent es tegod meg vigaszt Es ne
 lac testi cōsfāgbol vigaszt meg de ki ennél nagj ob
 es iob lelki cōsfāgboles meg vigaszt mert ezzent
 imadsāgnac ereies iozaga ol igon nagj hog az
 bint meg az binnec kinnates erdomli iſtentil gu
 cortu meg bolatina mint am erdomle magdalā
 beli maria az a ioytatōs imadsāgert es az kōnhul
 latasert hallamia az xpūs nat azzent edoſſegos iſte
 ret mōduā Meg bolatuā madnac te nekod bmeid
 men el bekeſeggel **H**armad haznalattā azzent
 imadsāgnac ez mert embornec eletet hozverta
 kiol ysaias pph̄ta vj mōd Meg cornla ezeliās ſido
 ſagnac kezala es hozā mene ysaias pph̄a es mōda
 neki Ezt mōjta v iſten zerzed meg te hazadat
 mert meg halz Es ſordertā orzaiat ez kezal az ſul
 hoz es imathozet vihoz ekkeppē mōda keilec vram
 hoz emlekoz el meg azrol mikkeppē iartam ente elot
 ted bizonsāgba es tokeletos tizta zinel es ammi io

105

te zomeidnet elotte mind azocat tettem / es ten
 keserüséges suast Es zola vi ysten ysaias pph^{ta}
 nac monduā Men el es mögad az kernalnac Ez
 ket möga vi hallam az te imadságodat es latā
 te könhullata sodat / es ime adoc te napidia tizon
 oth extendot / es ekkeppē tizon oth extendeg halada
 v halala az zent imadsāgnac miatta ¶ Neged
 haznalattā az zent imadsāgnac ez mert ordogoket
 embortul el tanoztat kirol bizonsāg vionc vñomaga
 mert mitorō az zent apostolat egh emborbol az ordogot
 ki nē izhetter volna hozac vtet vionkhoz / es legottā
 ki ize belole Es megkerdet vtet hog mire vā ki nem
 izhetter volna belole möda nekie Ez elen fele ordog
 semmiuel embortul el nē füt / es el nē tanozic hanem
 lac imadsāggal es boytel Es ol' nag ereie vagon az
 auortatos imadsāgnac hog nē lac el tanoztattā az
 ordogot de meg gottāies vket En nec bizonsāga az
 ordog vñon maga ki mitorō volna egh emborbe
 caialtam kezde zent bertalamhoz möduā Berta
 lam ystēnet apostolaigon gotornec esigon eget
 nec eingomet az te imadsāgid ¶ Otd hazna
 lattā az zent imadsāgnac ez mert zueket meg

velagofort istemieknet osmeretire **k**uzol vj mód
 cassiodoros doctor az imadság zivé meg vigasztal/
 földietül meg vonza bimboknet fortelmességeből
 meg tiztort menierekre fel emel es lelki aiando
 cokia foghatona es meltoua tezon **Z**ent **A**goston
 doctor kedeg vj mód/hog az imadságnac miatta
 ketsegos dolgot hamazab es iobban meg fertetne
 hog né vasolvasásnac miatta **C**hutod haznalatta
 ez mert isténec zieretire fel gereszt Emmet peldaza
 tára es phetnac imadságara meniből tiz zalla
 ala es meg egete az otuenos vitez mind v hoza
 tartozoual ozue miképp meg vagon ivan neged
 kerali konbe Es soc helon oluastatic hog az aior
 tatos emboroc meg gerietter azzent imadságba
 es fel emeltet az egbe mint magdalombeli maria
 atanc zent ferenc es zent lazlo kerali es egebet socac
Cheted haznalatta ez mert ellensegnec ellene meg
 eroseyt Ezt meg bizonyta azzent vas sudit azzonba
 ki vala ozueg genge es termettel igon zep Ez nōmos
 genge zep azzon/hogu imadságnac vtāna meg ero
 sodet es olofermesnet az nag hadatozo viteznet
 natat el viga kit valasztot vala nabucodonozor

139
 107
 habillomabeli keral' had nagga es paraniola
 neki hog mindon orzagot kuc vadnac nap inigat
 fele exoket mind v hatalmassaganac alaia haria
 Es eiossen paraniola hog nekeduezon semminemi
 orzagnac es mindon eros vna focat le toryon es
 engeztele mind v hatalmanac alaia Es ex olofer
 nes mind az nag hatalmas orzagbalol zamlala
 es valogata zaz es hu; ezor galogot mind viadal
 ra valocat es tizonket ezor fegueros lonagocat
 es iuosoket Es az kerali tarhazbol ven zamtalan
 kimlot es barominac socassaganal es zamtalan ter
 bes teuekket el indula es mind az foldet be fogja an
 nep miképpé az sasra Es miképpé keral' paraniolta
 vala az orzagocat mind el goze es mind meg no
 moreyta Es iuta sido orzagra es meg zalla betuliat
 holoth laco;ic vala Judit azzon es meg fogja az m
 rasnac elesetget vizet ki menetit es be menetit va
 ra vala azt hog viadal nekiil meg aggat mago
 cat Es hog igon meg nomorottac volna az vara;ba
 es mind az hoz nep kezde caialtani az papi feiedel
 mekie hog az vara;st aggat meg hog el ne vejenet
 ehseguet es tor nec miatta Es zerzet azt hog ha' otod

napeg vket isten meg nē sēgellendi tehat az varast
 meg aggat. Es hog ezt halla Judit azon hog az m
 rast otod napnac vtāna meg aggat ha vket isten
 addeg meg nē sēgellendi igon meg busula es ioue
 legottan az feiedelmekhoz es igon meg doegala
 vket mōdua. **E**i isten kesertoc vattoc mtab hog nē
 istēner haragiat meg engeszteloc miet az v nag ei
 galmassaganac hatart vertetoc hog ha otod napeg
 meg nē sēgellend tehat ellen sēgner aggatoc ez m
 rast. **A**zeit intlet titoket es keilec hog magntocant
 megalazatoc es imatkozatoc konorogué az m
 istēner hog vege el colonc az v haragiat es ruiden
 mondvan vnōn maga fel mene az v valasztot le
 animal folsō hazaba es oltozet cilicomba es gu
 ruhaba es harmad napeg zenuedesbe boptolesbe
 sirasba es zent imadsagba magat foglala. Es min
 enner vtanna meg mosdeg es magat igon meg
 ekosoyte az v zep haia meg bolata es feienec
 oltozetit igon nag zep seggel fel zexel es vīnac
 zent nenenele es v zent sēgodelmeuel magat meg
 seguerkoztete es meg exosoyte es az varasbol lac
 eg leannal haynalba ki mene. Es ki menneni

109

eleibe kelenec az or alloc es meg tartat vtet es
 el amelc odanac az nag zepsegen es iuuden mod
 uan vmet vtet vroknae eleibe Es latuan holosef
 nest az nag azarias oltozettel sen leme le eset elotte
 az foldre es az vitezoc fel fogat vtet vroknae pa
 ranolattara Es moda neki holosefnes leg bator
 zmedbe es se mit ne fel mert en azoknae sohha
 se mit ne artotta kik nabucodonozor keralnac en
 getter es ha az te neped neki enged vala en kezei
 met v ellenoc fel ne emelom vala Azert imma mo
 gad meg en nekod azt mi ocaert iuttel ki v kozu
 loc Moda neki Judith halga ssad es fogag gad te
 zolgalo lea nodnac modasat mert ha khoueten
 dod az en bezedomet vr isten tezon te veled tokele
 tos dolgot mert el nabucodonozor foldnec kea
 la es el az v nag ereie ki vagon te benmed mim
 don nemzetoknet fegelmere mert meg vagon
 tudua ez mindon nemzetoc kozot mert lac te vag
 io es eros az v orzagaba es az te fegelmec el hir
 hit mind kozonsegos tartomanyogba Es miert
 tuggat azt az isil fia hog az vr istent meg ban
 tottat v binknet miatta nag felelm esot reaoc

annera/hog immar magocat zamlaltur halottan
 kozibe/kit en te zolgaloleanod meg ofmeruen/
 ki futet v kozzilloc te hozad/ana/hog en te nekod
 ezoket meg mogam istenec zent acraattubol/
 Es en te zolgaloleanod meg eth tenalades acra
 rom az en istenomet tiztolnom/hog en nekom
 meg ielonle azt micorō az v binoket feiokkie
 fordeyta/es en te nekod az napot meg ielonty/
 es en tegod vizlet Jenuſalem nec piactara/es
 lezon iſrael nepe tied/vg mikkeppen appro Lorda
 kmet minlen paztora/es nē vgat egh v kozzilloc
 te ellenod/mikkeppen meg vagyon modua istetuil
 en nekom Es miert isten reuoc haragut/engo
 met bolatot te hozad ana/hog en te nekod mind
 ezoket meg mogam ¶ Es ugon kedues len mind
 ebbezed oloferneſnec elotte/es lodaltodnac vala
 mind az v nag boliesegen/es az v nag zepsegen/
 Es eggic masiknac ext moga vala Nimlen elen
 az zomallat foldon/lataſia zepsegre/es bezednet
 boliesegebe Es moda neki oloferneſ ſol tette iſte
 hog tegod en hozam bolatot/hog az nepet te miat
 tad en kezembe agga Miert kedeg io az te fogada

113
111

fod/ es az te acuatod/ ha ezeket az te istenod en
 nekom meg teiendi/ lezon v en nekomes istenod/
 es te lezh nabucodonozor keialnac hazaba igy
 nag/ es az te nened mind kozonsagos foldon
 el hirhozic Es paranzola holofernes hog az v
 kimos hazaba vitessec/ es oth lacozer/ es haga/
 hog az v aztalarol adassac neki etel ital Es mo
 da Judith mastan ne illic en nekom awal elno
 mit adnal az te aztalodrol/ azra hog istener ha
 ragiaba ne essem/ de ammit en velem hoztam
 en awal mastan meg ekom/ Es moda olofernes/
 ha az el fogand/ meggonc az vtan nekod/ Es mo
 da judit vram/ el az te lelkod/ hog addeg el ne fog
 te zolgalo leaniodnac elesege/ mig ne be teleseyn
 vi isten en kezemne miatta azt ammit en meg
 gondolta/ es be vinge vtet az kim/ tanto satorba/
 holoth paranzolta vala vtet lacozmia Es mi
 ner elotte be ment volna az satorba/ azon kere
 holoferneft/ hog neki engedne zabad sagot se
 tet haynalba ki menie imad sagra/ hog vi isten
 nec honozogne azon/ hog az v io acuatat be te
 leseytene/ Es paranzola az comormicolna/ hog

harmad napeg mindon acaratúra hajgac. Es ki
 megon vala mindon eyel betulianac volgere. es
 nag konhullataffal imadcozic vala az isra^{el} ne
 periet. hog^{el} v^{el} isten zabadeyla meg v^{el} ellensegenet
 kezebol. Es iuta az nejed nap. Zerostete holofe^{el}
 nes nag valorat zolga^{el} mac. es moda vagao^{el} nac
 az eggic ofinestornet. men el imed az sydo leant
 hog engeggon acaratia zerent en velem latozmi
 valoran. Es be mene vagao Judith azzonhoz. es
 moda neki Ne v^{el} tala io leati vramhoz be meneset
 hog tiztoltesse^{el} v^{el} zunenec elotte. es eger. es igec
 v^{el} vele kimer sefele Judith moda Ki vagor en. hog
 en vranac ellene modgat. Mindon valam v^{el} neki
 kellemetys mind azt tezo^{el} m. Es legotta magat
 igon nagon meg ekosorte. es be mene elotte meg
 allaper. Es moda neki holofenes. egel mmar. es
 igal. es igon vig leg. mert leltel malasztot en elot
 tem. Es moda Judith Izom vram mert ez napon
 fel vagon magasztalua en lelkom mind en eletom
 nec ideienec folotte. es euet. met v^{el} elotte azogbalol
 kit zerost vala neki az v^{el} zolgalo leania. Es igon
 orole rapta holofenes. es v^{el} vigasagaba igon sok

115
54
113

bort inek kímél többet sohha né ith vala mind v
eleten ec ideiebe hog kedeg esue leth volna siete
nec mind az legenec zallasotra tatarodnia es be
rekezte vagao az arto es el mene hog ves el aloget
mert mind el baggattat vala az nag bor italnac
miattu Es marada Judith lac vnonmaga az hay
logba holofemes kedeg sezie vala az agon igon el
baggadua az nag rezogsestul Es moda Judith az v
leananac az arto elot es vigaz ket fele Es vm
maga Judith megalla az ag eloth imadogua kon
iullatassal aiacat ingatua vezregseggel ekkeppen
modna Israelnec vra istene erosyul meg engomet
es tekinu ez horaba en kezemmet miuelkodenre hog
mikeppe fogattad ierusalēnet te varasodnac igazepi
fel vtet es azt ammit gondoltam huen leheto nec
meg len mi tokelem meg es iaruia az agashoz es az
v lapoiat ki az **A** siug vala ki vene Es hog ki vette **A** gason
volna istokon fogu vtet es moda Erosobed meg ez
horaba vram isten en kezemmet Es ketzor vaga v na
tat es v el zacada Es ki mene ada holofemesnet feret
az zolgalo leana es paramola hog az kontos vraba
vesse Es ki menenec zocafoc zeient mint ha az imad

Tfeie

sagza mēenec Es iutanac az varasnat capmāra
 es caialta Judith az kũ fālon alloknac monda
 lissator meg az caput mert velonc vāgō vīstē
 ki teth naǵ hitalmat isiael kōzot Es hog hallac
 az embōzot Juditnac zauat legottan hīuat az va-
 rasnat fēiedelmīt es igon hamar mind hōzara
 gūlenet naǵtul sōgua mind kīsdedig mert im-
 mai nē vala benne remensēg hog meg tene Es
 zouetnokoket gōytinat es kōrũ alla mind az
 kossēg v̄ kedeg fel alla magasbad es paranczola
 veztegsēgot Es hog vezteglotter volna mōda Judit
 Duerietoc az mī vīonc īstent ki el nē hāgga az v̄
 benne bīzocat es en benne v̄ zolgalo leānaba be-
 teleseytotte v̄ eugalmassagat kit meg īgert isiael
 hazanac es meg ole en kezēnet miatta ez evel v̄
 nepenec ellensēget Es ki veue holofemesnec fē-
 iet es nekic meg mītata mōduā Ime lassator as-
 sua orzagnac fēiedelmēnet holofemes vitez nec
 fēiet El kedeg vī īsten hog engomet meg orzot v̄
 angala mind ennet ki menesōmbe mind az naǵ
 had kōzot lacoztomba es mind onnet meg tere-
 sōmbe es nē hāgot engomet vī v̄ zolgalo leānat

meg szörtyetnem/ de mindon binner zeploe nekül
 meg hoza engomet vr isten ti nettoc/ nag ordmel/
 es gozedelmner diadalmanal/ **E**s mind az kozon-
 segos nep/ madac/ es dileret az vr istent modanat
 neki Tegod meg aldot az vr isten v hatalmas ere-
 iebe/ ki te miattad meg torte es seimie totte az mi
 ellensagonket **E**s mind el hagnu nag sac volta-
 ert/ mikeppe len mind az tob dolognat nag dilerets
 vegezeti es nag hatalma s sagos gozedelme **E**l ione
 ierusalemhol Jonalim neuu nag se pap/ mind az
 kozonsegos papotal betuliaba/ hog meg lassac ju-
 dith azzon kimer miatta adot vala vr isten ellen nag
 diadalmat isiael nepener **E**s hog be mentec volna
 betuliaba/ meg halla judith azzon es eleig beki me-
 ne/ es hog latat ezzeut azzont/ legottan mind egh zo-
 nal kezder vtet dileim/ fel magasztalni/ es meg aldam/
 ekkepē moduā **T**e vag ierusalemner duosege/ te vag
 isiaelner vigasagu/ te vag mi neponkner tiztos-
 sege/ ki minelkontel eros ferfiu saggal/ es az te zu-
 ued meg volt erosuluen/ azert hog tiztasagot zeret-
 tel/ es hog te toruen vradnat vtana egeb ferfiat
 ne osimertel/ es azert vrnac keze tegod meg eros seytot/

116
 es ammar omeret aldot lezh mind orokke/ es mōda
 mind az kozonfēgos nep nag felzoual/ legon/ legon/
 Es az nag neresōgot/ es az zamtalan sōc pīdat/
 mōdatit hog iſrael fia harmic egez napeg nehezē
 tatarac zedeg be Es holofēnesnet valamene kimle
 volt/ es mindō ielos iozagu valamene volt/ mind
 aranba/ mind ezisbe/ gongogbe/ nomos konēgbe/
 oltozo uihagba/ haz/ es ag oltozogbe/ mind egezlē
 Judith az zōnac adac Es mind annep ouil/ es vi
 gad vala/ az omiallatoatal/ es zūzekkel/ iſiatal/ es
 venokkel/ organazoual/ kintornanal/ es mind egeb
 vigasztalo allatoatal/ dilemē az vi iſtent ki ad erot/
 es hatalmassagot az vtet zecetok nec/ es b benne
 bizoknac. Azert ime mikēpē eioſerte meg az zent
 imadsag ellenfēgnet ellene ez gēngesēgos zent az
 zont. ¶ Noz ad haznalattā az zent imadsagnac
 ez/ mert iſtem edoſſegos vigasagot ad/ es iſtēnet
 haragiatul meg zabadort/ kit az zent uas ekkep
 pen byonort bol nec konuebe mōduā ki az iſtent
 imaggā/ ez elēten edoſſegos gēneriſēgbe vetetic/
 kit meg erot vala zent bernard doctor/ es iola ekkepē
 uamondūā Valon mi dragalatosb az zent imadsag

59
 117
 nal ki zent imadsag az istēnet zent aldozat/ anga
 loknac edoshangos origona/ az zentoknet io vendeg
 seg/ az imathozoknac zent segyodelm/ az toredelmese
 nec lagerto kienete/ az bmosfocner otalmazo verthe
 ellensegner ellene louolozzo inl/ es mindon kefertoc
 ner erossege. **E**s hoj ez zent imadsag istēnet haragia
 tul oltalmazo legon Cassiodoros new doctor zepozol
 zola ekkepe modua az zent imadsag vagon zeozuen
 arza/ hoj ennet matta istēnet haragia el vetesset bo
 lanat adasset/ kyn eltauoztasset/ es eadomoknet beu
 sege neretteset/ ez zent imadsag vz istēnel zol/ az bio
 ual bezelh/ es ammit nē lat/ azt meg mutattā az
 zent imadsagnac matta/ az bmos az itelo bio
 nac eleibe borattatic/ es senki ennet ki nē zette
 tic hane lac az/ ki v benne lancatnac leletenc/
Kilenced hoznalattā az zent imadsagnac ez
 mert istent meg engeszteli Magarazo mestor vz
 mod az zent sara azzonac imadsagan hoj sara ha
 zom napon/ es hazom eyel sem euert/ sem inet/ de
 mind imadsagba marada. **E**z zent zuznet imad
 saga az vz istent meg lagertal/ es v konbullatusa
 kezererte/ az imadsag engeszteli/ es az sias fuldula

es valamit istentül kíváná azt mind meg nére/
 mert iaphael angált ki s thobias sál hozzá boratá/
 es v neki házasságra zerze nag felségos duerettel/
 O mel' ighon bodos es iduosségos viz az kónihulla
 tus ki lezon az zent imadságba kirol vj mōd zent
 Agoston doctor hog az testi gondolatokat meg olta
 binoknet dogletosséget el tanoztatá es vetkozet
 nec meiget ki otággá azért ved iol ezodbe mel' igho
 nag ereie vagon az zent kónihullatásnac ki lezon
 az imadságba kit zent bernard doctor ighon duer/
 mōduā Az kónihullatás kóniquiletois iozag elmet/
 zinet meg velagoséyt/erotelent iozagba meg ero
 seyt/ordogokiet meg galaz/pocolnac tortat be reke
 ti/meiorzagnac capuiat meg mita/es istennec
 elotte alh nag bizodalma vj mōd touabba gon
 zent bernard doctor O alazatos kónihullatás tied
 az meiorzag/tied az hatalmasság/te az utelo bironac
 eleibe ne zegynlod be mentodet/es micoron be me
 nendez/valamit acarandaz/azt meg nered Az vado
 lo ellensegnec veztegségot vez/es az sentenciát az
 buonac kezébol ki ragadod/es ki mind ezoknel na
 gob/meg gozod az meg gozhetetlen/es meg koto

121
60
779

300 az mendozhatot Ime mel' igon nag' azzent imad-
sagnac ereie es haznalatta ¶ Tized haznalatta az
zent imadsagnac ez/ mert az menneket altalhatta/
kit meg bizonyit azzent uas bol' nec konnebe modua
Magat meg alazot embornec imadsaga kodoket al-
talhat Ezond bizonyit zent bernard doctores mod-
ua/ Az imadsag haleiend hui on/ alazatos saggal/
es buzgosaggal/ mindon ketseg nekul az meniet
altalhatta/ es ennet heuon meg ne terhet/ de vala-
mit kiuan az imatkozo/ ez neki mind igon hui on
meg hozza Azert senki az v imadsagat kisedner
ne aleyla/ mert modom ti nestoc/ hog' az isten/ kit
imadonc/ kisedon ne vez/ mert minet elotte
im zangbol ki zarmazic/ meg annac elotte az
v konnebe fel uatta/ Es ez kettobol ketseg nekul
ejget high/ mert auag' azt agga ammit kerzh/
auag' kedeg annal iobbat ad/ ki nekod nagob zuic
seg/ es haznalatosb ¶ Tizenegged haznalatta
azzent imadsagnac ez/ mert az mennei odnart
generkotteti/ Kirol vj mod effien new zent iam-
bor/ Az tokeletos iamboroknac imadsagoc/ nag'
vigasaggal menozagba fel menner/ az angaloc/

es archangaloc/nag vigasaggal eleibe iazulnac
 es vezic/es nag orömel vizic az vi istēner zekimer
 eleibe Mert nag duekodes/es igon nag vigaság
 az zent angaloknac/micorö födzöl az zentokner tiz
 tusagos imadsagocut istēner eleibe vizic/ **KERDES**

Ha te azt kerdened/mi keppē kel az imadsag
 nac lenni/hog istēner elotte kedues legon/es
 en erömet meg valām/Kea felelnet zent doc
 toroc/es vj módnac/hog az imadsagnac harö
 keppē kel lennie/tudmia mērt/aioytatosságal/
 zent halaadassal/es reanalo igeközetel **M**on
 datet elezteb/hog az imadsagnac kel lenni aioy
 tatosságal/mie:mert vj mód zent gerög doc
 tor/hog valaki aioytatosság nekiül imatközt/
 ez életen maganac iteletot kei mētib hog nem
 bolanatot/Isidoros doctores vj mód emmelle/
 Mit hagnal emböner az imadságba aiatait egbe
 rem/holoth az ziv nema/mert mi keppē az enoclo
 nec zana hangosság nekiülönölan mint az dízno
 nac zohogese/ezonkeppē az imadság aioytatosság
 nekiülönölan mint az tehennet bombolese **M**as
 keppē kel az imadsagnac lennie halaadasfötal

mert semmi embort ol' igon meltona nē tezon
 istem malasztat es egeb zent aiandoknat ve
 telere mint mindoncoro valo halaadas Azert
 valaki istēnec† malasztat kiuaia es az gregor ha † nag
 zaba nag erdomel atar mēnie tehat sohha v
 zaiabol ki ne zatagigon az zent halaadas mert ha
 ug nē leiend tehat halgussad zent gregor doctort mit mond
 Nem melto az istēnec igert aiandocara ki nē az halalatā
 ad halat az v veth aiandocazol Tharmad kep
 pen kiel az imadsagnac lenm reualo igekozet
 tel De te kerdened azt tartozike embor mindon
 coro az imadsagra igekozni auag nē. Keafel
 zent thamas doctoz es vj mōd hog az imadsagba
 harom keppē valo igekozet vaigon. Első ez ki igē
 kozettel embor az imadsagot auag az zolosmat el
 kezdv ara hog ammiuel tartozic istēnec az meg
 fizessē ez elten imadsagra nē zugsēz coronked az
 reualo igekozet mert az első igekozetnet ereie ki
 uel el kezdotte az imadsagot mindonostil erdomos
 se tezi az imadsagot pelda melle Embor el indul
 romaba iduossēgeiert nē gondola zonetlen azt hog
 hona megon auag miert megon de az első igekozet

mind erdymosse tezi v zarandocság tarasat / ez
 kepe ered az imadságroles ¶ Mas igekozet az
 imadságba ez / hog az imadságot igekozic tenmes
 el kezdem azezt / hog valamit aczi kezm istentiul / es
 ammit kiuan / azt aczia / hog istentiul azt meg neue /
 ¶ E leten imadságnaes eleg az első igekozet / kire
 nez az vr isten fokeppen / es ielossen ¶ Harmad igek
 kozet az zent imadságba ez / ki mindonnel iob / es
 nagob zükségos / tudmamiert / az vr isten segre vnd
 ¶ Igekozm magara / ki az zent kiuan / sagnac meg elegytoe / es
 az lelöknet nag edosségos generüfège / es v nag ki
 nansága / ez e leten igekozet igon nag zükség az
 zent imadságba / mert az a ioyttos leolac az
 vr istenbe lel magana / mindon ioth / kit kel kiua
 m embornet mind foldon menyon / Azert immar
 ved iol ezodbe / hog ha az első / es az mas igekozet az
 imadsághoz né lerend / tudmamiert / az istem zol
 galatnac meg fizetése / igekozeti / es az imadság
 baualo kieresnet igekozeti / tehat ez e leten imadság
 sem erdymos / sem kedeg iereségos / mert az ol imad
 sagot isten meg né halgatta / mel imadságna az imat
 cozo semmit né igekozic / Mert vj mód zent basilius

Embor semminemü dolgat bolien nē tezi ammel
 dolgat nē eti **E**z onkettod haznalatā az zent
 imadsagnac ez mert az eros istent kit senki meg
 nē gozhet azt v̄ hatalmaba tartā kirol v̄g mōd
 az moyses̄net kōnuebe haḡ el engomet isten mō
 da moyses̄net hoḡ hertelenkōgget en haragom an
 nep ellen es el vextom v̄tet Istēnet ez igeit zent
 geigor doctor ekkeppē maguaza mōduā Mioda
 ez hoḡ az naḡ hatalmas v̄ isten ezt mōga az zol
 ganac haḡ el engomet hoḡ harago ggam an nepre/
 En nem egeb ha nē lac az hoḡ ad batofsagot az zol
 ganac az keresse ol mel̄ azt mōdana meried meg
 moyses̄ es ofimeried meg mene haznalatā legon
 az te imadsagodnac en elottem mert valamit
 kez az nepnet imadsagodba az mind meg nērod/
 Azert ime mel̄ igon naḡ erec vagon az aiorytatos
 zent imadsagnac mert m̄ v̄ronc ihusnac mōdasa
 zent valamit kezonc az aiorytatos imadsagba io
 igaz hittel az mind meg nēroc kets̄eg nekilon zent
 mathe iuta kōnuenet buzonegged rezebe Azert mene
 zamtalan haznalatā legon az zent imadsagnac ved
 iol exodbes tanolad meg Mert mindon ioth vala
 mit istentil kiuanz azt az zent imadsag mind

meg nem es valamínemü gonozt el atarz ta
 uoztatm azt mind el tauoztata kuzol ekkeppé
 zolnat zent doktoror módna ha azt atarod hog
 bekefeggel zenueg haborusagot tehat leg imad
 sagos ha azt atarod hog vigan tege az ystem
 zolgalatot tehat leg imadsagos ha azt atarod
 hog heusagos gondolatoknac leget el tauoztas
 sad tehat leg imadsagos ha azt atarod hog tel
 kodet zentres io gondolatokkal lelki kiman sag
 gal es edossagos auortatossaggal meg kouerey
 led tehat leg imadsagos ha atarz ystem gon
 dolatocia fel mem tehat leg imadsagos ha atarz
 az tezeieto regosodner gleletuel generikodm
 es v vele edoscodm tehat leg imadsagos ha azt
 atarod hog ordogner alnotsagac meg ofmenied es
 v lalardagat el tauoztassad tehat leg imasagos
 ha kimanod azt hog elmed meg velagosulon ystem
 bolcsfeggel tehat leg imadsagos ha kimanod
 azt hog ystem zol beget es v vele napasfoggal te
 hat leg imadsagos **A**zent mind ezogbelol ezod
 be vehed mel igon nag exere es mel igon nag haz
 nalata legon az zent imadsagnac de ved iobban

125
 63
 125
 ezodbe mel' igon fel magasztala es mel' igon duen
 zent agoston doctor az zent imadsagnac hazualat
 tat es b' nag eieiet ekkepe modua az zent imadsag
 ordogoket el tanoztat angalokat hiv aior tatos
 sagra generet binner boratasat heru zuuner of
 merent meg velagosforta az imadsag imathozo
 nac segedelme istener aldozat ordogner oftor aior
 tatos lelöknet otalmazoia angaloknac viga sagra
 ordogokner gottzelme istener kedues zolgalat
 zezetofner iduossagos penitenciaia mindonostul
 dueriet tokeletos duosseg bizon remenseg egessege
 nec meg tartoia zen nedokner vendegsege kemen
 zuuner lagertoi nehessegne kunesege es borto
 lesner edossege hme mikeppe duere ez zent agosto
 doctor az zent imadsagot de ved iol ezodbe mit
 mod zent gerigor doctores az zent imadsagiol
 az imadsag vgmód istenhozualo kouet az imad
 sag istent meg engeszteli az imadsag ellensegner
 ellene al az imadsag kemensegot meglagert az
 imadsag annem acarot kezerepti az imadsag bint
 emborbol ki tor az imadsag emborner eros feuer
 az imadsag ellensegot meg goz az imadsag sokio

gomolot teromt az madsag lelökner eges
 sege az madsag elmet meg velagofort az madsag
 biñec halalabol fel tamazt az madsag ei
 domot erdomre goyt az madsag vezedontul
 megoltalmaz az madsag istem zolafsa beze
 dot el tereyt az madsag binneer kotelet meg
 fert az madsag pocolnac torcat az madsago
 elot be ikerzt az madsag meniekner capnat
 T kmiot meg mita az madsag mennei socasert az madsag
 hamissatit igazert az madsag tudatlano
 cat tanert es az helytozbol bolleket tezon az
 madsag nag esertul meg tut az madsag azio
 T taria madsagot bekesegbe es az oroc iduosszegre meg
 batoreyta ki oroc iduosszegot agigon m nekoni
 atn fii es zent leloc mind orokke vallanot ante
 Vrnac neuuekezedtic tanolsag az zent bekesegrol
 kit zent agoston dontor igon fel magasztal es
 igon nagon duer iuan zezetos emboroknec es
 ekkeppen monduan Dragalatos atam fia ha
 tudnatoc azt mene rozaga legon az zent bekeseg
 nec es mel igon nag zükseg legon ti nettoc cala
 storomba latozoknac bronauul zezetnetoc es hozn

toc o'lehetoc Mert ol' igiton nag' az zent bekefegnet
 iozaga hog' az v' nag' felfegos meltofaguet zent pal
 apostol mindon epistolaiat ewel ekeseftuuala meg
 modua Bekefeg ti netoc es malaszt nm vionc xpus
 iesustul Ez zent bekefegot xpus testamētomba hağa
 az zent apostolokinat es mind ez zelos velagnat v'g
 mikkepē nag' felfegos zent iozagot ki nekulon senki
 nec iduosszeg nē adatic Es nē lac ez velagnat hağa
 vi isten az zent bekefegot de meg az mēnei oduarba
 es v'g zere es v'g acara hog' minet vtāna az haboru
 sagot zere angaloc onnet le vettetenec annac vtā
 na az zent angalocat v'g zere hog' semminemü habo
 rusag orokke korottoc ne lehessön Ixent az vi istenszeg
 v'g acara hog' mind földön mēnion lac az zent bekefeg
 marangon meg Vala mel' emboz bekefegot nem
 tart attifiatual zinebe/zaiaaba es tetemeniebe ez
 emboz magat kerexfennet ne merie mondama
 ocat veti ehhamboz doctor es v'g mōd Mert ha
 tapinnac bekefeg volt vona zinebe/seimikppen
 attifiat meg nē olte volna ha absolonnac dauid
 keaal fianac zaiaaba bekefeg volt vona sohha att
 nac ellene nē tamadot es v'g zornü halallal meg nē
 volna

nag orome

halnala ha az gonag iudasnac ki vrontat elau
 la bekefegte volt vona miuelkodes be tehar om
 magat fel ne acarta vala Ezent bekefegte vag
 az tokeletos zent iozag ki az lelket bintul meg
 oltalmazod es az conscienciaanat ferget meg olo
 Ezent bekefegte vag puztaba latoroknac ania
 te vag mindon zezetosseget atta baratoknac
 huga patriarchaknac kotele kiuel istent hozanc
 kotozter apostoloknac oltalmazoi martimoc
 nac erossze es vigasaga confessoroknac foro
 doie es tiztoitoia zuzeget vigasaga ozuegok
 nec tikore es io bazasoknac zent zereget Ezent
 bekefegte vag az vi istenet zentsagos teieme
 kiben yzonetlen zokta lakoztat Ezent bekefeg
 tegod nag men itesnet lattanasza el ne torhet
 tegod ordogoknac alnoksaga sembe meg nem
 ferthet Ezentsagos bekefegte mindon zegent caz
 dagga tezh te mindon cazdagot nomosse tezh te
 mindonet eleg vag te mindonel cazdab vag es ki
 mind ezoknel nagob es iobb mert te emboroket
 kik te veled latornac azokat mind istenet fiaua te
 zod Ezentsagos bekefegtenalad nekulon kiraloc

131
68
129

nē orzagolhamac^{es} te nalah nekül mindon orzagel
puztal. **D**zentfogos bekeség te nalah nekülön bor
toles imad sag alamisna es egeb nemü sör tozag
terel minnekone semit nē harnal. **D**azert ki idno
zülm kiuanz taru bekeségot mindon emborokkel
mert ha te atutshahoz haragot tartandaz es vter
gülo lendor tem magadna istēnet haragiat kerod
mikorō azzent imad sagba az boratssad meg mi mōdod
bmonket mikkēp mies meg boratone mi nekōt
vetoteknet **D**zerzetos minemü iga ssaggal es
minemü borin orcaual kerz tem magadnat bora
natot ha te haragot tartaz te atutshamac ellene.
Dzerzetos ha te ioth es vigasagot kimanz tehat
keressed azzent bekeségot es ha meg lelhetendod
mindon ioth es mindon vigasagot lelcel magadnat
mert ipha vj mōd hog vi istēnet azzent bekeségbe va
gon lacoldalma. **D**zent bekeség mit mōgat te ro
la ha nē lac az hog te vag az elmenet velagossaga
alleloknet ingodalma ziunet eg igü sege es mind
az emborségnec nag iamborisaga atutshagos zere
tetnec kotele es istem zent zeretene eros lancza ki
minket kotoz istenhoz es emborokhoz **D**zent be

keſeg te vag az ſeſegys bodogsag ki mindon hep
 mitalaſt el törz hadaatt meg ehüertez haragof
 ſagot meg nomoreptaz keueloket meg nomocz
 alazatoſocat zerecz ſondorlocat meg vtaſz ellenſe
 goſoket meg engertelz mindöner kedues vag es
 mindon ioknac zerecioe vag de lac az gonozoc kie
 el vezendoc tegod el timoztatnac es gülölnet
 zent bekeſeg bodog az ki tegodet turt atkozot az
 mind ki tegodet gülöl es ki tegod meg bant ſay
 vezic mind azoknac ki tegodet emboroc kozzul ki
 zaggat es ki vezit mert ez eſeten nē zinte emboroc
 antixpus es oroc vezedelmet fia es leana Dzent
 bekeſeg kinel te vag igon turion kinel te nē vag te

god az kinanion es ki tegod el vezit meg keresſön ha azt ki
 uanina hog iſtēner fia es men orzagba orokos le
 beſſön Dzent ſegys bekeſeg te ok igon nag ſeſegys
 iozag vag hog teromtyt allatoc kozot ſemmi te
 naladnal lodalatoſb diuſſegosb es edoſſegosb io
 nē hallattatic emboroc kozot mint te es ſemmi
 genieruſegosb es vigaſagofb nē kiuantatic em
 boroktiul mint te es ſemmi haznalatoſb iozag
 nē tartatic emboroknel mint te oca ez mert mi

131
 131
 keppen alleloc az testot nē eleuenevű hanēha az
 testbe levend es hoza eggesült levend / azonkeppē az
 zent leloc sohha minket orok életre meg nē eleue
 nevű hanemha az zent bekefeg velonc levend / mert
 az vristen aza goyot minket zezetofoket egbe
 hog az istēnet zent zolgalattaba es az vzent acat
 tattaba mind egh lelkonc es egh acnatonc legon
 mert az istēnet hazaba laczoknac mind egh zinet
 net es egh lelkoknec kellenm istenbe Mert sem
 mit nē haznal m nekonc egh hazba laczononc ha
 az beketelenszeg es az különb különb vizza vno go
 noz acarat minket egmastul elzaggit Azent igy
 nag zikhszeg az egűth laczoc kozot az zent beke
 seg es az zent eggesseg mert ha egh egget acat az
 mas mast acat es a harmad harmat acat es eb
 bol legon az meg ozlas kibol oztan tamad perpat
 uat veretodes hazag es gűloszeg valaki kedeg ego
 ket tezi vj mōd az zent apostal hog istēnet vzent
 orzagat nē valhatta vj mōd kedeg zent bernard
 doctor Aramfia high en nekoni mert az vristēnet
 nē kel az m boytonc madsagone es m alamisnāc
 ha az zent bekefeg es az zent eggesseg kozott nē

lelend Nemcoro kerde zent bernardot az v huga
 modua neki zereto attamfia modgad meg en neko
 azt hog ordog mitul fel mitul incab ffelele neki
 es moda zereto hugom tuaggad hog ordog semmit
 incab ne fel mint az bekesegot az eggesegot es hol
 oth vagon az zent zeretet mert ha mindon iozagon
 cat oztogatnoc istenert zegenok net ordog ezt ne
 fel mert v neki semmi iozaga mmien ha boptolonc
 ordog azt ne fel mert v sohha ne ezic ha vigazoc
 ordog azt ne fel mert v sohha ne alozic ha tizta
 sagot turtonc ordog aztes ne fel mert v mindon
 coron zuz de valahol ime zent harom iozag lelend
 tudnam mert az zent bekeseg az zent zeretet es az
 zent eggeseg ordog ezoket igon fel Mire Mert mi
 foldon azocat turtoc melekert vk menozagba nem
 acarianac turtam Azert valaki azt acaria hog ordog
 got meg gozon es mind foldon menyon zente lehes
 son tehat legon bekesegos istent zereto es attafia
 ual ugenos **T**ha te azt acarod hog zinedbe beke
 segot turtas tehat fogaggad ne lac ez folil mon
 dot doctoroknac mitesoket de edeala halgassad ger
 son ianos doctorak es modasat es tanertasat

hi ekkeppēzol mōduā az zent bekefēgiol hoza be
 xpūsnae mōdaſat/holoth az zent ewangeliōba vj mōd
 iſtēnet orzaga belol/bennetoc vagon Eth az iſten
 net orzaga emboribe/nē egebiha nē iac az zent be
 keſeg/kibe iſten zocot lacozmā/mikeppē vzent
 orzagaba iſtē micoron magadat ofimerod
 es lātođ bekeſēgbe/tuſgād/es higged keſeg
 nekiulon/hog iſten veled vagon/naggal incab
 aacozom/micorō haborusāgba leiend bekeſegod
 es haſgād el mind ez velagi heuſagos gondo
 latotat/es tery be tenon magadba/es gondol
 toggal az iſtem naſ ſeſegziol menere ſeſoled le
 het ha kedeg nē tuſ gondolcodm igon nagon
 es igon meſen az iſtēnet vnaſ ſeſegziol/es az v
 naſ mōthatatlan edoſſegziol/ki iac az naſ ma
 lazt beh emboroke/rehat nūgoſgal etten alat ez
 ſoloon/az xpūsnae zent kinnaba/es lacoſal az v
 zent ſebei be meit ha az edoſ ihūsnae dragalatos
 zent ſebei be aiorat oſſaggal ſolam andol/hig en nekō
 hog re haborusagodba naſ meg batoreytaſt/es
 bekeſegot erze/es ha emborotul meg vtaltatol
 erce iac ke neſet gondoly/es igon kinnēn/az iac

galmazoknac nieluct el viselod mert mncor
magadhöz tegy az latod hog az xpüs es emborot
tul meg vtaltatet es igon nag ziksegenet ide
ien mind az v ofmeretül es mind az v io barati
tul az nag bozuszagnac zenuedesebe el hagattatet
xpüs atira zenuedm es meg vtaltatm te kedeg
mindon kis bozuszagrol panazol xpüs nac sok el
lensege es ellene módo rot te kedeg vj atitod hog
mindon tegod zereffon es mindon io baratod le
gon kerdlet tegod honnet es mibol coronartatit
meg az te bekefegod ha semmi ellengod valot nem
zenuet ha semmi naualat ne atirz zenuedm m
kepe lehet xpüs nac baratt es az foner tagia zen
neg az xpüssal es az xpüsert ha atirz az xpüssal
oraglamia Mondom nekod hog harac egzo to
keletosséggel be mentel uolna xpüs nac belső be
es az zereito ihus nac buzgosagos zereiten belat
eg ki mdedot erzottel uolna tehat az tenontulay
don naualadrol es tiztosséggodrol semmit ne gon
dolnal de mtab az bozuszagnac zenuedesebe orül
nel mert az ihus nac buzgosagos zereiten art ten
hog emborel vn magat meg vtaltatt az kimer

vtet meg
ofmeretibe

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Memento Mori & in
Eternum Non Pecabis

A. Giermekes hazabja valokönni

Ar pokolul Nes grüdeniul

Amen Vége Finis

Penki el nevelgia in kil darsi
megh agia

